

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

(10-753) DOPİNG SORUNU ARAŞTIRMA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

11 Aralık 2013 Çarşamba

(10-753) DOPİNG SORUNU ARAŞTIRMA KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

11 Aralık 2013 Çarşamba

---0---

K O N U

Sayfa

Türk sporunda yaşanan doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan komisyonda; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkililerinin konuyla ilgili sunumları

1:57

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:57

Dr. Nihat PAKDİL (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müşteşar Yardımcısı)	1:3, 7:9, 10:13, 14:15, 17:18
Mehmet DOMAÇ (İstanbul)	1, 3:4, 7, 8, 9, 10:11, 12:14, 16, 18, 19, 23, 26:27, 30, 31, 33, 38, 41, 47:49, 50
Adem TATLI (Giresun)	3
Ayşe TÜRK MENOĞLU (Konya)	4, 7, 9, 10, 43
Mehmet Volkan CANALIOĞLU (Trabzon)	4:5, 6, 9, 10, 15, 28, 48, 51:52
Mehmet Hilal KAPLAN (Kocaeli)	5, 9, 11, 12:13, 25, 26, 34, 46, 52, 56, 57
Ali ÖZ (Mersin)	6, 9, 10, 16:17, 27:28
Erdal AKSÜNGER (İzmir)	6:7, 11, 16, 28:30, 54:55
Erdal TURHAN (Doping Kontrol Laboratuvar Şefi)	8
Metin Lütfi BAYDAR (Aydın)	13:14, 15:16, 22, 23:25, 29, 30, 47, 49
Ülker CAN (Eskişehir)	17, 27, 38, 42, 53, 54, 55
Prof. Dr. Arif Ahmet BAŞARAN (Hacettepe Üniversitesi Türkiye Doping Kontrol Merkezi Başkanı)	18:23, 25, 26, 31:32

Türker ARSLAN (TMOK Dopingle Mücadele Komisyonu Başkanı)	32:34, 35:42, 47:49, 50, 53, 54, 55, 56:57
Prof. Dr. Süleyman Rüştü GÜNER (TMOK Dopingle Mücadele Komisyonu Üyesi)	34:42, 49:51, 52, 53:55, 55:56
Prof. Dr. Haydar DEMİREL (TMOK Dopingle Mücadele Komisyonu Üyesi)	42:47, 51, 55
Halil AKSOY	(Ağrı) 52:53
Gönül Bekin ŞAHKULUBEY	(Mardin) 57

Açılma Saati: 11.22

Kapanma Saati: 16.45

11 Aralık 2013 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.22

BAŞKAN: Osman Aşkın BAK (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Adem TATLI (Giresun)

SÖZCÜ: Hakan ŞÜKÜR (İstanbul)

KÂTİP: Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin)

_____0_____

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

Türk sporunda yaşanan doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis araştırma komisyonumuzun 3'üncü toplantısını açıyorum.

Sporda dopingle mücadeleyle ilgili kamu politikasının genel çerçevesi üzerine daha önce Gençlik ve Spor Bakanlığını ve Sağlık Bakanlığını dinlemiştik, bugün de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın temsilcisi Müsteşar Yardımcısı Doktor Nihat Pakdil'i dinleyeceğiz. Bakanlığın bu konudaki görüşlerini ve projelerini anlatacak.

Buyurun Nihat Bey.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Komisyon üyeleri; ben sözlerimin başında sizleri saygıyla selamlıyorum.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak dopingle bizim ilgimiz, sorumluluğumuzda düzenlenmekte olan at yarışlarıyla ilgilidir. Ben, müsaadenizle, bu konuyla ilgili bazı bilgiler aktarmak istiyorum sizlere.

6132 sayılı Kanun ve buna...

BAŞKAN – Bir saniye Nihat Bey...

Sunumunuzda daha çok at yarışlarıyla ilgili bilgi vereceksiniz. Bunun yanında... Biz, daha önce dinlediğimiz Sağlık Bakanlığı ve Spor Genel Müdürlüğünün sunumlarında şunu gördük: Bu “doping” olarak addedilen bazı ilaçların Tarım Bakanlığının izniyle piyasada olduğu ifade edilmekte. Dolayısıyla bu konuda da bizi aydınlatırsanız seviniriz, çünkü biz, daha fazla bu yönüne bakmak istiyoruz.

Teşekkür ederim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Bu Kanun çerçevesinde ve çıkan yönetmelikle Bakanlığımız yarış otoritesi olarak belirlenmiştir ve Bakanlar Kurulu kararıyla 1953 yılından bu tarafa -yirmişer yıllık dönemler hâlinde- kamu yararına çalışan bir dernek olarak kabul edilen Türkiye Jokey Kulübü yarış müessesesi olarak bu konuda görev yapmakta. Bakanlığımızda buna ilişkin olarak “Yüksek Komiserler Kurulu” olarak adlandırılan, Sayın Bakanın atamasıyla görev yapan bir kurul vardır. Ayrıca hipodromların olduğu yerlerde mahallî yarış heyeti komiserler kurullarında görev almaktadır.

Bugün itibarıyla 8 hipodromda yarış düzenlemekteyiz. Bunlar: İstanbul, Ankara, Adana, Diyarbakır, Urfa, Elâzığ, İzmir, Bursa. Önümüzdeki hafta itibarıyla muhtemelen, Kocaeli de devreye girecek. Planlanan bir başka hipodromumuz da Antalya'da, o da bilahare yapılacak.

2013 yılı koşullarıyla ilgili olarak bilgi arz edeyim:

Toplam 617 koşu günümüz var. Yani “365 günde 617 nedir?” dersiniz; bazı günler 2 tane yarış oluyor, biz bunun her birini “1 koşu günü” olarak değerlendiriyoruz, dolayısıyla 617 rakamı oradan çıkıyor. 3 tane hipodromumuzda aydınlatma var, İstanbul, Adana ve İzmir'de. Ayrıca, mevsimine göre akşamları yarış yaptırma imkânımız da mevcut. Koşu sayımız 2013 yılı itibarıyla 4.230. 2013 yılında toplam 319 milyon lira ikramiye dağıtılması planlandı.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – “319” mu dediniz?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – 319 milyon lira evet.

Yaklaşık 5.500 at koşuyor toplam koşularda; bunların bir kısmı İngiliz, bir kısmı Arap. Toplam yarışların yüzde 55'i İngiliz koşusu, 45'i Arap atları için. Toplam ikramiyenin de yüzde 57'si İngiliz atlarına, yüzde 43'ü Arap atlarına veriliyor. En küçük ikramiye 12 bin lira, en yüksek ikramiye de, cumhuriyetin kurucusu Aziz Atatürk anısına düzenlenen "Gazi Koşusu" olarak isimlendirdiğimiz Türkiye derbisinde 1 milyon 150 bin lira. Onun dışında, "açık yarışlar" diye ifade ettiğimiz yarışlarda değişik kategoriler var ama en düşükle en büyüğü bilgilerinize arz ettim.

Tabii, burada ayrıca bir de yetiştiricilik boyutu var. Sadece koşturan değil, atları yetiştirenler var ve bu yetiştirme kesiminden de yaklaşık 3 bin adet tay her sene bu alana intikal ediyor.

Kanun'un 4'üncü maddesinde dopingin nasıl yapılacağının izahı var. Yani bütün atlar doping testine tabi tutulabilir derece yapsın ya da yapmasın. Bu tamamen, Bakanlığımız tarafından görevlendirilen mahallî hipodromlardaki yarış heyetinin, mahallî komiserlerin inisiyatifinde. Bunların, istedikleri ata, deklare edilsin, koşmasın, deklare edildikten sonra çıksa dahi ondan da örnek alıp doping kontrolüne tabi tutma inisiyatifi söz konusu.

Tabii, verilen cezalar da söz konusu. Atın ilgililerine verilen cezalar vardır, ata verilen ceza vardır. Burada, 1'inci defa tespit edilmesi durumunda, 2'ncide ve 3'üncüde... Eğer bu 3'üncü defada tespit edildiği takdirde ilgililere ve ata, tamamen bir daha yarışlara katılmama gibi süresiz olarak bir yasaklama cezası uygulanıyor. İlk defa doping tespit edilen atlarla ilgili olarak bir istisnai durum var: Şayet, atın sahibi arzu ettiği takdirde, dopingli koştuğu tespit edilen yarışın ikramiyesinin 3 katını ödemek kaydıyla o cezadan kurtulabilir. Ama "ilk defa tespit edildiği takdirde" orada bir istisnai durumumuz var. Tabii, buradaki durum, bu cezayı ödediği takdirde atın yarışlara katılması durumunda seyis, antrenör vesaire ilgililerin cezasıyla ilgili, disipliniyle ilgili durumu ortadan kaldırmıyor.

Nedir doping? Bir atın koşudaki sürat, kuvvet ve cesaretini veya bunlardan birini veya tümünü değiştirmek amacıyla, normal gıdalar dışındaki herhangi bir maddenin herhangi bir şekilde veya herhangi bir yolla ata verilmiş olup olmadığının tespiti için yapılan muayeneye diyoruz ve bu muayene için, biraz önce ifade ettiğim gibi, deklare edildikleri takdirde ve mahallindeki görevlilerin inisiyatifi dâhilinde hangi atlardan örnek alınacağı mahallinde verilen bir karar.

Tabii, süresi içerisinde alınıyor, yani siz yarış öncesinde de numune örneği alabilirsiniz, yarış müteakip de -doping ile ilgili- idrar, kan örneği alma imkânı mevcut. Bunun izahı mevzuatımızda yer alıyor.

Tabii, burada bizim "yarış komiseri" diye tarif ettiğimiz 3 komiser var mahallindeki görevliler arasında ve 3 tane komiser yardımcısı var. Bunların başkanlığında -numune alma koordinatörü yine yarış heyetinin içerisinde- kimlerin numune alacağı, doping ile ilgili kısımda kimlerin olacağı yapılan görevlendirmelerle zaten önceden belli. Bir komiser yardımcısının başkanlığında, bu numuneler at sahiplerinin, ilgililerin, hukuken yetkili olan kişilerin huzurunda alınıyor ve tutanak hâline getiriliyor. Tabii, bu numunelerin alınıp etiketlenmesiyle ilgili hususlarımız da mevcut. Bu numuneler laboratuvara gönderiliyor. Şu anda, bizim Ankara Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Müdürlüğümüzde bir laboratuvarımız var. Ayrıca, İstanbul Pendik'te olan Veteriner Kontrol Araştırma Enstitümüzde ikinci bir laboratuvar daha kurduk, o henüz test aşamalarını geçiriyor, zaman zaman numuneleri gönderiyoruz ama Etlik'teki laboratuvarımız gerek TURKAK tarafından gerekse uluslararası nezdinde akredite olmuş bir laboratuvar. Numuneler laboratuvara tamamen gizlenmiş olarak geliyor, laboratuvar o numunenin kime ait olduğunu, hangi ata ait olduğunu hiçbir şekilde bilmiyor. Sadece mahallindeki komiserlerin yapmış olduğu tutanakta orada vardır ve kodlanmış olarak gelir. Buradan raporlandığında da, işte "1 numaralı, 2 numaralı -neyse, aldığı koda göre- numunede doping tespit edilmiştir." diye tekrar mahalline gönderiliyor. Tabii, bütün bunların hepsi de kayıt altına alındıktan sonra yapılıyor.

Tabii, burada 3 kişiden oluşan bir doping muayene heyeti var laboratuvarımızda, onlar bunun analizini yapıyorlar. Birinci analiz sonucu müspet çıktığı takdirde, müspet çıkan numunelerin ikinci analizi bir başka laboratuvar veya -biz onun hazırlığını yaptık, şu anda İstanbul'dakinin akreditasyonla ilgili çalışmalarını yürütüyoruz - yine bir başka heyetin de katılımıyla beraber, 6 kişilik ikinci bir heyet marifetiyle tekrar yapılıyor -ki bu heyetin içerisinde şu anda Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesinden bir akademisyenle Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesinden bir hocamız da görev yapmakta- ve ikinci analizin sonucunda düzenlenen rapor da kesin oluyor.

Karma heyetle ilgili husustan biraz önce bir parça bahsetmiştim. Yani, ilgili enstitünün müdürünün başkanlığında ve diğer ilgili olarak 6 kişiden oluşan bir heyet -akademisyenlerin de olduğu- marifetiyle şey yapılıyor, ona göre de düzenleniyor.

At yarışlarında numunelerin Bakanlığımıza bağlı ILAC üyesi akredite olmuş Veteriner Kontrol Araştırma Enstitüsünde yapıldığını biraz önce söylemiştim. Bu laboratuvarımız, uluslararası geçerliliği olan metotlarla ve cihazlarla bu işlemleri yapmaktadır. 2002 yılından itibaren AORC diye kısaltılan Association of Official Racing Chemist'te de profesyonel üye kimliği kazanmış, 2005

yılında da bu laboratuvarımız TURKAK tarafından akredite edilmiştir ve bu laboratuvarımız aynı zamanda bu bahsedilen uluslararası kurumlar tarafından da “ring test” e tabi tutulmaktadır. Nedir “ring test”? İşte, herhangi bir numuneyi gönderiyorlar ve bununla ilgili sonuçları istiyorlar. Yani, biz laboratuvarımızda bunların, gelen numunelerin analizlerini yapıp bunların neler olduğunu, neler bulduğumuzu karşı tarafa bildiriyoruz ve bu konuda da son yıllarda hep yüzde 100 başarılı sonuçlar almaktayız. Şu anda, laboratuvarın şeffaflığını yapan arkadaşımız -ki kendisi burada- bu kurumun profesyonel üyeliğine de atanmış bulunmaktadır.

Tabii, akreditasyonla ilgili olarak aldığımız zaman bunun devamı da gerekmektedir. Akreditasyon bir defa alınınca - malumunuz olduğu üzere- hep durulan bir husus değildir, her sene bununla ilgili olarak gerekli düzenlemeleri, hazırlıkları, denetimleri geçirmek durumundasınız ve ona göre de yenilenmeler yapıyor.

Ben biraz da geçmiş yıllardan, 2009 yılından günümüze kadar laboratuvarımızda bulunan sonuçlarla ilgili hususları size arz etmek istiyorum. 2009 yılında bu konuda toplam 8.801 numunede -ki bütün yarışlardan numune geliyor- 43 pozitif sonuç var yani doping tespit edilmiş, 2010 yılında 77, 2011 yılında 45, 2012 yılında 42, 2013 yılında da 25 numunede hâlihazır -doping açısından- pozitif bulunan bir durum. Tabii, buradaki bizim kuralları da uluslararası otoritelerle paraleldir ve o kurallar çerçevesinde biz de bu çalışmalarını yürütüyoruz.

Yasaklı maddeler nedir? Burada “Uluslararası anlaşmanın ‘Giriş’ kısmında ilave avantajları ayrıntılı olarak verildiği üzere, atın kendine özgü liyakatinin hilafına, atın menfi ya da müspet performans göstermesine yol açmaya muktedir maddelerin kullanımı vasıtasıyla, at yarışlarının dürüstlüğü muhafaza etmektir.” denilmektedir. Bu çerçevede, bu işler yapılıyor. Tabii, burada bir gelir söz konusu bir de yarışta oyuncular söz konusu, bunlara karşı da herhangi bir haksızlık olmaması için yapılan işlemler.

Tabii, burada bizim için yasaklı maddeler nedir? Burada spesifik bir şey söz konusu değil bizim için. İşte, burada listelenen, sinir sistemi, kardiyovasküler sistem, sindirim sistemi, üreme sistemi, müskuloskeletal sistem –kas,kemik sistemi- kan sistemi gibi sistemleri etkileyen bu tip maddeler doping maddesi olarak şey yapılıyor ve bunların listesi uluslararası otoritelerce -bizim de üyesi olduğumuz yerlerden- bildiriliyor ve biz de bu çerçevede kontrollerimizi, denetimlerimizi yapıyoruz.

Efendim, at yarışlarıyla ilgili olarak şimdilik benim sunmak istediğim husus bu kadar Sayın Başkanım.

Bir sorunuz var mı efendim?

BAŞKAN – Teşekkür ederiz sunum için.

Soru sormak isteyen arkadaşlarımız talepte bulunurlarsa biz de söz veririm.

Buyurun Adem Bey.

ADEM TATLI (Giresun) – Sayın Müsteşarım, bu numuneler alınıyor ve bekleme süreleri var mı bu numunelerin? İşte, sporcularda şimdi on seneye kadar bekleyecek 2014’ te herhâlde. Atlarda da böyle bir bekleme süresi var mıdır numunelerin?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Efendim, bizim sonuç şeyden sonra...

ADEM TATLI (Giresun) – Sonuçtan sonra numuneler atılıyor mu?

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Efendim, ikinci analizden sonra sonuç kesin. Negatiflerle ilgili olarak, negatif çıkanlarla ilgili bir ay, pozitif çıkanlarla ilgili altı ay süreyle numuneleri tutuyoruz.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Müsteşara da çok teşekkür ediyorum sunumu nedeniyle.

Şimdi, yedi gün koşu var, geceleri de koşuluyor...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Mevsime göre efendim.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Mevsime göre.

Bir günde ne kadar at koşuyor ortalama? Ne kadar koşuyor? Bir yılda ne kadar koşuyor yaklaşık olarak?

BAŞKAN – Kaç yarış koşuyor at?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – At, at yani yarış değil.

BAŞKAN – Tamam, peki.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Kaç at koşuyor bir yıl içerisinde bütün koşullarda yani tüm koşullarda? Biz yaklaşık 8-9 bin örnek alıyoruz, bu kaçta kaçına denk geliyor? Yani, baktım ben buraya, analizlere, alınan örnek sayısına, en son yaklaşık 9 bin olmuş, ortalama 8 bin diyelim. 8.800 civarında ortalama analiz yapıyoruz, bu kaçta kaçına denk geliyor? Yani, at sayısını bilemezsek, yıl içinde ne kadar at koştuğunu bilemezsek istatistiksel bir değerlendirmeye ulaşma şansımız olmaz, kafamızda net bir bilgi oluşmaz. Bu yeterli midir, değil midir? Mesela, yani 100 bin at koşuyor mu yılda? Aynı at olabilir koşan, 100 bin koşu yapıyor mu? Yani, buna bir bakmamız lazım. Aksi hâlde, bu değerlendirmeleri neyle karşılaştıracağımızı bilme şansına sahip değiliz.

Bir de, daha çok idrarda çalışıyor laboratuvar. Anladığım kadarıyla kanda yüzde 10' u kadar, yani idrarda çalıştığının yüzde 10' u kadar kanda çalışıyor. Bu bir ölçüde sorunlu bir çalışma biçimi gibi geliyor bana. Bunda en azından yüzde 50-50 civarında kan ve idrar olarak bir değerlendirme yapılması gerekir diye düşünüyorum ben.

Ayrıca, şunu belirtmek istiyorum: Benim bir yanlış bilgim var galiba, onu da düzelteyim burada sizlerle birlikte. Mesela, salisilik asit nasıl bir doping etkisi yaratıyor, ben bunu bilmek istiyorum. Salisilik asit nasıl bir doping etkisi yaratıyor bunu bilmek isterim doğrusu. Başka maddeler de var ama yani bu salisilik asidi bilmemiz bizim için yeterli diye düşünüyorum.

Yani, siz kendiniz yapıyorsunuz, Tarım Bakanlığına bağlı laboratuvar. Bu işleri yapacak çok laboratuvar var Türkiye'de, yapma şansına sahip ve o kalitede. Ayrıca, bir başka laboratuvarla zaman zaman check ediyor musunuz yaptığınız örnekleri? Yani, siz yaptığınız örneği başka laboratuvarlarla check ediyor musunuz? Onlara da yaptırıp karşılaştırıyor musunuz? Yoksa, yalnız dünyada bağlı olduğunuz kuruluş mu sizi kontrol ediyor?

Bir şey daha var, her yöntem için 17.025' iniz var mı? Yani, sadece bir yöntem için mi 17.025' iniz var yoksa her yöntem için var mı? diye sorayım, burada bitireyim. Bunların cevabını alırsak üzerinden belki birlikte bir yorum da yapabiliriz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz Sayın Domaç.

Sayın Türkmenoğlu, buyurun.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sunumlardan ötürü de Tarım Bakanı Müsteşar Yardımcımıza da teşekkür ediyorum.

Öncelikle, benim aklıma bazı şeyler geldi, bu at yarışlarıyla ilgili çok vakıf değiliz konuya – belki, ilgililer biliyordur ama biz de bu vesileyle, Komisyon vesilesiyle ilgilenmeye başladık. Şunu söylemek istiyorum: Doping muayenesini yapanları kim denetliyor? “İdrar ve kan örnekleri alınıyor.” dediniz. Kan örneği bir nebze, tamam, doğru ama idrar örneğinin laboratuvara gidene kadar değiştirilemeyeceğini... Yani o kapı tamam, etiketleniyor falan ama kabın içinin boşaltılması ya da aynı etiketle başka bir kabın gönderilmesi noktasında mekanizma nasıl işliyor, denetleme nasıl sağlıyor, onu ben çok merak ettim. Çünkü at yarışlarında çok fazla para dönüyor ve bu noktada -biraz önce okudum- idrar örneğini bir tek komiser yardımcısı alıyor, ilgili başka kimse olmuyor deniliyor ama burada benim kafamda soru işaretleri oluştu çünkü çok para dönüyor bu işte. O nedenle, bu noktadaki denetimlerimiz tam sağlıklı yapılabiliyor mu?

Hastalık tedavisi nedeniyle ilaç verildiğinde hangi zaman dilimini öngörmeliyiz ki doping sonucu çıkmasın? Ondan sonra at koşmaya başlıyor, bu da kafamda oluşan bir soruydu, bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Türkmenoğlu.

Volkan Canalıoğlu, buyurun.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Teşekkürler Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım.

Öncelikle Müsteşar Yardımcımıza ben de teşekkür ediyorum sunumlarından dolayı.

Şimdi, öncelikle, belli ki bu at yarışları Türkiye'de hatta dünyada çok önemli bir yer tutuyor. Bilhassa ekonomik açıdan çok önemli getirileri var ve insanları cezbediyor, insanların at yarışlarına da merakını artırıyor. Bu kapsamdan baktığımız zaman görülüyor ki, atların koşullara katılmalarına da, atlara da ceza veriliyor yönetmeliğe göre, atın koşullara katılmasının geçici olarak yasaklanması burada, yönetmeliğin (E) maddesinde veriliyor. Ancak, şöyle bir soru aklıma geldi: Şimdi, atların bir dili yok, atlara bu doping ilacını...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Onu söylüyoruz.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) –...insanlar veriyor ama atlar olması da insanların mücadelesini yapıp yarışta birinci olarak gelmek için mücadele, gayret sarf etmiyor ve atların üzerinden de para kazanılıyor bahislerle birlikte. O hâlde,

atlara doping yapanların atlarının da ellerinden alınması ve atların da ömür boyu -onların yaşam süresi boyunca da- müsabakadan men edilmesi düşünülemez mi?

İkinci olarak, bu konuyla ilgili eğitim çalışmaları yapılıyor mu? Bu eğitim çalışmaları yapılıyorsa, bunlar hangi dilim aralığında yapılıyor ve bu eğitim çalışmaları kimlere veriliyor? Bu konuda da bilgilerinizi rica ediyorum.

Başkanım, şimdi bir fıkra geldi aklıma bununla ilgili, müsaade eder misin?

BAŞKAN – Karadenizli olunca fıkraya müsaade var.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Şimdi, bizim iki Karadenizli arkadaşımız Temel’le Dursun at yarışlarına merak sarmışlar, demişler ki: “At yarışları çok iyi para kazandırıyor. Ne yapalım? At alalım.” At almışlar, bir müddet çalıştırmışlar, ondan sonra yarışlara başlamışlar. Tabii, Temel’in atı yarışta önde gidiyor ve Temel bağıyor: “Ey mübarek, herkesi önüne kop da gel, kop da gel.” Dursun’un atı da en arkadan geliyor, o da diyor ki: “Ey mübarek, hepsini kattı önüne kovalıyor, hepsini kattı önüne kovalıyor.”

Şimdi, bu atların ileri doğru koşmaları noktasında gayret sarf ediyor insanlar ama bunlara, atlara günah yani bu atları da men edelim müsabakalardan -bunlara ceza olması açısından- ve bunlarla ilgili eğitim çalışması yapılması gerektiğini tekrar ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Müsteşar Yardımcım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Canalıoğlu.

Buyurun Sayın Kaplan.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Müsteşar Yardımcısına sunumları için teşekkür ediyorum.

Kafama takılan iki soru var. Kayınpederim iyi bir at yarışı takipçisi olduğu için bildiğim bir nokta, rahmetlik oldu. Merak ettiğim bir şey var, benim de dikkatimi çeken bir konuydu: Şimdi, at yarışlarında insanların sadece spor yaparken, bir halter kaldırırken, atletizmde 100 metre koşarken bireysel olarak kendi çıkarını ya da en üste çıkmayı düşündüğünün ötesinde başka bir nokta var. Nedir bu nokta? Toplumun diğer kesimlerini de ilgilendiren çok ciddi bir para dağıtımı var. Öyle büyük bir rakam oynanıyor ki ve konuşuluyor ki, bu rakamların içerisinde, ata bilerek doping maddesi veriyorsunuz, doping maddesi sonrasında ata yasak koyuyorsunuz. Belirlediğiniz cezalar ortada dönen paralarla karşılaştırıldığında çok komik. Dolayısıyla, buna başka bir çözüm bulmanız gerek. Yani, sizin, bu işi organize edenlerin at yarışlarıyla ilgili başka bir çözüm yolu bulması lazım. Türkiye’de her alandan herkesin oynadığı at yarışlarının sonuçlarında, ikramiyenin başkalarını etkilediği, para kazandırdığı bir noktada, bir atın sahibine, işte -sizin söylediğiniz rakamı söylüyorum- o gün ata verilen ikramiyeyi üçle çarparak ceza veriyorsunuz. E, 2 milyon lira gibi bir rakamın, 1,5-2 milyon Türk lirasının dolandığı bir rakamda -altılıyı bilmiyorum ne kadar, daha fazla sürüyor, 15, 20 gibi de sürüyor gününe bağlı olarak- sizin verdiğiniz bu rakam komik kalır, adam onu bilerek yapar. Dolayısıyla, bununla ilgili bir önlemi nasıl düşünüyorsunuz, merak ettiğim bir konu.

İkincisi de, laboratuvarlarda bazı maddelerin tahlilleriyle ilgili sizin uluslararası belirtilen maddelerle ilgili çalışmalarınız var. Ama, biz de biliyoruz Türkiye’de, doping -özellikle, insanlarda da bu böyle- idrarda atılan son ürünle ilgili bir çalışma. At yarışlarının sonuçlarında bu idrarla ilgili son maddeler araştırılırken sizin bilmediğiniz, bu konuda bilimsel olarak çalışıp da son ürünün çıkmadığı ama doping elde edildiği noktada çalışmalarınız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kaplan.

Sayın Canalıoğlu, buyurun.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Sayın Başkan, özür dileyerek... Bir soruyu atladım.

Şöyle Sayın Müsteşar Yardımcımız: Şimdi, atlarla ilgi numuneler alınıyor, idrardan... Acaba, binicilerle de ilgili -onlar da atları sürüyorlar- numune alma şeyi var mı? Kan testi yani, binicilerle ilgili de şey alıyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Jokeylerle ilgili.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Jokeylerle ilgili, onlar, evet.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Evet, ben de bir iki soru ilave etmek istiyorum.

Volkan Bey'in temas ettiği konuda olduğu gibi, bu atların jokeylerinde de ciddi olarak doping ile ilgili yaptırımlar var mı? Bunlardan numune alınıyor mu? Çünkü anladığım kadarıyla, yarışın pek çok tartışmasında da, işte, jokey atı getirmedi, tuttu, yok şöyle yaptı veya şunu yaptı, bunu yaptı gibi, onların üzerinde de pek çok şeyler söyleniyor. Dolayısıyla, benim gördüğüm kadarıyla, kanun çerçevesinde verilecek cezalar belirlenmiş. Bir, alınan numuneler, bu laboratuvarınız, Uluslararası At Yarışçılığı Otoriteleri Federasyonu tarafından veya bağılı olduğu şey tarafından akredite edilmiş mi? Bu akreditasyon meselesi nedir?

Ayrıca, bir numunenin maliyeti ne kadar? Burada bu maliyeti kim karşılıyor? Hangi bütçeden karşılanıyor bu alınan numunelerin maliyeti? Yoksa, bu verilen cezalardan oluşturulan bir havuzdan mı sağlanıyor? Bunu siz yönetiyorsunuz, bu noktada, Türkiye Jokey Kulübüyle ortak bir çalışma var mı yani bunun finansmanı noktasında Türkiye Jokey Kulübüyle bir ilişkiniz var mı? Bunu nasıl finanse ediyorsunuz?

Bir de, yıllık alınan numune sayısı belli, bir maliyeti var ve şu da önemli ki büyük paraların döndüğü bu ortamda işlerin çok daha sağlam yapılması gerekiyor. Biz burada numune aldığınızı ve şeyleri görüyoruz ama sık sık bunları da işitiyoruz. Bu konuda bilgi istiyoruz.

Ayrıca, ben sunumunuzun başında da söyledim, bizim daha önce Spor Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığının sunumlarında gördüğümüz dopinge neden olan veya doping katkısı sağlayan ilaçlarla ilgili Sağlık Bakanlığının bize ifade ettiği ve bir kısmına da Tarım Bakanlığı tarafından izin verilen ilaçlarla ilgili ek bilgi istiyoruz. Buradaki sürecimizde, tamam, sporda yarışlardan bahsettiniz. Bir de Tarım Bakanlığı vesilesiyle gelen ilaçlarla ilgili ne gibi yaptırımlarınız var? Çünkü pek çok kişinin hem kilo vermek amacıyla hem de işte sporda ginseng gibi veya diğ er şeyler gibi ilave ilaçlarla katkı sağlamayı veya kendi deyimleriyle "organik yollarla katkı sağlamayı" ifade ettikleri bir husus var, sahte ilaçlarla ilgili konular var. Bu noktada, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ne gibi çalışmaları var? Onlar hakkında da bilgi verirseniz sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

Ali Öz, buyurun.

ALİ ÖZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Müsteş ar Yardımcım, öncelikle sunumlarınız için ben de teşekkür ediyorum.

Tabii, burada, at yarışlarında, şimdi, jokeylerle alakalı düşündüğünüz zaman jokeyler belli bir ata binmiyorlar yani jokeyler bir yarıştan ertesi yarışa, hemen akabindeki, aynı seanstaki yarışta başka bir antrenörün veya başka bir at sahibinin atına hemen biniyorlar. Yani, jokeylerle alakalı, buradan, bu doping ile alakalı yapacağımız şeylerde jokeylerde çok fazla doping çıkacağı kanaatinde değilim. Yani, jokeyler tabii ki o sizin yarışın hileleri noktasında mutlak suretle, işte, atı belli noktada tutma, salma... Öyle atların çok özelliği vardır yani at mesela, çimcidir, kumcudur, vurursan gider, rahat bırakırsan koşar... Atların çok farklı bir dünyası var. Onun için jokeyler burada çok fazla etkili olmuyor bu işte.

MEHMET VOLKAN CANALİOĞLU (Trabzon) – Aslında, jokeylerin daha etkili olması lazım ki Ali Bey...

ALİ ÖZ (Mersin) – Hayır, jokey yani binicinin kendi yaptığı dopingin ötesinde atların dopingli olup olmaması burada çok önemli.

Benim de burada sormak istediğim şu: Yani, gerçekten, Türkiye'de aşağı yukarı işte her gün, üç yüz altmış beş gün yarışlar var. Bu yarışların akabinde aşağı yukarı her yarışta baktığınız zaman zaten bir altılı oluşacak, akabinde ön koşu, 7, 8 veya 9 koşudan aşağı gün tamamlanmıyor. Dolayısıyla, toplam burada koşturulan atlarla sizin bu atlardan almış olduğunuz numune bize atların hangi sıklıkta koşturulduğu ve bu ara dönemlerindeki doping kontrollerini hangi sıklıkla yapıyorsunuz, ben bunu merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz.

Buyurun Erdal Bey.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Sayın Müsteş ar Yardımcım, ben de teşekkür ediyorum.

Aslında Sayın Başkanın söylediği gibi bizim konumuzun çoğu normalde insan hayatını etkileyen doping maddeleriyle ilgili. Özellikle salonlarda satılanlarla ilgili. Toplantıya girmeden önce sizle de konuşmuştuk bu konuyu, esas konumuz o. Biraz da o taraftaki bu izinler Tarım Bakanlığı tarafından verildiği için orasının daha önemli olduğunu düşünüyorum çünkü hipodrom dünyasının doping işiyle de dönmediğini hepimiz biliyoruz, çok değişik şeyler var Veliefendi'nin etrafında dönen. Orası başka bir dünya, çok farklı bir dünya. Biraz o dünyayı da yakından takip eden arkadaşlar çok farklı şeyler anlatıyorlar zaten. Doping ile zaten sadece, başka şeyler yapmıyorlar. Biliyorsunuzdur herhâlde hepsini, tahmin ediliyor da o ayrı bir konu gibi geliyor, başka bir dünya orası. Orada sakat bir

sürü şeyin de döndüğünü ben de biliyorum ama özellikle insan sağlığına etkisi olan, salonlarda satılan, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından akredite edilen ruhsatları verilen ilaçlarla ilgili detaylı bir bilgi vererseniz, bunun bizim açımızdan çok daha önemli olduğuna inanıyorum.

Teşekkür ederim.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Başkanım, bir şey aklıma geldi, onu sorabilir miyim?

BAŞKAN – Tamam, buyurun, sorular serbest.

Buyurun Türkmenoğlu.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Ben şunu merak ediyorum Sayın Müsteşarım: Şimdi, numune alınıyor yarıştan önce değil mi? Ne kadar süre önce? Yani, şöyle, yarış esnasında tekrar doping dolgu olmadığını nasıl anlayacağız? Yarıştan sonra da mı tekrar numune alınıyor? Önce alınıyor mu?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL –Yani, alınabilir ama esas yarıştan sonra alınıyor.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Yarıştan sonra. Ne kadar süre sonra yarıştan?

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Hemen yarış müteakip.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Müteakip.

Tamam, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yıldız.

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) – Gerçi az önce kısmen belki söylendi, burada bir ilaç listesi var, ilaçların tahlili hep idrarda. Biz sağlıkçılar şunu biliriz ki bazı ilaçlar idrarla atılmıyor, karaciğerde metabolize oluyor, dışkıyla atılıyor, yine solunum yoluyla atılan hatta deri yoluyla, terlemeyle de atılan ilaçlar var. Doğrusu, şu anda, bu sayılan ilaçların hangisinin hangi yolla atıldığını tam bilmiyorum. Böyle bir ilaç idrarda tespit edilmezse başka bir tahlil yapılabilir mi, böyle bir imkân var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yıldız.

Başka sorusu olan arkadaşım?

Evet, Sayın Müsteşarım buyurun, Nihat Bey, buyurun.

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bazılarını yazılı olarak da verebilirsiniz yani şu anda şeyi yoksa...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Ben cevaplıyorum, arkadaşlarımız da not aldılar. Kusura bakmayın, olabildiğince cevap vermeye çalışacağım sayın vekillerim. Tabii, bizim görevimiz sizi bütün hatlarıyla bilgilendirmek. Bu işin farkındayız, şuundayız, bunu da şey yapacağız. Daha önce Komisyonunuzun uzmanıyla da görüştük, bu heyetinize, emrinize görevlendirme de yapacağız efendim, onu da arz edeyim.

Şimdi, bizim, bir günde altılı oynatıyorsunuz yani 6 koşu olması şart. 6'dan aşağı koşu düzenleyemezsiniz ama bu duruma göre, hipodroma göre, gününe göre, yarışların bölünüp bölünmediği yani bir yarışa kaç tane atın girmesi talebi söz konusu ona göre, sayıya göre yarışlar bölüne de biliyor. Özellikle, ilk defa, yeni koşan taylarla ilgili olarak koşuda, yarışlarda başımıza gelir bu. Orada da yani bir yarışı ikiye bölmek gibi durum da olur yani 7, 8 -sayın vekilimin ifade ettiği gibi- bazen bu bölünme nedeniyle 9'a çıktığı da olur. Ama şöyle söyleyeyim: Ortalama 80-90 at koşuyor bir günde bir hipodromda. Tabii, 5.500 koşan atımız var ve bunlar müteaddit koşabiliyorlar. Altı günden daha önce tekrar koşmıyor.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Lisanslı mı oluyor bu atlar?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Tabii, tabii. Sayın Vekilim, bunların hepsinin pedigrisi var, özel mikro çiplerle de şey yapıyor.

BAŞKAN – Mehmet Bey, sayıyı kaçırınız.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sayıyı kaçırdım, evet.

BAŞKAN – 5.500 lisanslı.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Şimdi, efendim, şey var, sayın vekilimin söylediği husus “Ne kadar koşuluyor?” Altı gün ara olmadan tekrar koşmıyor bir at. Günde en az altı en fazla

pek nadir olmakla beraber dokuz koşu düzenlenir bir hipodromda ve toplam 50 bin start veriliyor. Start diyoruz, hani o koşunun başladığı nokta var ya şeye giriyorlar.

BAŞKAN – 50 bin.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – 50 bin startımız var.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – 50 bin startınız var. Bir at olarak mı alıyoruz o startı?

DOPİNG KONTROL LABORATUVAR ŞEFİ ERDAL TURHAN - 50 bin at start alıyor.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – 5.500 at, ortalama ne demektir? Yaklaşık bir at 10 kere alıyor demektir ortalama yılda, yani ortalama 10 defa koşu alıyor anlamı çıkıyor. O detayları daha sonra söyleriz Sayın Başkanım, Sayın Vekilim, not aldım çünkü daha başka veya bununla ilişkili olan başka bilgileri de size arz edebiliriz.

Tabii, bu efendim, hangi maddelerin olacağı hususu sadece bizim verdiğimiz bir karar değil. Uluslararası üyesi de olduğumuz kuruluşlar tarafından verilen kararlar çerçevesinde biz de o maddeleri doping listesine alıyoruz.

Salisilik asitle ilgili olarak, şimdi bir ağrı kesici malumunuz bir de kanın sulandırılma etkisi de var. Bizim bir “hayvan refahı” kavramımız da var efendim. Biz hayvanların acılarının ilaçlarla hissedilmesinin durdurularak koşmasını arzu etmiyoruz. Dolayısıyla bir kısım ağrı kesiciler de biz de şeydir, yani ilaçların tabii ki arınma süreleri, vücuttan atılma süreleri farklıdır. Onu da artık yani gerek prospektüsünde okuyarak gerekse bilerek, yani atın ilgililerinin ne zaman ilaç uygulaması yaptığını bilmesi ve ona göre de atını yarışa kaydettirmesi, deklare ettirmesi kendi sorumluluğu. Eğer öyle bir şey varsa, yani tedavi amaçlı dahi olsa doping kategorisinde olan bir maddeyi tespit ettiğimiz zaman, bu tedavi amaçlı olarak yapılmış olsa dahi, doping muamelesi görür. Dolayısıyla ilgililerin de bu konuyu çok iyi...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Tüm ağrı kesiciler sizde doping maddesi midir?

DOPİNG KONTROL LABORATUVAR ŞEFİ ERDAL TURHAN – Uluslararası kurallar, FIFA'nın kuralları gereğince hareket ediyoruz efendim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Bir kısmı giriyor efendim.

Laboratuvarın şeyiyle ilgili olarak, tabii ki ring teste tabi bizim laboratuvarımız. Bizim laboratuvarımıza üyesi olduğumuz kuruluş tarafından ne olduğunu bilmediğimiz numuneler gelir, bunların tahlil sonuçlarının bildirilmesi. Dediğim gibi, son yıllarda yüzde 100 başarıyla arkadaşlarımızın yaptığı analizlerin sonuçları doğru çıkıyor.

İkinci bir laboratuvarı İstanbul'da kurduğumuzu, test aşamasında olduğunu ifade etmişim. Ayrıca, yurt dışına da zaman zaman gerek İngiltere'deki laboratuvara olsun gerek Fransa'ya, Hong Kong'ya, Japonya'ya gönderebiliyoruz, gönderip laboratuvarımızın testini de o şekilde yapma içerisinde oluyoruz.

Bir numunenin analiz testinin yapılması 200 Türk lirası ve Türkiye Jokey Kulübü'yle –Başkanım siz sormuştunuz galiba- bu konuda şeyimiz vardır. Yarış gelirlerinden temin ediliyor bu.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bir numunede kaç analiz var?

DOPİNG KONTROL LABORATUVAR ŞEFİ ERDAL TURHAN - 5 farklı analiz yapıyoruz efendim.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bir numune, 200 liraya 5 farklı analiz mi yapıyorsunuz?

DOPİNG KONTROL LABORATUVAR ŞEFİ ERDAL TURHAN - Analiz yapıyoruz ve kendi geliştirdiğimiz metotlar.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Siz geliştirdiniz?

DOPİNG KONTROL LABORATUVAR ŞEFİ ERDAL TURHAN - Evet.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Bir de şu var efendim, yani şeyler nedir? Elbette biz cihazların hafızalarına o şeyleri veriyoruz, “Bunlara bakacaksın.” diye ama tabii başkaları da boş durmuyor. Tespit edildiği andan itibaren de herhangi bir duyum olduğunda, hatta şunu da söyleyeyim: Bir kısım özel şeylerle bilgi temin etmek yoluna da gidiyoruz. İşte hipodromlarda atlar barındırıyor, başka yerlerde bir kısım özel ilişkilerle de bunların temini noktasında çalışmalarımız oluyor. Onu da arkadaşlarımıza, laboratuvardaki arkadaşlarımıza intikal ettiriyoruz, belki beşerî ilaçlar da bu maksatla kullanılabiliyor. Onları da gerekli tedbirleri alarak, testin kapsamına bunları alıyorlar.

Numunelerin güvenliğiyle ilgili bir sorusu olmuştu sayın vekilimin. Tabii, burada bir komiser yardımcısının başkanlığında bir heyet efendim, bir kişi değil.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - Kaç kişi?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Bizim bir numune alma koordinatörümüz var ve orada ayrıca 5 tane daha görevli var. Atın ilgisi de oluyor, bir de emniyetten de 1 kişi oluyor. Dolayısıyla bunların huzurunda numune alınıyor ve hemen yarışı müteakip, mesela atlar yarışı bitirdikten sonra hangi atlardan numune alınacaksa o atlar doping numune alma mahalline götürülüyor, orada bekliyor. İdrar alınacaksa idrar alınmak için özellikle şey yapıyor ve yeni başladı uluslararası, bir taraftan da kanla da numune yapmak... Fakat şey var, yani bu yarış atları hassas hayvanlar, çok kolay strese de giriyorlar. Yani kan almak o kadar arzu edilen bir yol değil ama başladı, biz de başlayacağız ama alınabilir. İdrarını alamıyorsak zaten mecburen kan alıyoruz. Kan almak durumundayız, yani mutlaka çünkü ondan, öngörülümüşse o attan numune alınması öngörülümüşse alınıyor. İdrar vermezse kan alınıyor ve hemen numune alma mahalline giderler, ondan sonra tekrar o hipodromda kalıyorsa ahırına gider ya da başka bir yere gelmişse çünkü bazen Bursa'dan gelip İstanbul'da koşabilir bir at ya da İstanbul'dan gelip Ankara'da koşabilir gününbirlik şeyler olabiliyor yakın hipodromlar arası, bazen "misafir at ahır" diye ayrılan şeyler vardır. İşte Ankara'da diyelim Türkiye Büyük Millet Meclisi koşusu yapılacak, bu açık bir koşudur, bütün atlara açıktır, herkes gelip de deklare olabilir oraya. İstanbul'da olması atın ya da Urfa'da olması bir farklılık göstermez, onlar için de "misafir ahır" diye tuttuğumuz yerler vardır, gelip oralarda gününbirliğine, birkaç günlüğüne gelip şeyler yapılır. Ve dışarıdan birilerinin numune alma mahalline girmesi de yasaktır ilgililerin dışında. O numunelere Mahallî Komiserler Kurulu gerekli şeyi yapar, oradaki alınan şeye göre tekrar onlar şifrelenirler ve en seri şekilde buraya gönderilir. Yani orada bizim bir endişemiz yok, numunelerin değiştirilmesi noktasında yaşadığımız bir tecrübemiz de yok.

Jokeylerle ilgili olarak efendim, şeyi söyleyeyim, biz başladık, onlarla işte bir alkol testi, alkol muayenesi yapılıyor zaten, bir de ayrıca "Uyuşturucu vesaire kullanılıyor mu?" diye ona da başladık ve onları da şeye tabi tutuyoruz.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) - Spor ahlaki gereği mi yoksa doping veya hileye karışır diye mi, ne amaçla?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Bu spordur tabii, bir uyuşturucu falan kullanıyor mu, kullanmıyor mu şeklinde ona da başladık. Elbette spor ahlaki açısından da önemli.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - Yaptırımı ne?

BAŞKAN – Uyuşturucu kullandığını tespit ettiğiniz de ne yapıyorsunuz, onu söylüyor.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Lisansı iptal ediliyor. Biz bunlara aynı zamanda lisans da veriyoruz tabii. Jokeye lisans veriyoruz, seyise lisans veriyoruz, antrenöre lisans veriyoruz ve bunları her sene de ayrıca tekrar şeyden geçiriyoruz.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) - Aslında belki de savcılığa da suç duyurusunda bulunmak lazım çünkü uyuşturucu kullanmak yasak zaten.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Tabii o mevzuat çerçevesinde şeyi neyse o da yapılır.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Hiç bulundu mu öyle? Öyle kullanma oldu mu jokeylerden?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Şu anda geçen sene başladık, şu anda bir tespitimiz yok.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) - Onu da şüphe üzerine mi düşünüyorsunuz yani?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Efendim, şöyle şüphe üzerine dedi, bir de camiada, kamuoyunda böyle şeyler konuşuluyor, söyleniyor zaman zaman ama onun dışında var mıdır, yok mudur biz de testini yapıyoruz.

ALİ ÖZ (Mersin) – Çıkmaz jokeylerde, mümkün değil öyle şeyler çünkü jokeyler sadece ekmeğini o işten kazanan... Öyle sadece atın üzerine binen adam değil bunlar. Onların yaşam şekilleri, kendilerine bakma zorunlulukları, kilolarını muhafaza öyle zor bir iş ki. Dolayısıyla onların hele ki yarışlarda... Adam bu işi yapıyorsa yarışta ne kadar başarılı olursa sahibinden antrenörüne... Atta değil oradaki marifet, jokeylerin çok büyük marifetleri var.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - Kendilerine gözü gibi bakacaklar.

ALİ ÖZ (Mersin) - Tabii, kendine gözü gibi bakmak zorunda. Öyle şeylerin kolay kolay çıkma ihtimali olmaz.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Alıcığım maalesef şöhret baş döndürüyor.

ALİ ÖZ (Mersin) - Yok döndürmüyor, şöhret, ne kadar iyi at binersen ne kadar yarışta atı 1'inci getirirsen, bir başkasının bindiği sonuncu gelen atı sen bindiğinde 1'inci getirebiliyorsan jokeyin şöhreti o oluyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Ali Bey, aydınlatıcı bilgiler için.

Volkan Bey, buyurun.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Ali Bey jokeylerden yana konuşuyor da şimdi, bakın geçen toplantıda biz dedik ki: Sporcular bir an önce şöhret olmak, transfer olabilmek ve başarılı olmak için, altın madalya kazanmak için doping yapıyorlar veya bunlar doping yaparken antrenör de destek veriyor, o da başarılı olmak için.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) - Hayatlarını hiçe sayarak.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Hayatlarını hiçe sayarak. Şimdi, jokeyler de tabii ki ekmeğini kazanmak için mücadele ediyorlar ama bu ekmeklerini kazanırken bu süre içerisinde bunu kaç kişi yapar bilemiyorum da- atım kazansın, işte ben de daha çok kazanayım diye yapabilirler, o bakımdan bakmak lazım. Ben aslında biraz önce sözlerimin arasında biraz önce atları da men edin dediğim zaman, atlara ceza verme açısından söylemedim, atı koşturan insanlara ceza verme açısından söyledim. Yoksa baktığımızda yönetmeliklerde ata geçici olarak müsabakadan men cezası veriliyor. Zaten yılda 10 defa koşuyormuş ama bunu sürekli men olarak bir yönetmelik çıkarılabilirse veya ilave edilebilirse atı koşturanlara, atın sahiplerine ceza vermiş olacağız ve bunu da bir yerde ve bunu da bir yerde de engellemiş olacağız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Canalıoğlu.

Buyurun Sayın Domaç.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Müsteşarım burada yerel komiserleri örnek almaya karar verdiğini söylediniz. Yerel komiserler veya kurul. Komiserler Kurulu mu, yerel komiserler mi?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Mahallî Komiserler Kurulu.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Mahallî Komiserler Kurulu diyelim ki altı ay hiç örnek almaya karar vermezse –olabilir, altı ay- siz ne yaparsınız? Yani Urfa yarışları var, Mahallî Komiserler Kurulu hiç örnek almadı veya şimdi Kocaeli'nde yarış olacak üç ay süreyle mahallî komiserler kurulu örnek almaya hiç karar vermedi, siz ne yaparsınız, bu durumda ne yapılıyor? Bunu öğrenmek istiyorum çünkü bu doping meselesinin en önemli noktası örnek almak ve bu örnekleme de... 50 binde 8 bin civarında diye anlıyorum ben, tam anlıyor muyum bilmiyorum. Yani onu tam anlamış değilim, 50 binde 8 bin iyi bir rakam ama sanki böyle değilmiş gibi bir şüphe var aklımda. 50 binde 8 bin iyi bir rakam, yani yüzde 10'un üstünde, neredeyse yüzde 20'ye yakın. Bu Mahallî Komiserler Kurulu karar vermezse ne yapılıyor, ne oluyor, onu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Domaç.

Devam edelim Sayın Müsteşarım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Sayın Vekilim, bu son sorunuzdan hemen başlayayım. Yani hiç numune alınmaz diye bir şey söz konusu değil efendim, mutlaka numune alır ama burada hangi atla ilgili numune alacak konusunda orada inisiyatif alınır, yoksa mutlaka numune alınır. Her koşuda numune alınır, tabela yapan atlardan numune alınır, o gönderilir, orada bir şey yok. Tabela yapan tabiri de efendim, hani 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü gelen şey için, yani camianın tabiri budur, özür dilerim, yani dereceye giren atlar diye söyleyeyim, onlardan mutlaka numune alınır ama onların dışında da yani yarışa deklare etmiş, ben bu yarışta koşacağım demiş ama daha sonra yarıştan çekmiş olsa, onlardan dahi numune alma inisiyatifi var Mahallî Komiserler kurulunun. Dereceye girsin girmesin bu yarışa giren bütün atlardan numune alma yetkisi onlarda. Alınmaz diye bir şey yok efendim, öyle bir şey söz konusun değil, mutlaka alırlar, yoksa bu rakam çıkmaz zaten Sayın Vekilim, onu mutlaka alırlar efendim.

Atla ilgili bu zor bir konu, yani hayvanın kendi kendine doping yapacak hâli yok ama bu da yapılıyor, tespitler de var. Bir tek bizde değil, dünyanın her tarafında da tespitler var. Kasıtlı olarak yapılanlar da var, dediğim gibi bazen doping sayılan bir maddenin tedavi amaçlı kullanılmasında gerekli süreye riayet etmeyerek, unutarak, masum diyelim, o şekilde olanlar da olabilir ama neticeyi değiştirmiyor. Şimdi, ata da ceza veriyoruz. Bir yıl süreyle mesela o at yarışlara giremez. Biraz önce arz ettim, ilk defa tespiti

durumunda, doping tespit edilen yarışın ikramiyesinin 3 katı ceza ödemek kaydıyla atın sahibi bu atı tekrar yarışa sokabilir. O, atın sahibinin inisiyatifi.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Burada sizinle paylaştık onu. Mesela en düşük söylediğiniz ikramiye 12 bin lira. Bir yarışta 3 katı ne yapar? 36 bin lira yapar. Altılı oynuyor ya da o gün ganyan oynuyor kendi atına; 100 milyon lira yatırıyor, 500 milyon lira kazanıyor, siz 36 bin lirayla adamı bir sonraki yarışa girdiriyorsun.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – 12 bin liralık yarıştan 100 bin lira çıkmaz.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Şöyle olabilir, ben algıladığımı söyleyeyim, yanlış olabilir belki, örnek veriyorum, altılı ganyan oynamıyor, kendi atına oynuyor; 100 milyon lira yatırdı, 1 lira 3 lira verdi.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Vermez efendim.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Siz daha iyi bilirsiniz.

BAŞKAN – Bunu uzmanlarına sorarız.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – O zaman 1 lira 5 kuruş verir.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Benim orada söylemek istediğim şu Sayın Başkanım: Bu belirlediğiniz 3 katına kadar ceza komik kalıyor. Büyük bir kitleyi ilgilendiren, çok büyük bir rakam dönüyor. Bu, Türkiye’de, sizin de bahsettiğiniz gibi, 320 milyon lira bir rakam dönüyor; herkesin oynadığı bir şans ve talih oyununa, halk deyimiyle kumar oyununa dönüyor. Buna 3 kat ceza vermek kendinizi kandırmak gibi bir şey bence. Bence başka bir yöntem bulun buna.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Erdal Bey.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Aslında Ali Bey gibi benim de çocukluğum oralarda çok geçti, o yüzden şöyle söyleyeceğim: Dediği doğru ama öyle olmuyor. Evet, 100 bin lira yatırırsa, 1’e 2 verse de 200 bin lira kazanır. Olur o, 12 bin liralık şeyde de. “Ganyan oynarsa.” diyor.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ganyan oynarsa 1 lira 5 kuruş verir vekilim. O kadar ganyan oynarsa 1 lira 5 kuruş verir.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Şimdi, burada bunu tartışmak çok hoş değil de 1 lira 5 kuruşluk at yok. 1 lira 5 kuruşluk at gelmişse gelmişse bir iki tane gelmiştir, çok önemli değil ondan demeyeceğim. Konuyu dağıtmayalım da o olabilir, Mehmet Hilal Bey’in dediği olabilir de ama onu yapmazlar zannetmiyorum. Niye? Şundan: Bunun bir mantığı olması lazım yönetmelik gereği, ben onu şuradan söyleyeceğim: Bir kereye mahsus 3 katını öderseniz bir, aslında yönetmeliğin içine sokulmasının bir gerekçesi mutlaka öyle veya böyle var, kesin, yüzde 100 vardır. Onu bilmediğimiz için şimdi konunun altından konu çıkartıyoruz, yani aslında konu dağılıyor birazcık orada. Çünkü 5.500 atın, ben size söyleyeyim, tahmin ediyorum ki 500 tanesi kafaya oynayan at. Yani bir yıl içerisinde kafaya, bunu herkes hemen hemen bilir. Bu 500 atı da kimse 12 bin liralık bir şey için riske etmez 1’inci gelmesi için, mümkün değil. Yani 30 bin lira, 50 bin lira, 100 bin lira, 500 bin lira için etmez. Bunun tespitinin dışında şunu söyleyeceğim: Veli Efendi tarafı çok acayip sıkıntılı bir yer bence, yani bundan ziyade başka konular da orada, bu da bizim konumuz değil, araştırma komisyonunun konusu değil ama şuraya gidersek bu tartışmalarımızı biraz daha verimli bir hâle getiririz tahmin ediyorum: Konu, bu yönetmelikler, şunu böyle mi yapıyoruz, onun üzerinden gittiğimiz zaman bitmiyor. Ya bu ilaçlarla ilgili konuların piyasalaştırılması konusunda özellikle, yani dışarıdan getirip içeride devlet tekelinde bir şey yok, akredit eden devlet kendisi ama liberal bir süreç yaşıyor bu ilaç piyasası ama bir de bunun kaçak boyutu var yani sizin dışınızda, siz o konularla ilgili... İnsan hayatını özellikle ilgilendiren konulara hiç giremedik daha oraya. Şuraya bakarsak buradan çok şey çıkacağına eminim yani. Orada sizin düşünceleriniz nelerdir, diye soruyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Müsteşarım, ben 2 defa sordum, Erdal Bey de söyledi. Şimdi, bize, ifade ettiğim gibi, bu ilaçlarla ilgili Tarım Bakanlığının yaptırımları, görüşleri, işte bahsettiğimiz ilaçlarla ilgili bu konu hakkında bize aydınlatıcı bilgi verirsiniz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Sayın Başkanım, o zaman atlarla ilgili kısmı, at yarışlarıyla ilgili kısmı şey yapalım.

BAŞKAN – Evet. Özellikle spor salonlarında satılan, vücut geliştirme salonlarında satılan pek çok legal yolla veya illegal yolla gelen bu tip ilaçlarla ilgili Bakanlığınızın politikaları neler, onlar hakkında bize bilgi verirsiniz...

Teşekkür ederim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – 5996 sayılı Kanun kapsamında gıdaların üretimi vesaireyle ilgili hususlar Bakanlığımız uhdesinde bulunmakta. Şimdi, bu konuyla ilgili olarak bir “sporcu

gıdası” olarak adlandırılan bir kısım ürünler var. Bir de “gıda takviyesi” olarak bahsedilen ürünler var. Şimdi, sporcu gıdası olarak bizim yayınlanmış olan bir tebliğimiz var. Bu tebliğ kapsamında bu işler yapılıyor. Avrupa Birliği mevzuatına da baktığınız zaman özel beslenme amaçlı gıdalar kapsamında buna özellikle dikey mevzuatta bir şey yok ama yatay mevzuatta bir kısım hususlar yer alıyor. Bu sporcu gıdalarının tekniğe uygun olarak sağlıklı bir ortamda üretilmesi, hazırlanması, muhafazası, taşınması, etiketlerimiz, pazarlaması hususları belirleniyor bu mevzuat çerçevesinde. İşte bunların içerisinde karbonhidrat miktarı yüksek olan ürünler var, “sporcu içecekleri” diye belirlenen şeyler, protein ve protein bileşenleri içerenler var. Tabii, bunlar da özel beslenme ihtiyaçlarını karşılamaları veya performanslarını en iyi düzeyde gösterebilmelerine yardımcı olmak amacıyla formüle edilmiş bir kısım ürünler. Tabii, öncelikle bir de şunu arz etmek istiyorum: Bu tebliğ kapsamında olan ürünlerin içerisinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Dünya Anti Doping Ajansı tarafından yayınlanmış, yasaklanmış madde listesinde yer alan ürünlerin yer almaması gerekiyor. Ama bunun yasaklı maddeler listesinde anabolik ajanlar, büyüme hormonları, hormonları ve metabolik modülatörler, diüretikler diğer maskeleyici ajanların da yer almaması yine bu çerçevede zikredilen husus. Bununla ilgili olarak, tabii, bizim, burada bir legal olarak getirilen ürünler, ithal edilen ürünler var, bunun dışında ayrıca illegal olarak da gelen ürünlerin olduğu malumunuz, söyleniyor hep, bunun da pazarlaması var. Biz, şimdi, buna yönelik olarak, tabii, bir kısım bu ürünlerin ithalatıyla ilgili yaptığımız kontroller var, işte bu ürünle ilgili fiziki muayeneler yapılıyor. Efendim, işte bütün şeylerde olduğu gibi burada da gıdalarda malumunuz, GDO kullanımına ülkemizde müsaade edilmiyor. Mikrobiyolojik analizler söz konusu, renklendiricilere yönelik olarak yapılan tetkikler söz konusu, karbonhidrat, protein miktarına yönelik olarak yapılan şeyler de söz konusu. Ama tabii bu ürünlere yönelik olarak da piyasada şey midir, “Doping maddesi içeriyor mu?” şeklinde bir analiz yok ama tabii ki bunun kullanıcılarının, onları antre eden kişilerin bu konuda dikkatli olmaları gerekiyor. Ama bir daha söyleyeyim, tabii bu tip ürünlerde zaten doping olarak zikredilen, kabul edilen ürünlerin yer alması yasak. Bu ürünlerin üretildiği ülkelerde ithal aşamasında sağlık sertifikası getirmeleri şartı da var.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) - Bu konuda bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) - Sayın Müsteşarım, sizin vurguladığınızın doğrultusunda soruyorum: Siz Türkiye’deki mevzuatta ya da uygulamalarda genetiği değiştirilmiş herhangi bir ürünün hayvanlarda yem olarak ya da katkı maddesi olarak kullanılmasının mümkün olmadığını mı vurguluyorsunuz?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Hayır, efendim, ben gıda dedim, hayvan yemi demedim Sayın Vekilim.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Peki, hayvanlarda genetiği değiştirilmiş ve yemlere katılan maddelerin sonra hayvanların besin dokusuna geçtiğini ve insanlara geçtiğini biliyoruz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Hayır, efendim, şu ana kadar ilmen yapılmış öyle bir tespit yok.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Mesela mısır, soya fasulyesi ve pirinçte benzer hadisenin olduğunu ve biz...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Efendim, pirinçte GDO söz konusu değil Sayın Milletvekilim.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Neyse tartışmayalım. Bununla ilgili biliyorsunuz Mersin gümrüğünden 2 defa, 3 defa...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Bu, bulaşma efendim. Şöyle arz edeyim: Şimdi, bir gemiyle...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bu, çok detaylı...

BAŞKAN – Spor yönüne bakalım.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Onun içinden burada çıkamayız, çok detaylı bir konu.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Bu tip gemiler bir ürüne has olarak nakliye yapan araçlar değil. Siz, o gemide mısır taşımış olabilirsiniz, efendim, soya taşımış olabilirsiniz ve çok küçük bir miktarı bile... Yani bu GDO analizleri çok hassas analizlerdir, GDO analizlerinde kullanılan teknolojiler de... Yani çok küçük miktarları bile tespit edebiliyorsunuz. Oradaki husus bir bulaşma, yoksa pirinçte şey yok Sayın Vekilim.

Şeyle ilgili olarak da elbette bizim mevzuatımızda da hayvan beslenmesinde kullanılan ürünlere yönelik olarak müsaade edilen GDO'lu mısır ve GDO'lu soya vardır, müsaadesi olmuştur, Biyogüvenlik Kurulu tarafından bunların müsaadesi yapılmıştır ama bunların hayvansal ürünlere geçtiğine dair herhangi bir şey de söz konusu değil.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Peki, örnek vereyim, karşılıklı olmuş oluyor ama...

BAŞKAN - Hilal Bey, bence spora dönelim.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Annelere, “çocuklarınıza fazla tavuk yedirmeyin, belirli dönemlerde hormonal yapının, hormonal maddenin besinlerle geçtiğini” her gün televizyon programlarında doktor arkadaşlar söylüyor, bilim adamları söylüyor. Bunların...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bu hormonlu değil ama GDO'lu bir şey bu.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Hayır, GDO'nun dışında da bunu sordum ben.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Hormonal değil ama farklı bir şey o.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Şimdi, neticede hormonal yapı doping maddesinin içerisine girerken hormon değişikliğine neden olmayacak mı biyolojik olarak? Olacaktır.

BAŞKAN – Soruları alalım.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Şimdi, Sayın Müsteşarım, siz, hormon, büyüme hormonu, steroidler, anabolik ajanlar, diüretik ihtiva eden hiçbir şeye müsaade etmiyor musunuz Tarım Bakanlığı olarak? Yani bu maddelerin, bulunduğu ürünlere siz izin veriyor musunuz, vermiyor musunuz? Soru bu, net, bir.

İkincisi, arkadaşlar, hepimiz vekiliz, üstelik İstanbul vekiliyiz, gerçi İzmir'de de vardır.

Tahtakale'den istediğiniz kadar satın alabilirsiniz, tezgâhlardan istediğiniz kadar bu ürünleri, hatta ben bir dahaki geldiğimde tezgâhların resmini çekip getireyim.

Yani, bunu da İstanbul Eczacı Odası Başkanlığı zamanında çok yaptım, resimlerini çekerek sağlık müdürlüklerine çok şikâyet ettim. O değişmedi hâlâ, azalmış olabilir. Kaçakçılık bu, kelleyi koltuğa almış herkes, kaçakçılık.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Metin Bey, buyurun.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Bilmiyorum, daha önce ne konuştunuz ama bilgi amaçlı birkaç şey söylemek istiyorum. Daha önce katılmamamın nedeni de uluslararası bir toplantıya katıldığım için gelemediğim.

2000 ve 2004 yıllarında olimpiik millî takımların başında sağlık sorumlusu olarak bulunmuş bir hekim olarak birkaç şey söylemek istiyorum.

Performans artırıcı maddeler yani işte doping ile ilgili olarak söyleyeceksek iki ana yolda değerlendiriliyor. Bunlardan bir tanesi ergojenik yardım ki bunlar yasaklı madde kapsamına alınmıyor. Onlar da üç ana grupta, işte protein ya da kreatin gibi özellikle hücrenin enduransı dediğimiz yapıyı artıranlar, bir de onun dışında vitaminler yani bu temel üçünü Uluslararası Doping Federasyonu hem aynı zamanda yarış atlarıyla ilgili olan kurullarda da da bu tip ergojenik yardımları yasaklı kabul etmiyorlar. Bunlar üç temel madde üzerinde değerlendiriliyor; protein, kreatin ve vitaminler.

Onun dışında, vücudun hile yapmasına neden olan maddeler de doping olarak adlandırılıyor. Vücudun hile yapması da şu: Anlık olarak kullanılan birtakım hormonlar, işte anabolik steroidler, onun dışında bazı hormonlar, büyüme hormonları ve en yaygın olarak kullanılan yani bizim özellikle uzun mesafe koşucularımız, sprinterlerimizin en fazla kullandıkları da “eritropoietin” dediğimiz, özellikle kan üretimini artıran temel maddeler. Bunlar dışında da yine hile yapmaya yönelik olarak kullanılan, özellikle Sayın Başkan çok iyi hatırlayacaktır yani Güreş Federasyonu Başkanlığı yaptığı dönemde, sporcu diyelim ki 67 kiloda ya güreşecektir, dövülecektir, bir türlü 68'in altına inemez. “Furosemit” dediğimiz bir antidiüretik ajanla kilo düşürmeye kalkar ya da saunalarda saatlerce vakit geçirirler, çok bitkin düşerler ama... Orada yarışmaya çıkmaktır. Bu tip yine hile yapan ajanlar var.

Bunları zamanı geldiğinde daha detaylı olarak anlatabiliriz ama ana iki yol; bir, ergojenik yardım olarak kullanılan ve doping kapsamında olmayan maddeler. Bunun için çok ciddi bir sanayi ve sektör oluşmuştur dünyada. Yani alışveriş merkezlerine gittiğiniz zaman bir tane bir GNC dükkânını mutlaka görürsünüz. İşte onun içerisinde protein, kreatin böyle kovalarla satılır, görürsünüz. Onlar sporcular tarafından çok yoğun olarak kullanılır ve o anlık yine ciddi bir performans artışına neden olur ama arkasından da bir

performans düşüklüğü yaratır bu ergojenik yardımlar. Mesela Beşiktaş'ın, Fenerbahçe'nin çok önemli bir derbi sonrası çok sıradan takımlara maç kaybetmelerinin arkasında bu ergojenik yardım dediğimiz, doping olmayan ergojenik yardımın yoğun kullanılması ve onun yarattığı yorgunluk olmaktadır.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bu son kupa maçları böyle mi diyorsunuz?

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Öyle. O nedenle kupa maçlarındaki kaybın nedeni derbide çok yüksek oranda ergojenik yardım kullanmalarıdır. Öyle bir durum. Yani böyle bir genel bilgi vereyim dedim. Daha önce ne konuştuğunuzu bilmiyorum ama bu konuda WADA ile Türkiye adına temaslarda bulunmuş ve olimpiyatlarda Türk sporcularının birçok numune alınmasına refakat etmiş birisi olarak, böyle bir komisyonun kurulması... Osman Bey'le de daha önce de çok konuştuğumuz bir konuydu. Türkiye'nin ciddi kanayan bir yarasıdır. Bunun sektörel bazda engellenmesine yönelik neler yapabilirizi ortaya koymak açısından çıkmıştır bu komisyonun esas ana çıkış nedeni. Onları daha sonraki dönemde tartışırız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum. Ben sadece bilgi vermek amacıyla konuştum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

Bizim geçen toplantımızda Spor Genel Müdürlüğü'nün çalışmalarını ve Sağlık Bakanlığının bu konudaki görüşlerini dinledik. Bugün de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının bu konudaki politikalarını dinliyoruz. Esas olarak da biraz sonra Türkiye Doping Kontrol Merkezi Hacettepe'deki konuyu, Hacettepe'nin durumunu, Hacettepe'de nasıl işlemler yapılıyor, neler yapılıyor, onları dinleyeceğiz ve ardından da 2011 yılı Kasım ayında kurulan Olimpiyat Komitesi bünyesindeki Dopingle Mücadele Kurulunun çalışmalarını dinleyeceğiz. Dolayısıyla durumumuz bu.

Tabii, siz de, biliyorum, daha önce de bu sürecin içerisinde pek çok spor dalında bulundunuz. Sizin bilgilerinizden de faydalanacağımıza inanıyorum.

Evet, Nihat Bey, devam edin. Siz bize ilaçlarla ilgili konuyu... Yani örneğin bir soru: Spor salonlarındaki ilaçlarla ilgili bir denetim yetkiniz var mı, denetliyor musunuz? Spor salonunda, pek çok lüks otel olsun, spor merkezi olsun, oraya gittiğimiz zaman bir organik vitamin barı var, bir de yan tarafında bir şeyler görüyorsunuz veya orada çalışan hocalar, iş adamlarımıza, kilo vermek isteyenlere önerilerde bulunuyorlar. Bunların yetkileri veya oradaki ilaçlarla ilgili Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı neler yapıyor, neler yapmayı planlıyor? Bu konuda bize biraz daha bilgi verirseniz. Teşekkür ederim.

Buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Sayın Başkan, insanların ilacıyla ilgili bizim yetkimiz yok. Onu söyleyeyim. Yani “ilaç” kavramı bu tip ürünler için yanlışlıkla kullanılan bir ifade. Bunu bir öncelikle ifade etmek istiyorum. Çünkü bizim sorumlu olduğumuz, yetkili olduğumuz alan, bu amaçla sporcu gıdaları, içecekler ve gıda destekleyici, gıda takviye ürünleri. Yoksa bizim ilaçla ilgili herhangi bir şeyimiz söz konusu değil. Bu konuyla ilgili olarak da Sağlık Bakanlığımızla bizim yakın çalışmamız var. Destekleyici ürünlerle ilgili olarak herhangi bir sağlık beyanında bulunacaksa bir ürün, biz onu Sağlık Bakanlığımızla istişare ederiz, ilgili kurumuyla ve onlara sorarız, deriz ki: Böyle bir talep var, bu konuyla ilgili ne diyorsunuz? Ayrıca değişik branşlardan oluşan bir kurulumuz söz konusu ve bu kurula bu talepler gelir. O kurulda değerlendirildikten sonra, Sağlık Bakanlığımızın da görüşü alındıktan sonra ancak o beyanlarda bulunabilirler. Onun dışında böyle bir şeyin yapılmasına müsaade etmiyoruz. O konuda son zamanlarda daha da sıkı çalışıyoruz biz Sağlık Bakanlığımızla. Yoksa bir ilaç. İlaç dediğiniz vakit veteriner ilacı ve zirai mücadele ilacını anlarız efendim. Yoksa beşeri ilaçla ilgili en küçük bir insiyatifimiz söz konusu değil. Ona şey yapmayız. Ama yanlışlıkla kamuoyunda bu tip ürünler sanki ilaçmış gibi ifade ediliyor. Bazen de tabii, Sayın Vekilimizin de ifade ettiği gibi, bazı hususlar var. Bunu da pazarlama taktiği olarak, ilaç olarak da pazarlama yoluna gidenler olabiliyor. Olabiliyor. Yoksa bu grup ürünler ilaç değil ve biz de buradaki o bilimsel kuruldaki mutlaka bu ürünlerin “olur” alması lazım, kabul görmesi lazım. Sağlık Bakanlığının da beyanlarla ilgili olarak “Uygundur, bu beyan yapılabilir.” gibi bir müsaadesi, uygun görüşü olduktan sonra ancak bu ürünlerin pazarlaması esnasında etiketlerinde, kutularında bu tip ifadeler yer alabilir. Onun dışında yapılan işler müsaadeli işler değildir.

Bir de Sayın Vekilimin sorduğu hususlar var. Eğer Sayın Başkanım, uygun bulursanız, bu tip şeyler, ben genel şeyleri aldım, notları da alıyoruz. Tabii bir yanlış bilgi vermememiz lazım, eksik bir bilgi vermememiz lazım. Komisyonunuza da biz uzman görevlendireceğiz. Buradaki bizim yaptığımız uygulamalarla ilgili burada dile gelen ya da gelmeyen diğer hususlarla ilgili biz çalışma yaparak sizi bilgilendirmemiz gerekiyor. Yani sadece burada sizlerin söylediği, daha sonra da tabii mutlaka dile gelebilir, şey yapabilir ama bizim bunun dışında kendi açımızdan da yapacağımız tespitlerle beraber, sizin komisyonunuzda görevlendireceğimiz

arkadaşlarımızla bu raporun hazırlanmasında bizim açımızdan, bizim sorumluluk alanımızla ilgili ne yapmamız gerekiyorsa biz onları yapacağız.

BAŞKAN – Volkan Bey, buyurun.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Teşekkürler Başkanım.

Sevgili Müsteşar Yardımcım, ben sorularımda eğitim çalışmaları yapıyor mu, yapılıyorsa hangi dilim aralıklarla yapıyor ve kimlere, jokeylere veya bu konuyla ilgili kişilere yapıyor mu diye bir soru yöneltmiştim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Evet.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Sanıyorum onunla ilgili bilgiyi şimdi mi verirsiniz veya daha sonra mı? Ama şimdi verirsiniz biz de bilgi sahibi oluruz çünkü eğitimin her konuda olduğu gibi bu konuda da çok önemli olduğunu biliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Arz edeyim Sayın Vekilim. Elbette haklısınız, mutlaka bunların yapılması lazım.

Şimdi, burada gerek jokeylerin gerek antrenör ve seyislerin, yarış atı sahiplerinin, yani bu alan oldukça sivil örgüt olarak organize olmuş bir alan ve onlarla biz çok sıkı temas hâlindeyiz. Gerek Türkiye Jokey Kulübü, ki Türkiye Jokey Kulübü zaten bizim şemsiyemiz altında görev ifa eden bir kurum. Bunlarla sürekli şeyler yapıyoruz ve sürekli iç içeyiz. Bunlar hep dile getirilir. At sahipleriyle ilgili olsun, ki ayrıca bütün biliyorsunuz canlı yayınlanan bir program vardır ve o programın içerisinde de sürekli buna benzer duyurular da hep yer alır. Yani o konuda bir eğitim var, yapıyoruz çünkü hepsinin, seyislerin ayrı bir derneği var, antrenörlerin derneği var, jokeylerin derneği var. Bütün bunlarla da biz sıkı temas hâlindeyiz gerek Türkiye Jokey Kulübü olsun gerek Bakanlık mahallindeki arkadaşlarımız olsun bunları bilgilendiriyoruz efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Başka soru soracak arkadaşımız yoksa verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyoruz ama tabii özellikle ben tekrar yineliyorum. Bu gıda takviyesi sağlayan hususlarla ilgili bize ek bilgi verirsiniz daha memnun oluruz çünkü eksik kaldı gibi ama ilave bilgiler almak istiyoruz. Bir de bence hem Sağlık Bakanlığı hem Spor Bakanlığı hem Tarım Bakanlığı bu komisyonun çalışma amacına uygun olarak da politikalarını tekrar gözden geçirip daha net bir rota, yol çizerse çok daha doğru olacaktır çünkü bu geçtiğimiz aylarda hem pek çok gazete haberleri hem pek çok bilgi geldi. Bu bilgiler çerçevesinde -hassas bir konu- biz de yüce Meclisimiz de bunun araştırılması için bir komisyon oluşturduk ve bu komisyonun hazırlayacağı rapor doğrultusunda da bu sporda kanser olan bu doping mevzusunda çok iyi sonuçlar elde etmek istiyoruz. Bunun için de sizin değerli bilgilerinize, uzman görüşlerinize ihtiyacımız var.

Metin Bey, buyurun.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – “Gıda takviyesi” dediğiniz bu alışveriş merkezlerindeki GNC mağazalarının ruhsatını siz mi veriyorsunuz, kimden alıyor bunlar ruhsatı? Eczane değil bunlar ama onun yanında bu ergojenik yardım dediğimiziz...

BAŞKAN – Alışveriş merkezlerindeki şeyleri soruyorsunuz.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Evet. Bunların ruhsatını kim veriyor? Gidiyorsunuz oraya mesela diyorsunuz ki, benim dizim ağrıyor. Glikozaminoglikan dediğimiz Triflex’i size veriyorlar. İlaç bu esasında. Bunun ruhsatını kim veriyor? Tarım Bakanlığı mı veriyor?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – İş yeri açma ruhsatını belediyeler veriyor malumunuz. Onların görevidir. Şimdi biz de iki tür mekanizma vardır: Bir, onay mekanizması diye yaptığımız bu gıda üreten ve satışı yapılan yerleri; bir de kayıt mekanizması var. Kayıt riski düşük olan, riski olmayan şeylerle ilgilidir. Onlar bize beyan etmek durumunda ben şurada şu işi yapıyorum diye. Tabii, biz de denetimlerimizde zaten oraları denetliyoruz il müdürlüklerimiz marifetiyle. Ama onay mekanizması olan şeyler daha farklıdır. Bu şeyler de onay kapsamına giriyor. Hayvansal ürünler olsun, diğer bitkisel kökenli olmasına rağmen riski...

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Hayır, ben bunu sormuyorum. Benim sorduğum: Orada çocuk kreatinli animoasit satıyor. Şimdi bütün vücut geliştirme merkezlerine gidin, oraya başlayan 18-20 yaşında bir çocuk aynanın karşısına geçer, derler ki “İşte sen bu proteini alırsan, kreatini alırsan gittikçe vücudun gelişecek.” O da “Ben bundan alayım.” der. Bir ölçüsü olmadan yani ne kadar kullanacağını bilmeden, bir reçetesi olmadan kova kova bunları tüketiyorlar. Yani bunun denetimini nasıl yapıyoruz? Oranın ruhsatını kim veriyor? Tamam, bu ergojenik yardım ama, ergojenik yardımın da bir ölçüsü var. Mesela millî takım sporcuları ne kadar kreatini ne

kadar protein kullanacağını gelip soruyor bana. Bakıyoruz kilosuna, ölçüyoruz. “Sen günlük işte 2 bardak içeceksin bundan veya şu kadar içeceksin.” diyoruz. Bunun mekanizması nasıl çalışıyor? Nasıl kontrol ediliyor?

Burada bir boşluk var. Buna mesela bir düzenleme yapmamız gerekiyor. Özellikle ergojenik yardımın satışına yönelik. Çünkü ben istediğim kadar alıyorum. Diyelim ki 10 kova, 20 kova aminoasit, kreatinin, protein ya da istediğiniz vitaminlerden alabilirsiniz. Vitaminin de çünkü belirli bir kullanma limiti var. Yani bazı vitaminleri –burada hekim olan arkadaşlarım çok net bilecektir- belirli bir ölçünün üzerinde kullandığınız zaman zararlıdır bunlar. Buna göre orada satılanlara “İşte bu vitamindir, ne olacak canım, atılır gidilir.” denilmek yerine... Bazısı da birikiyor. Bunlara da denetlenme açısından ne yapılmasını gerektiğini herhâlde bizim Komisyon yani bunların satışı...

Şimdi sen eczaneleri denetliyorsun. Eczaneye diyorsun ki: “Eczacı dışında, bir eczane diploması olmadan burada satış yapamazsın.” Yani aynı şekilde bu ergojenik yardımı yapacak olan kişinin en azından ziraat mühendisi, bir şey olması lazım, gıda mühendisi olması lazım.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Alakası yok ziraat mühendisiyle.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Eczacı olur, gıda mühendisi olur, bir şey olması lazım. Hani eczacılara da yeni bir iş kapsamında düşünüyor tabii Sayın Başkanım.

Bunun bu anlamda bir denetiminin olması gerektiğini düşünüyorum. Yoksa, birçok ağırlık yapan gençlerimizin küt diye, mesela yoğun protein alımında ani kalp durumlarıyla karşılaşabiliyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum hocam, verdiğiniz bilgiler için.

Erdal Bey, siz de ilave yapın ondan sonra toparlayalım.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Ben şöyle bir şey söyleyeceğim: Aslında belki görüşmeler esnasında da bu konuşuldu. Kürsüden de arkadaşlar konuştular.

Normalde bu şöyle bir durum: Benim bu yanlış da tarif edilmiş bir durumda durduğuna emin olduğum bir konu. Çünkü federasyonlara sanki bu konunun onlara emanet edildiği gibi bir durum var. Aslında değil. Spor il müdürlükleri denetiminde görülüyor. Ama şöyle bir denetim: Spor il müdürlükleri buraları, bu tür salonları denetliyor. Hangi bakımdan denetlediği konusunda ciddi bir problem var.

Buna “ilaç” diyorlar zaten. Yani aslında arkadaşlarımızın ağzından ilaç diye çıkıyor çünkü herkes de buna ilaç diyor. Aslında bir kimyasal bir tarafından baktığınızda. “Organik” diye satılan da bir kimyasal. Organik değil. Aslında kimyasal satıyorlar. Bu bir ilaç normalde baktığınızda. Öyle değil mi?

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – O zaman hepsini eczanede satalım.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – İhtiva eden madde, etken madde aynıysa sonuçta veya benzerse bu bir ilaç kategorisinde değerlendirilebilir.

Sorunun şurada olduğunu çok net görebiliriz: Bir denetim mekanizması işletildiğinde, spor il müdürlükleri orayı denetledi dediğinde millet zannediyor ki, satılan ilaçlar dâhilinde veya oradaki herhangi bir şekilde hekim gibi davranan adamların, çocuklara bir vesileyle tavsiyelerinin de belli bir prosedür içerisinde yapıldığını zannediyor. Problemlerin çoğu buradan kaynaklanıyor.

O yüzden, doğrudur, bu sizin bahsettiğiniz yerlerin belediye veriyor ruhsatını. Burada da bir anormallik var. Belediye veriyor ama bunu mesela herhangi, işte GSM ruhsatı falan gibi veriyor yani. Böyle bir şey olamaz.

Bakın, bu, farklı bir konu ama buradan da bir şey çıkarılıp düzenlenmesi gereken bir konu. Spor salonlarından başlayarak söylüyorum.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Orası kesinlikle düzeltilmeli bir defa.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Erdal Bey.

Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii ki, buna, siz, ısrarla, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak ilaç demiyorsunuz ama bunlar ilaç. Neden ilaç? Bunlar bir kere bir farmatik şekil hâline getirilmişler. Bir kapsül hâlinde, bir tablet hâlinde hazırlanmışlar.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Şurup...

ALİ ÖZ (Mersin) – Ne kadar üretildiği, nerede imal edildiği, ruhsatları sizin tarafınızdan verilen kontrolünün ne kadar sıklıkla yapılabilirdiği, bunların bir takip sistemi olması lazım. Aslında Türkiye’de son on bir yıl içerisinde bunu medikal alanda -yani

tıbbi alanda- İlaç Takip Sistemi denilen bir sistem kurarak Türkiye'deki ilaçların ham madde olarak çıkışından en son kullanıldığı eve kadarki nereye gittiği, ne olduğu belli. Bu sistemi yapmaktan niye ısrarla gecikiyorsunuz? Niye böyle bir şey yapmıyorsunuz?

Ben bunu daha öncede sormuştum. Bu şekilde kontrollü kullanılması gereken, adına "gıda takviye edici ürünler" dememizi rağmen, ama halkın da bildiği belli dozda, belli farmasötik şekle sokulmuş olan bu maddelerin bir nevi ilaç olduğunu kabul etmek lazım. Bunlara ilaç değil, ilaç değil, gıda takviye edici ürün... Ee, ilaç.

Ben size çok basit bir şey anlatayım. Geçenlerde bu şekilde zayıflama maksadıyla birisi almış akut karaciğer nekrozu. Şimdi adam karaciğer transplantasyonu olacak yer arıyor. Ne bu? İlaç işte. Kontrolsüz, yüksek dozda, bilinçsiz bir şekilde alınmış ve bu ilaç. Bunları insanlar zaten gıda takviyesi ürün falan diyerek de almıyorlar. Kendimizi kandırmayalım. Bunları bir nevi belli alanlarda kendilerini güçlendirecek, gelişimlerini artıracak, bunların fonksiyonlarını güçlendirecek ilaç mahiyetinde alıyorlar. Kullanış amacı bu.

Bu takip sistemini sizin kurmanız, hızlı bir şekilde kurmanız gerekiyor. Türkiye gerçekten doping maksatlı kullanılan ilaçların temini noktasında cennet. Bunu dünya söylüyor. Yani yabancı ülkelerin sporcuları bile, kendi ülkelerinde yapmış oldukları denetim neticesinde ulaşamadığı ilaçları Antalya'dan, İstanbul'dan gelip kova kova bulup gidiyorlar. Yani bunu herkes biliyor da biz mi bilmiyoruz? Buna önlem almanız lazım.

Dopingle mücadele edeceksek, gerçekten doping maddesine ulaşımı engelleyici unsurlar nelerse, onları yapmak zorundayız. Burada, tabii ki sizin Bakanlığınıza çok fazla miktarda ben iş düştüğü kanaatindeyim. Özellikle bu takip sistemini hızlı bir şekilde kurmanız lazım. Sayın Bakanınıza biz her defasında söylüyoruz, bunu hızlandıralım hızlandıralım diyoruz, maalesef "Sağlık Bakanlığı iş birliği içerisindeyiz." cevabıyla geçiştiriliyor. Bu doğru değil.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi, esas, Türkiye Doping Kontrol Merkezinin sunumu olacak. Dolayısıyla Nihat Bey sorulara cevap versin ve tamamlayalım Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığıyla ilgili konuyu.

Biz de, sayın vekillerimizle beraber, hepimizin düşüncelerinde de bu süreçte, bu konu içerisinde, Gençlik ve Spor Bakanlığımızın, Sağlık Bakanlığımızın ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın bir strateji belirleyip bir plan çerçevesinde uygulamasını arzu ediyoruz.

Buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Efendim, bunun ilaç ya da başka bir şey olduğu sadece bizim inisiyatifimizde olan bir şey değil sayın vekilim. Bunun uluslararası bir tanımı var, mevzuat var. Siz bunu Türkiye'de ilaç kapsamına sokarsınız, çıkarsınız hemen Avrupa Birliği'ne gidersiniz ilaç değil. Uluslararası olarak bir şey kabulse yaparsınız. Yoksa, ilaç kapsamına koydunuz, bir başkası da sizi Dünya Ticaret Örgütüne götürür "Tarife dışı teknik engel çıkarıyorsunuz, benim ticaretimi engelliyorsunuz." da diyebilir.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Diğer ülkelerde ilaç olarak kabul edilmiyor mu?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Efendim, ilacın tanımı var, bunların tanımı var. Bunlar birbirine benzer şeylerdir. Formları da benziyor ama aynı şeyler değil.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Diğer ülkelerde nasıl kabul ediliyor bunlar? İlaç olarak mı, gıda takviyesi mi, satışları nasıl, kontrolleri nasıl? Bu konuda bilgi alalım o zaman.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Gıda takviyesi, "food supplement", gidin, mesela Amerika'daki bir markete gittiğiniz vakit, yani sadece bu tip ürünlerle ilgili değil, bazı ilaçları bile raftan satın alabilirsiniz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmadan devam edelim, üzerine görüşeceğiz zaten, daha fazla bilgi alacağız.

Buyurun.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Ürün takip sistemi falan önümüzdeki yıldan itibaren bizim takibimizde olan konular ve bu gıda takviyeleri de bunun içerisine girecek ürün gruplarından. 2014'te ürün takip sistemine başlıyoruz yani özellikle bir kısım ürünleri arzu ettiği zaman tüketici o karekodları gerek bilgisayarla gerekse işte, bu akıllı telefon denen cihazlarla takip etme, sorgulama imkânına kavuşacak. Böyle bir imkân geliyor, onu söyleyeyim. Ayrıca tabii ki sadece bu tip ürünlerle ilgili değil, bizim beşeri ilaçlarda olduğu gibi kendi veteriner, zirai ilaç ve biyolojik ürünlerimiz de

–aşı gibi olmak üzere- onlara yönelik olarak da çalışma içerisindeyiz, onları da bu kapsama alacağız. Soğuk zincirin kırılıp kırılmadığı gibi hususlar da yine bizim üzerinde çalıştığımız hususlar.

Sayın Vekilim, efendim, şimdilik bu kadar şey yapayım, sizin süreniz de sıkıştı galiba ama daha sonra...

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Yalnız tabii şu, Metin Bey’in sorduğu soruda o alışveriş merkezlerindeki yerlerle ilgili net bir bilgi bize vererseniz çünkü ruhsatı belediye veriyor, ondan sonraki süreçle ilgili bize bilgi vererseniz...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. NİHAT PAKDİL – Notlarımızı aldık Sayın Başkanım.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bir açıklamaya tabi, sağlık denetimi yapamazlar o zaman yani sağlık alanıyla ilgili denetim yapamazlar yani yapsalar yapsalar “Ruhsatı var mı? Tarım Bakanlığından bu ürünlerin satışına izin verilmiş mi?” denetimini yapabilirler. Onun için, bu farklı bir şey.

BAŞKAN – O konuyu o zaman Sağlık Bakanlığıyla...

Teşekkür ederiz Nihat Bey, verdiğiniz bilgiler için.

Şimdi, Komisyonumuzun gündeminde yer alan Türkiye Doping Kontrol Merkezinin Dünya Anti-Doping Birliği (WADA) ile ilişkisi, doping ile mücadeledeki konumu ve bu alandaki temel sorunlar, uluslararası doping ile mücadele sistemi ve mevzuatı üzerine Hacettepe Üniversitesi Türkiye Doping Kontrol Merkezi Başkanı Profesör Doktor Arif Ahmet Başaran’ın sunumunu dinleyeceğiz. Hep, işte, söylendi: “Hacettepe’de şöyle oldu, akreditasyon alındı, verildi.” Onunla ilgili Sayın Hocamızdan bilgi alacağız.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkililerine teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Ben böyle bir fırsat yakaladığım için, böyle değerli bir topluluk önünde bu konuşma fırsatını yakaladığım için öncelikle çok teşekkür ediyorum ve hepinize saygılar sunarak konuşmama başlıyorum.

Ben Profesör Arif Ahmet Başaran, 2011 yılından beri Türkiye Doping Kontrol Merkezinin başkanlığını yürütüyorum, daha evvel eczacılık fakültesi dekanlığım var, Türk Eczacıları Birliği Eczacılık Akademisinin de başkanlığını aynı zamanda yürütüyorum. Tarım Bakanlığına ait ve Sağlık Bakanlığına ait komisyonlarda da görevli olduğum için aslında biraz evvelki sorular... Eğer müsaade ederseniz dopinge girmeden, küçücük bir ona da girmek istiyorum çünkü o komisyonlarda görevim olduğu için, Müsteşarım tabii daha üst seviyeden olayı bildiği için fiiliyatta çok uygulamalar hakkında detayı bilmiyor olabilir. Şöyle: Yani onlar çünkü daha ayrıntılı çalışmalar, daha sonuçlanmadığı için, onun eline ulaşmamış olabilir.

Sağlık Bakanlığı olarak kondroitin ve glukozaminlerle ilgili olarak bir özel çalışma yapıldı ve miktar kondu. Günlük 1.500 gramlık bir kullanımin ilerisine gidiliyorsa mutlaka bir sağlık beyanına ihtiyaç var, “Bu sağlık beyanı olduğu için de Sağlık Bakanlığından ruhsat alması gerekiyor.” şeklinde. Dolayısıyla, mevcut alanlar için bir şey yapılmıyor ama bundan sonraki uygulamalarda Tarım Bakanlığından izinler artık verilmiyor eğer bu dozdaysa ve bizim piyasa araştırmamızda da glukozamin ve kondroitinlerle olan ürünlerde hep 1.500 ve üzerinde miktarlara rastlandı. Dolayısıyla, burada böyle bir önleme başlanmış oldu.

İkincisi, Tarım Bakanlığının bu gıda takviyesi terminolojisi bizim hep takıldığımız konu. Ben de eczacı olduğum için, Mehmet Başkan ve Vekilim gibi, aynı şekilde biraz hassasız o konuda. Bunun dışında satılmasına çok karşıyız biz, gerçekten insan sağlığını doğrudan ilgilendiren bir husus. O nedenle bunun eczanelerde ve mutlaka kontrol altında olmasını, ilaç gibi kontrol altında olmasını talep ediyoruz. Fakat problem 1994 yılında Amerika’daki bir komisyon kararından çıkıyor, Dietary Komisyonu diye bir komisyonları var onların. Gıda, ilaç olmayan bir ikinci grup yaratmaları söz konusu oldu ve orada bunlara değişik isimler verildi. Hâlâ daha isimlerde, terminolojide tam bir oturmuşluk yok yani “food supplement” deniyor, “functional foods” deniyor, “nutraceuticals” deniyor yani birçok terminoloji bu amaçla kullanılıyor, ilaç adını vermemek amacıyla çünkü “ilaç” deyince FDA Amerika’da işin içine giriyor. Aranılan kriterler çok yüksek, sizler bilirsiniz zaten o ilacın ruhsatlanması için istenen kriterleri. Bunları yerine getiremediği için bir ara formül bulunmuş durumda.

Türkiye’deki sorun şurada: Türkiye’de iki tane kurum var, aynı ürüne, aynı formülasyona ruhsat ya da izin verebiliyor. Tarım Bakanlığı da glukozamin, kondroitinlere izin verebiliyor aynı oranda, Sağlık Bakanlığı da veriyor. Sağlık Bakanlığının ki ilaç kriterlerine yakın olması nedeniyle daha zor olduğundan, Tarım Bakanlığı gıda kodeksine uygun uygulamaya girdiği için, orada istenen kriterler daha basit olması nedeniyle bu, çoğunlukla Tarım Bakanlığından izne gidiyor ve dolayısıyla, eczane dışına çıkıyor.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Biri bir haftada çıkıyor, biri üç yılda çıkıyor. Hocam söyle, burası açık yer ya. Burada her şeyi açık söylemezsen bu hiçbir işe yaramaz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Yani gerçekten çok sıkıntılı konu onlar.

Şimdi, ben Tarım Bakanlığı'nda da Sağlık Bakanlığı... Şimdi, bir komisyon kuruldu, komisyonda şöyle bir şey var, tebliğ yayınlandı ve yasayla da 2012 yılında bu işin resmiyeti Tarım Bakanlığı'na geçti, gıda takviyeleriyle ilgili olarak. Bu yasa şöyle bir şey diyor: "Her türlü farmasötik dozaj şekline sahip ve fizyolojik aktiviteye sahip fakat endikasyonu olmayan ürünler gıda takviyesidir." Dolayısıyla, şimdi, bizim söylediğimiz bu bir sürü sıkıntılı durumların üstü kapatılmış oldu böylece. Yani endikasyon belirtmeyecek fakat fizyolojik etkisi olacak, bir de farmasötik dozaj şeklinde de olabilir. Tabii bunun başı 1994'teki Amerika'daki bu tanıma dayanıyor ve Avrupa da bunu böyle kabul etti fakat şöyle bir şey var: Altı ayda bir sürekli olarak düzenlenen bir toplantı grupları var. O gruplarda sürekli kriterler geliyor yani statik bir yapıları yok şu andaki o grupların. Dinamik olarak kuralları değiştiriyorlar ve sonunda yavaş yavaş kısıtlamalar geliyor. Eğer son zamanlarda yurt dışına gittiyseniz balık yağlarıyla ilgili olarak Amerika'da önlemler alındığını göreceksiniz. Yani Türkiye'de hâlâ daha dışarıda –Başkanımın da dediği gibi- Tahtakale'de dışarıda satılan ürünlerin orada artık kilit altına alınmaya başlandığını, bazı bitkisel ürünlerin kilit altında bulunduğunu görüyoruz. Yani bir otoritenin orada varlığını hissediyorsunuz. Türkiye'de maalesef henüz daha bu oluşmadı fakat iki komisyon kuruldu Tarım Bakanlığı'nda. Bir tanesi Risk Değerlendirme Komisyonu; eczacılık fakültesi, tıp fakültesinden hiçbir katılım yok oraya, gıda mühendisliğinden var, ziraat fakültesinden var ve veteriner fakültesinden katılımlar var, bir Risk Değerlendirme Komisyonu var. Bunlar pozitif listede yani kullanılmasında sakınca olmayan gıda takviyelerinin risklerini araştırmaya başladılar. Bu 2012'nin ortasında kuruldu, eylülde başladı bu çalışmaya. 2013 yılında da Gıda Takviyeleri Komisyonu kuruldu. Burada 9 kişi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan, 6 kişi de Sağlık Bakanlığı'ndan katılmak üzere, 3'ü öğretim üyesi yani 3'ü akademisyen, 3'ü idari personel olmak üzere Sağlık Bakanlığı'ndan, böyle bir komisyonumuz var. Henüz aktif hâle geçmedi fakat kriterler belirleniyor. Orada da kriterlerden kasıt, ruhsat alınmış ürünleri tekrar gözden geçirerek yeniden bunları bir şekle sokmaya çalışılıyor. Sorun, il tarım müdürlüklerinin bu konuda yetkili olarak görev almalarından kaynaklanıyor şu anda. İl tarım müdürlükleri sorun olmayan konulara kendileri karar veriyor, sorun olduğu zaman bu söylediğim komisyona bildirecekler. Bir başlangıç olarak tabii ki bu iyi bir şey. Bir de ürün takip sistemi, biraz evvel Müsteşarım söyledi. Ürün takip sistemini getiriyorlar 2014 yılında, böylece denetlenmesinde biraz yol alınmış olacak.

Ben çok kısa olarak bu bilgileri aktarayım çünkü bizim de çok yakından ilgilendiğimiz bir konuydu. Kendim zaten eczacı olarak ve bir de tıbbi bitkilerle ilgilendiğim için de çok üzerinde durduğumuz bir konu. Sürekli olarak Tarım Bakanlığı'nı aslında mahkemeye de veriyoruz Türk Eczacıları Birliği olarak, bunu yapmasın diye ama aynı zamanda da yani toplum sağlığı için bunun doğru bir şekilde yol almasını da sağlamak için elimizden geleni yapıyoruz.

Şimdi, ben, Doping Kontrol Merkeziyle ilgili olarak bilgi aktarmak için sunumuma devam edeyim. Doping herkesin bildiği konu, çok kısa oradan başladım ama anladığım kadarıyla sorularda daha farklı şeyler olacak, çok hızlı hızlı geçmek istiyorum. Doping neden yasaklı olmasını söylüyoruz. Bir kere ahlaki olarak, etik açıdan uygun değil, bir de sağlık açısından sorunlu ama neden doping yapar insanlar diye baktığımız zaman, işte bir performans artırıcı etkisi var, kas güçlerini etkiliyor, işte kan dolaşımında kan hücrelerini ve beslenmeyi daha fazla sağladığı için gücün artırımında ve kaslara oksijen taşınmasında yarar sağlıyor. Biraz evvel sizin söylediğiniz kilo kaybını sağlamak amacıyla doping maddeleri kullanılıyor ki belli bir kiloda güreşsin ya da skletlerini sağlayabilsinler diye ama tabii psikolojik olarak da bir farklılık yaratmak ve üstünlük sağlama duygusunun da ön planda olduğu var. Fakat bunların altında aysbergin görünmeyen kısmı gibi bir spor endüstrisi var yani en önemli kısım burada spor endüstrisi. Hani, virüs, antivirüs gibi bilgisayarlarda sürekli olarak doping olarak, yasaklı madde olarak sayılamayacak fakat o etkiyi meydana getirebilecek maddelerin piyasaya çıkarıldığını ve bunlar üzerindeki araştırmaları biliyoruz. Kişisel görüşümde de bir insanın yani 195 kilo veya 200 kilo kaldırabilmesi için bunun sadece performans artırıcı çalışmalarla olamayacağını, mutlaka bunun başında sonunda böyle bir doping maddesini kullanmış yani gençliğinde veya şeyinde olabileceğini düşünüyorum kişisel olarak çünkü dört gün üst üste 200, 400, 800 metre yarışlarına katılan bir kişinin aynı performansta dört gün boyunca o performansı sergilemesi benim için biraz soru işareti olarak gözüküyor. Dolayısıyla, bunun usulüne göre yapılarda bir şey olmuyor ama işte bizim bazı bilgisizlik veyahut da çeşitli sıkıntılar nedeniyle ortaya çıkanlarınkinde de genellikle Türkiye'deki sporcuların bu konuda çok gündeme geldiğini görüyoruz. O zaman da Türkiye'de doping çok yaygınmış gibi gözüküyor ama yani bir şekilde bu doping maddelerinin daha sıkı kontrol altında olması daha sağlıklı sonuçları vermesi açısından önem taşıyor diye düşünüyorum.

Çok hızlı hızlı geçeceğim. WADA 1999 yılında Lozan'da kuruldu. Antidoping programlarının bütün ülkelerde aynı şekilde kullanılmasını sağlamak için bu kuruldu. Ve "antidoping kodu" diye bir kod geliştirdi WADA. Burada da yöntemi ve mücadeleyi düzenleyen kuralların bütün ülkelerde, altına imza atan, "Dopingle mücadele edeceğim." diyen bütün ülkelerde aynı kuralların, aynı yönetmeliklerin uygulanmasını sağlamak istiyor. 2004 yılından beri bu uygulanıyor ve her yıl için özel ilan şeyleri çıkartılıyor, İnternet'te duyuruları var ve bu duyurulara göre bizler işlem yapıyoruz. Biraz sonra şey yapacağım, kendi yaptıklarımızı da anlatacağım.

Mesela diyor ki: "Numune şöyle alınır, numuneyi şu şartlarda almanız lazım, şu kutulara koymanız lazım, kapağını böyle saklamanız lazım, şu kadar gün içinde getirmeniz lazım, getiren kişi şu yazılı forma imza atması lazım." Bunların hepsi katı kurallara bağlanmış durumda. Biz at dopingi gibi böyle ekonomik olarak da çok rahat bir şeyimiz de yok, maalesef hiç olmadı. Dolayısıyla, kurallar da çok zorlayıcı ve kısıtlayıcı olduğu için gelen evraklarda çok sıkıntılar mecburen yaşanır hâle geldi.

Yine, WADA ve bu antikodda belirtilen yasaklı maddeler ve yöntemler listesi var. Bu her yıl açıklanıyor ve bu açıklamalar çerçevesinde analizler yapılıyor. Şu anda 2015 yılının yasaklı maddeleri ve yöntemleri Güney Afrika'daki toplantıda karar verildi, bunlar resmîleşti. Dolayısıyla, bundan sonra 2016'yı tartışmaya başlayacaklar. Ben şöyle genel sınıf olarak koydum buraya. Bir onaylanmamış maddeler grubumuz var, daha sonra anabolik maddeler, hormonlar, beta 2 agonistleri, hormon antagonistleri, idrar söktürücüler ve diğer maskeleyici maddeler bunlar yasaklı maddeler. Yasaklı yöntemlerde de oksijen transferinin artırılması, kimyasal, fiziksel müdahaleye yönelik yöntemler, gen dopingi yasaklı yöntemler arasında geçiyor. Yarışma içindeki yasaklı maddelere baktığımız zaman da -yani yarışmalar ulusal, uluslararası olabilir- bu demin saydığım 5 maddenin ilavesi olarak da uyarıcılar narkotik analjezikler, kannabinoidler, glukokortikosteroidler de yine dâhil ediliyor bu yasaklı madde sınıflarına. Bunların her birisinin altı dolu yani hangi grup maddeler var, neler var; onlar şey var. Alkol ve beta bloke edici maddeler de, blokerler de, yine bazı spor branşlarında -mesela okçuluk varsa- beta blokerlerin kullanılması kesinlikle yasak maddeler olarak gözüktüyor. Ancak bu yasaklı maddelerin büyük bir kısmı ilaç özelliği de taşıyabiliyor, ilaç olarak da kabul ediliyor, eczanelerde de var bunlar. Bu amaçla eğer yasaklı maddelerin içinden kullanılacaksa, bu doping maddelerinden kullanılacaksa nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine ait de bilgiler açıklanıyor, bunlar da WADA tarafından açıklanan bir şey, kitapçığı var. Ama ben şöyle baktım, ürün gruplarına göre baktığımız zaman terapötik amaçlılardaki gruplar aşağıdaki sayılarda gözüktüyorlar. Mutlaka bir ulusal koordinasyon merkezine müracaat edecek sporcu, oradan doktorundan muayene olacak ve reçetelenmesi lazım, kademeleri bunlar.

İki şekilde numune alınıyor, yarışma içi ve yarışma dışı doping maddeleri diye. Yarışma içi doping numunelerinin nasıl alındığı belli, standartları var bunların. Yarışma dışında da öncelikle istediği zaman da -artık kurallar değişti- herhangi bir yerde ve herhangi bir zamanda talep edebiliyor merkezler, laboratuvarlar, analizleri isteyebilirler. O nedenle, sporcuların ne zaman nerede olacaklarını mutlak surette bildirmeleri gerekiyor federasyonlarına ve bunlar da genellikle üç aylık periyodlar hâlinde isteniyor. Eskiden Doping Kontrol Merkezi olarak biz numuneyi topluyorduk ama 2011 yılından sonra artık biz toplamıyoruz, biz sadece analiz işlemlerini yapıyoruz, numuneyi toplayan numune toplayıcılar -eskiden "BADNAK" ismi veriliyordu onlara, şimdi isimleri değişti- Mücadele Komisyonunun sorumluluğu altına girdi. Öğleden sonra onlar bu konuyu daha detaylı anlatacaklardır herhâlde.

Bize numune geldiği zaman nasıl geliyor? Özellikle özel ambalajıyla geliyor. Biz, bize gelen numunelerin kimlere ait olduğunu bilmiyoruz, sadece belli bir kodla geliyor, o kodla biz -işlem kabul dosyamız var- kabul dosyamıza bunu kaydediyoruz. Ondan sonra teknik sorumlumuzun başkanlığında 3 kişilik bir heyetle bu numuneler açılıyor. Numuneler a ve b numunesi olarak ikiye ayrılış hâlinde geliyor; B numuneler otomatikman soğuk depoya kaldırılıyor, A numunelerinde nelerin analiz yapılacağı hangi yarışmadan geldiğine bağlı olarak değerlendiriliyor, çünkü normal olarak 297 tane maddemiz ve metabolitlerimiz var analiz edilen. Her birisinin mutlak surette yapılması lazım ve bunlara göre tasnifleri yapıp dağıtılıyor ve bizim yetmiş iki saat içerisinde mutlak surette bilgiyi göndermiş olmamız lazım. Analizi kırk sekiz saat içinde bitirip, yetmiş iki saat içerisinde sonuçlarını nereye göndermemiz lazım? Spor Genel Müdürlüğüne, şimdi Komisyona gönderiyoruz, Komisyonlar federasyonlara veriyor. Yani bizim sporcularla doğrudan herhangi bir şekilde bir bağlantımız olmuyor. Kod numaraları dışında bizim numuneler hakkında herhangi bir bilgimiz olmuyor.

Türkiye'de dopingle mücadelede üç ayak var: Bunlardan bir tanesi, Gençlik ve Spor Bakanlığı. Gençlik ve Spor Bakanlığı, devleti ve hükûmeti temsil ederek UNESCO konvansiyoneline imza atan kuruluş ve o, şunu söylüyor, diyor ki: "Ben dopingle ilgili uluslararası alınacak bütün kararlara uyuyorum, gerekli cezaları da vereceğim." şeklinde bir şeyi var. Genellikle WADA aıdatılarımızı da Gençlik ve Spor Bakanlığı ödüyor, çünkü belli bir aidatı var bunun. İkincisi Dopingle Mücadele Komisyonu. Bu, Milli Olimpiyat Komitesinin altında kurulmuş bir komisyon, 2011 yılından beri faaliyette ve analizler için de Türkiye Doping Kontrol Merkezi çalışıyor. Türkiye Doping Kontrol Merkezi Hacettepe Üniversitesinde kuruldu ve 1989 yılında Spor Genel Müdürlüğüyle bir protokolle kurulmuş

oldu, 2005 yılında Resmî Gazetede yayımlanan bir merkez hüviyetine girdik, YÖK'e bildirildi ve merkez şeklinde çerçevemiz çizilmiş oldu. Genellikle personel, yer ve sarf malzemesi Hacettepe Üniversitesi tarafından karşılanıyor; analitik cihazların alımı, eğitimler, uluslararası eğitimler ve numunelerin temini de Spor Genel Müdürlüğü tarafından organize edilmesi isteniyor. Tabii, bu 1989 yılındaydı, şimdi buraya Doping Mücadele Komisyonu numune temini yapacak. Biz, 1999 yılına kadar, 1989'la 1999 yılları arasında altyapımızı temin ettik, ondan sonra 1999 yılında, Barcelona'da akredite laboratuvarı olan laboratuvarla bağlantı kurup onların sponsorluğunda çalışmaya başladık, 2001 yılında IOC tarafından yetkilendirildik, 2003 yılında akreditasyonumuzu aldık ve 2008 yılına kadar çalıştık. 2008 yılında hatalı bir analizimiz vardı, bu sık sık diğer merkezlerde de oluyor. Şu anda onu söylemeyi unuttum, dünyada 36 tane merkez var, akredite merkezler, bunların dışında başka merkezler yok ve kısıtlama getirildi, alınan son kararlar da 40'tan fazla olmayacak, merkez sayısı artık dünyada 40'la sınırlandırılmış olacak Türkiye dâhil buna, çünkü biz tekrar akredite olmak için müracaat etmiştik, bize özel bir statü sağlanmış oldu. 2008 yılındaki bu yanlış bildirimimiz sonucunda üç ay bizi denetlemeye aldılar, numune analizi yapamadık. Askı sonucunda gönderilen numunelerde başarı sağlanarak tekrar akreditasyonumuzu aldık. Fakat, 2011 yılında hem hatalı bir sonuç bulduk -onu da açıklarım isterseniz, çok basit bir şeye dayanıyor ama gözden kaçıyor- işte kırk sekiz saatlik bir süre içerisinde değerlendirme gerektiği için böyle bir sıkıntı oldu, bir de idari olarak kurallara tam uyulmaması söz konusu oldu, çünkü bunlar saklı, B numunelerini izin almadan açamıyorsunuz ama federasyonun bize "Bu, açılıp netleştirilsin." diye bir şeyi olunca bir sıkıntılı durumumuz oldu orada. O nedenle, orada bir WADA kurallarını çiğnemekten dolayı bizim akreditasyonumuz iptal oldu 2011 yılında. Şu anda da yeniden yapılanmamız açısından çalışmalar yaptık ve geldiğimiz süreçte şu yeşille belirtilen bantın içindeyiz. Çok kolay olan bir şey değil -biraz sonra söyleyeceğim neden sıkıntılarımızın olduğunu- ama 2012 yılından beri başladığımız bu çalışmada, şu anda ön denemelerde bize özel olarak gönderilen ve gözlemciler tarafından denetlemelerde başarılı olarak bulunduk ve şimdi diğer akredite merkezler gibi bir yıl içerisinde 4 tane numune gelecek. Yani, bize gönderilen numuneler Yunanistan'a, Romanya'ya, Almanya'ya gönderilen numunelerle aynı artık, biz onların statüsünde 4 kere numune analizi yapacağız, bunların sonunda da 2014 yılında akreditasyon belgesinin alınmasını bekliyoruz. Burada çok sıkıntı çekeceğimizi zannetmiyorum çünkü en büyük sıkıntılı kısmımız bizim 30-31 Ekim tarihleri arasındaki analiz kısmımızdı. Burada, 10 tane numune geldi ve 2 tane de gözlemci geldi. 2 gözlemci bizim başımızda durarak analizleri hiçbir şey söylemeden direkt not ederek yaptılar. 10 numunenin 10'unu da çok başarılı bir şekilde tespit ettiğimiz için, hatta bize, belki hızlandırılmış bir yol, "fast track" dedikleri bir yolla "Mart sonunda akredite edebiliriz sizi." şeklinde bir talep geldi. Fakat, biz, ona çok sıcak bakmadığımızı söylüyoruz. Eğer olimpiyatları almış olsaydık 2020'de, o bizim için çok önemliydi... Ama, şu anda bu olayları biraz daha oturtarak gitmemizi düşündüğümüzden çok sıcak bakmadık, çünkü bizim bazı başka sorunlarımız da var ama "Doping kontrol merkezleri dopingde neden önemlidir?" e bir kısaca değinmek istiyorum.

Bir kere, biraz evvel söylediğim gibi, yöntemler sürekli olarak geliştiriliyor çünkü maddeler yenileniyor, devamlı yeni maddeler var, yeni maddeler geldikçe dopingi yakalayabilmek için WADA yeni yöntemler geliştiriyor. En son örneklerimizden bir tanesi, stanozolol maddesi. Şimdi, Türkiye olarak biz yarışma öncesinde bütün sporcularımızın doping analizlerini yapıyoruz. Dopinglilerse, doping çıktılarsa zaten biz bunlara kendimiz cezamızı veriyoruz ve göndermiyoruz. Atina'da yapılan analizlerde bizim numunelerimizin hepsi pozitif yani düzgün geldi, doğru, "Dopingsiz." diye değerlendirildi. Fakat, analizler daha sonra, yarışma sırasında Köln'e gidince, Köln laboratuvarındaki analiz yöntemlerinin farklı olması bir anda bizim bütün sporcularımızın ceza almasına neden oldu. Bu, İsrail'de başladı, halter gençler şampiyonasında böyle oldu. Hep bu maddeden kaynaklanıyor, stanozolol maddesi. Çünkü bu stanozolol maddesinin teşhisi, yukarıda maviyle gösterdiğimiz hidroksil grupları üzerinden yapılıyor idi eskiden, çünkü metabolitler oradan işliyor ve bu hidroksil grupları üzerinden gittiği zaman bunun vücuttan atılımı bir buçuk ayda oluyor. Bir buçuk ay sonra siz idrar numunesini aldığınız zaman, herhangi bir stanozola ait bir madde şeyini yakalayamıyorsunuz, yakalayamadığınız için sporcunuz doping yapmamış sayılıyor. Ama, yeni yöntem, 2012'de geliştirilen yöntemde azotlu grubunun, şu halka yapısının üzerinden analizler başladı ve o analizler yapıldığı zaman... Madde metabolitler altı ay dayanıklı. Altı ay dayanıklı olduğu için siz sporcunuza diyorsunuz ki: "İki ay önce kes bu ilacı, zarar yok, bir şey çıkmayacak, bir şeyin çıkmaz." Ama, işte, o, analize gittiği zaman, o analizde pozitif olduğu çıktı ve bizim en büyük yakalanma nedenlerimizden birisi böyle bir yol. Dolayısıyla, yani, merkezin bu tip çalışmalara, AR-GE çalışmalarına da çok önem vermesi lazım rutin çalışmalarının dışında, ki bu analiz çok önemli bir analizdi çünkü bu madde antrenörler tarafından da önerilen maddelerin arasındaydı. Çünkü, bizim böyle bir sıkıntımız var, daha evvel Bulgaristan veya Doğu Bloku'nda madalya kazanmış sporcular antrenör olduklarında, kendilerinde denedikleri bazı maddeleri burada da önerebiliyorlardı ve bu, bunlar için çok önemli bir örnek oldu.

İkinci, kullanılan cihazlar çok önem taşıdı. Cihazlarımıza baktığımız zaman, şimdi, birinde nanogram seviyesinde teşhis yapılabiliyor ve ben şuraya, hani hepiniz biliyorsunuz ama bir nanogramın ne olduğunu göstermek için söyledim, yani miligram değil, mikrogram değil, nanogram seviyesinde tayin yapılıyor. 2013 yılındaki istenilen limitlere baktığımız zaman daha ileri ve analizlerin yarısını istiyor yani bunların yarısını tespit etmeniz lazım sizin, bunları bulduğunuz zaman yarısını bulmanız gerekiyor ki siz zaten akredite bir laboratuvarsanız bunu yapabiliyorsunuz, çünkü kullandığımız analitik cihazlar yenilendi, biz o süre içerisinde, 2011-2013 arasında yeniledik ve daha hızlı, daha yüksek duyarlılığı olan picrogram seviyesine kadar inebilen hassasiyetle analiz yöntemlerini ve cihazlarımızı merkezimize kurmuş olduk. Burada da örnek olarak bunları verdim. Cihazlarımız da bunlar, hani ilgilenenleriniz varsa bunlardan bilgi sahibi olabilirler, IRMS cihazımız mesela son derece zor tayinlerde, çok hassas analizlerde işte piktogram seviyesindekileri burada tayin edebiliyoruz. HRMS sistemimiz çok başarılı sonuç vermiyor ama yine de onu kullanabilme özelliğimiz var.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) - Kaç PCR'ınız var?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – 1 tane PCR'ımız var, kan dopingiyle ilgili olan analizlerimize yeni başladık, 2011'den sonra başladığımız için onu geliştirme... Önce şu idrardakilerimizi bir netleştirip kesinleştirmek istiyoruz. Çünkü 2014 yılından itibaren öbürüne geçeceğiz ama şu anda bizim “human growth” ve “erythropoietin”lerle ilgili deneylerimiz son derece pozitif...

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) - PCR yeni mi eskisi mi?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Yeni, eskisi de duruyor. Yenisini de aldık, onu da yapıyoruz. Böylece, bu dopinge mücadeleyi geçeyim.

Çalışmalarımızın içinde yüzde 7 oranında araştırmaya yönelmemiz istendiği için biz şu anda Hacettepe Üniversitesinin doktora programlarına da girip genetik doping testleri üzerindeki çalışmaları biraz toparlıyoruz. Orada yetişmiş elemana ihtiyacımız var, bu nedenle 2 biyolog aldık ve o biyologlarla da bu çalışmaları yapıyoruz. Burada çünkü önemli olan şey buraya geçebilmemiz, sporcuların biyolojik pasaportlarının oluşturulması isteniyor. Bizim spor yüksek okulundaki Haydar Demirel Hocamız da birlikte -bu konuda zaten bizim Komisyonumuzda o aynı zamanda- burada, bunlarla ilgili de çalışmaları hızlı bir şekilde yetiştirmeye çalışıyoruz. O nedenle biz hızlandırılmış bir akreditasyonu mart sonuna kadar alalım istemedik. Çünkü aldığımız takdirde nasıl olsa “Akredite oldunuz.” deyip de ekonomik olarak biraz sıkıntı yaşayabiliriz diye düşündük. Çünkü, maalesef gelirlerimize baktığımız zaman, ulusal ve uluslararası, yarışma içi ve yarışma dışı analiz bedellerinin dışında fazla bir şeyimiz yok. Dışarıdan talep edilen kişisel numunelerde yasaklı madde arıyoruz ki gelen sayıları ben buraya koydum. Hastaneden de narkotik aranması şeklinde, psikiyatri ana bilim dalıyla imzaladığımız bir protokol var. Bu protokol çerçevesinde çalışmalar yapılıyor. En çok bize gelen tabii ki 3 bin numune. Bu da akredite olduğumuz takdirde olacak. Bunun dışında, biz ek gelir sağlayabilmek için sporcu suplemanlarını ve bu gıda takviyelerini eczacılık fakültesiyle birlikte burada analiz edelim, bir referans laboratuvarı şekline dönüşelim, şeklinde bir müracaatımız var. Buna henüz cevap alamadık.

İkinci olarak da binicilikle ilgili, at... Çünkü WADA'nın yapısına baktığımız zaman orada “horse racing” var ve birçok laboratuvar bunu yapıyor, yani at dopingini de yapıyorlar. Bu kurallara göre yapıyorlar ama biz, burada madem kuruldu, iki ayrı kurum oluşturmayalım. Hani atlarla ilgili olan kısmı onlar yapsın; binicilerle ilgili olanı da, jokeylerle ilgili olan kısmı da biz yapalım, bunu da bir protokole bağlayalım diye Tarım Bakanlığına müracaat ettik. Tabii buradaki hedefimiz merkeze biraz para akışını sağlayabilmektir işin doğrusunu söylemek gerekirse. Ancak binicilerle ilgili de şeyler var, yani onların da doping kullandığına dair bazı veriler var elimizde. Özellikle, bu adrenalin, çünkü riske atma konusunda amfetamin gruplarını kullanmalarını ve orada yani bu tarz şeyleri olduğu için onların da bir kontrol edilmesi lazım. Söylediğiniz gibi önemli miktarlar oradan para kazanıldığı zaman, at kazandığı gibi jokey de para kazanıyor. Dolayısıyla, buradan da bir gelir sağladıkları için jokeylerin de temiz, yani binicilerin de temiz olması için bu kriterlerde, sporcularla aynı kriterlerde binicilerin de analizlerine, idrar ve kan analizlerine bakılmasını biz düşündük.

Harcama yetkilimiz maalesef merkez başkanı değil. Bütçemiz yok, bütçemiz olmadığı için döner sermayeye bağlı bir kuruluş olarak çalışıyoruz. Böyle önemli ve önemli kararlar verebilecek bir durumda olan bir merkezin çok büyük sıkıntıları oluyor. Herhangi bir şekilde bir şey istediğiniz zaman... Çünkü, merkez, genel bir bütçesi olmadığı için herhangi bir uzun vadeli, kısa vadeli bir yatırım yapma imkânınız ciddi sıkıntılar içerisinde oluyor. Acil harcamalarınız olduğu zaman bunlar için belli kişilerin bulunması gerekiyor.

Neler çalıştık 2010-2011 yıllarında, çünkü 2011'den sonra hiçbir analiz yapamadığımız için şu anda hiçbir gelirimiz yok, ama yarışma içi ve yarışma dışı toplam analizlerimize baktığımızda, 2010'da 3 bin sınırını geçtiğimizi görüyoruz. 300 liradan... 350 lira

olarak gözüktüyor ama burada aslında 80 lira BADNAG numune toplayıcıların parası da var. Onu düşükten sonra, normal olarak maliyeti bize analizlerin 290 lira ama biz şu anda 350'nin 80 lirasını da düşükümüz zaman bu negatif analiz bedelleri kâr getirmiyor gözüktüyor. Bunların en kısa zamanda artırılması lazım. Bunun nasıl artırıldığı da protokollerle yapılıyor gene, Gençlik ve Spor Bakanlığıyla beraber bir protokol yapılıyor ama uluslararası ortamda bunun değerlendirilmesi lazım. Her bir cihaz, burada bu kadar kullanılan hassas cihazlar yani, en az 400 bin liradan başlıyor bunlar ve üç-dört yılda bir sürekli yenilenmesi lazım. Biz zaten bu 2008'den sonraki finansal transfer akışına baktığımız zaman, yanlış sonuç bildirmemiş olsaydık bile standartlar ve analiz yöntemleri açısından diğer merkezlerin gerisine düşeceklerimiz kaçınılmaz gözüktüyor. Çünkü aktarılan paralar o kadar bürokratik engellerden geçerek geliyor ki, bize 2007 sonunda yazılan şeyi biz ancak 2010 yılında almışız. Öyle olunca da çok ciddi bir geride kalma söz konusu oluyor.

Ayrıca başka bir sıkıntı daha var, bu sıkıntıyı da mutlak suretle söylemek zorundayım. Komisyon belki bunu daha detaylandıracaktır ama dopinge mücadele talimatına uyacaklarına dair altlarında yazı olmasına rağmen, Futbol Federasyonu ve Basketbol Federasyonu numunelerini istediği... Yani ille de size gönderecek diye bir koşul yok. Mesela Köln'e gönderiyor Futbol Federasyonu, hâlâ daha oraya gönderiyor. Basketbol Federasyonu da her yarışma sonrasında kendisi karar veriyor yönetim kurulu olarak: "Hacettepe'deki merkeze mi –"Hacettepe" demeyelim zaten, o Türkiye'nin merkezi- Türkiye'deki merkeze mi göndereyim, Yunanistan'a mı göndereyim veya başka bir yere mi göndereyim?" diye, öyle bir özgürlüğü var. Bu böyle olunca da gelirinizi çok iyi tahmin edemiyorsunuz miktarlar çok sıkıntı olduğu için. Bürokratik olarak da çok sıkıntılarımız olduğu için, 2 tane başımız var çünkü. Hem Hacettepe Üniversitesi Rektörüne bağlıyız hem Spor Genel Müdürüne bağlıyız.

Merkez Başkanı olarak ben yani burada böyle bir konuşmayı yaptığım için çok mutluyum, siz bana Başkan olarak değer verdiniz, buraya çağırdınız.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Rahat rahat konuşabilirsiniz vekillerle.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Evet, belki de üniversitenin verdiği akademik özgürlükten biraz rahat konuşuyor olabilirim, özür diliyorum eğer öyle yaptıysam da.

Bürokratik yapımız da çok sıkıntılı. Bu, bizim alanımız yani çalışma alanımız yeniden dizayn edilerek çizdirildi ama güçlü yönlerimiz de var. Bir kere, 3 bakanlık arasında yani üniversite ve 2 bakanlık arasında bir çalışma ortamı, bir uyumlu çalışma ortamımız var şu anda. Dolayısıyla, buradan sıkıntı yaşamıyoruz yani "Atın, bu başka bir yerde dursun." denmiyor. Şu ana kadar, Gençlik ve Spor Bakanlığından 1,8 milyon lira para aldık 2011-2014 yılları arası için. 2,2 milyon liralık da üniversite destek verdi, araştırma fonlarını kullanarak bize böyle bir yardım yaptı ve ancak bu seviyeye bu şekilde geldik.

Ben teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Evet, Hocamın verdiği bilgiler için teşekkür ediyoruz. Tabii, soru-cevap esnasında da sorulara göre cevap verecek.

Evet, Metin Bey, buyurun.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Şimdi, çok teşekkür ediyorum öncelikle.

Yani dünyadaki akredite doping merkezlerine baktığımız zaman, yani bir, yanımızda bulunan Yunanistan'ın bile en az 2 merkezinin, Almanya'da 3 merkezin, İspanya'da 2 merkezin, akredite merkezinin olduğunu görüyoruz. Olimpiyatları alamamamızın en büyük nedenlerinden bir tanesi de, bizim akredite bir doping merkezimizin olmaması ve bunun da lisansının, daha önceden alınan lisansın iptal edilmesidir.

Şimdi, üniversitelerdeki merkezlerin bütçeleri yoktur, rektörün inisiyatifine kalmıştır yani rektör ne kadar para ayırırsa o kadar olur ama rektör sporla ilgili değilse "Hadi canım sende." der, para ayırmaz.

O yüzden, böyle üniversiteye bağlı, Spor Bakanlığıyla protokol yapan bir kurum yerine, bizim aynı Adli Tıp Kurumu gibi - nasıl Türkiye'de bir Adli Tıp kurumu var- Türkiye doping kontrol kurumunu kurmamız lazım. Yani burada benim temel önerim, bağımsız, ne üniversiteye ne Spor Bakanlığına bağlı ama onlarla birlikte iş yapan, öğrencilerin yüksek lisans, doktora da yapabildikleri, gelip çalışabildikleri ayrı bir bütçede, yani bütçe uygulama talimatlarında bütçesi olan "Şu kadar paranız var kardeşim sizin, 2014'te bunu kullanacaksınız." diye parası ayrılan bir kurum yapmanız lazım burayı; Türkiye doping kontrol kurumu ve bu kurum akredite olmalı. O andan itibaren de burada daha ciddi şeyler olacağını düşünüyorum.

Tabii, ben buradan, hakikaten beraber çalıştığımız ve 2004 olimpiyatlarında da beraber bulunduğumuz, o dönem bu işe çok ciddi olarak sarıldığı ve bilim adamlarına hakikaten çok değer verdiği için Mehmet Ali Şahin'e de teşekkür ediyorum. Sayın Mehmet Ali

Şahin -o dönem ben Yüksek Sağlık Kurulu Başkanıydım Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde- hakikaten üzerinde çok titizlikle durdu. Bakın, bizim 2004 olimpiyatlarında bir tane dopingli sporcumuz yoktur. Mehmet Ali Bey'in bulunduğu dönemde hiçbir federasyondan, hiçbir sporcumuzda doping tespit edilmemiştir. Bu onun, yani biraz Bakan ya da yöneticinin hassasiyetine bağlı bir şey. O konuda hakikaten bize de çok ciddi bir yetki vermişti. Sporcular başları ağrıdığı andan itibaren -olimpik sporcularımız özellikle- içecekleri her şeyi mutlaka bize danışarak kullanırlardı, grip dahi olsalar alacakları ilaçları bize danışarak kullanırlardı. Olimpik sporcuların özellikle bu anlamda çok ciddi olarak üzerinde durulması gereken böyle bir merkezin önemi olduğunu düşünüyorum. Eğer biz Türkiye doping kontrol kurumunu kurar isek, bu kurum her bir olimpik sporcuyla da -bu anlamda bütçesi de olacak, parası da olacak- daha ciddi ilgilenecektir.

Bunu çok önemsemediğimi ifade ediyorum ama esas olarak şunu söylemek istiyorum: Amerika, özellikle Amerika ve Doğu Bloku ülkeleri, her olimpiyat öncesi bütün üniversitelerinde, araştırma merkezlerinde, o dönem WADA tarafından tespit edilmeyecek bir doping arama gayretindedirler. Bu bir dünya gerçeğidir, yani eğer siz bir ödül koyuyorsanız, bir rekor koyuyorsanız, bunu yapmak için her şey olacaktır. Yani işte siliciler olacaktır, bununla ilgili çalışmalar yapılır. Bu var, bunu bilmemiz gerekiyor.

Dünyadaki ilk -hani dopingleri de jenerasyonuna göre ayırmak lazım- birinci jenerasyon doping... Çoğu arkadaşlarımızın yaşı müsaittir, hatırlayacaksınız, Finli atlet bir Lasse Viren vardı. Hatırlar mısınız, 5.000, 10.000'de devamlı rekor kırardı. Lasse Viren, çok yüksek irtifada çalışmalarını yapar, kanını o yüksek irtifada aldırır, serumunu ayırıştırır, daha sonra olimpiyatlarda koşacağından bir gün önce o serumu kendisine enjekte eder ve bunu yapardı. Bunu yıllarca yaptı ve daha sonra, bu, bir "kan dopingi" olarak da literatüre geçti ve bu hiç tespit edilmeden, hiç şey olmadan o dönemde birçok sporcu bununla -özellikle atletizmde- rekor kırdılar.

İkinci jenerasyon doping ajanları: Bunlar özellikle atletlerin kullandıklarına bakacak olur isek -işte bunu Hocam da gayet net ifade etti- birçok hormonal etki var, büyüme hormonları, steroid anabolikler var. Onun ötesinde de esas yine atletlerin kullandığı eritropoetin, yani kan sayısını kemik iliğinden artıran ilaçlar çok kullanılmıştır. Bizim sporcularımıza da, atletlerimize de özellikle Süreyya'nın başına gelenlere de baktığımız zaman, bunları dünyadaki bütün atletlerin hepsi kullanır ama belirli bir sürelerle kullanır. O sürenin sonunda da antrenörünün ısrarı sonucu dozun yükseltilmesi nedeniyle alınmış olduğunu tahmin ediyorum. Bir suçlama yapmak istemiyorum ama bütün sporcularımızın, hepsinin, bütün atletlerimizin, böyle bir eritropoetin kullandığını tahmin ediyorum. Yani bu kadar konuşayım Komisyonunda, daha bir şey söylemeyeyim. İkinci jenerasyon doping de budur.

Üçüncü jenerasyon doping de, özellikle Amerikalıların çok üzerinde durdukları e coli lac Z gen, gen dopingi. Bunun her zaman yeni türlerini buluyorlar. E coli lac Z gen, diyelim ki bir sporcu ayak bileğini burktu, e coli lac Z geni oraya infiltre ettiğiniz andan itibaren, iyileşme süresi üç hafta ise iki günde o burkulma, distorsiyon iyileşmektedir. Kastaki liflerin, eğer yapılan bazı gen dopingleriyle performansının ve endurasyonunun arttığını biliyoruz yani Amerikalıların bunu yaptığını ve bunun tespit edilemediğini biliyoruz, yani olimpiyatlarda bunların da tespit edilemediğini biliyoruz. Bu tip çalışmaları bilimsel literatürden farklı alanlarla, farklı adlarla -"A, bu da yapılmış mı?" diyoruz, bakıyoruz ki iki sene önceki bir olimpiyatta yapılmış- bunları bu şekilde görüyoruz.

Yani genel olarak söyleyeceklerim bunlar ama yani 2008'de mesela, neden bu Doping Kontrol Merkezinde bu tip hatalar yapıldı, daha önceden neden yapılmıyordu? Siz şimdi büyük bir ödül koyuyorsunuz, yani ciddi bir ödül koyuyorsunuz; antrenöre de koyuyorsunuz, sporcuya da koyuyorsunuz. Varını yoğunu koyuyor adam, yani o madalyayı almak için, o ödülü almak için ne yapmam gerekiyor derdinde. Burada bunun balansını bulmamız lazım. Yani ergojenik yardım yapılmalı, bu kesin yani o konuda zaten kimsenin bir itirazı yok ama doping içerisinde de yani bunun bir strateji olarak... Yani ben Amerika'nın ve Rusya'nın özellikle olimpiyatlarda, o dönemki sporcuların başarı sağlaması için bunu bir ülke stratejisi olarak yaptıklarını biliyorum, görüyorum yani bunun böyle olduğunu kabul ediyorum çünkü hep sonradan tespit edilebiliyor.

O yüzden, yani bu doping illetinden sporcumuzu, sporcularımızı uzaklaştırmamız mümkün mü, mümkün değil mi? Yani bunu da tartışmamız lazım ama en azından, dopinge erişimin önlenmesi konusunda tedbirimizin olması gerektiğini ve daha ehil bir, gerçekten bu işi kontrol eden akademisyenlerle bu işin devam ettirilmesi gerektiği konusunda hassasiyetle durmamız gerektiğini düşünüyorum ve Türkiye Doping Kontrol Merkezinin bu yapıyla survivor olabileceğini, hayatını devam ettirebileceğine inanmıyorum. Yani rektör "Ya, işte gidip başkanım anlatacak, merkezlerin bütçesi yok, efendim şu var, bu var, ya şimdi başka işlerimiz var, sonra." diyecek. Yani buna hiç bağlı kalmadan, bir Adli Tıp Kurumu gibi bir Türkiye doping kontrol kurumunun kurulmasının en doğru olacağını ve bu Komisyonun bence en doğru işlemlerden bir tanesinin de bu olacağına inanıyorum. Bu olmalı yani doğrusu bu olmalı diye düşünüyorum. Bunu ben yani burada siyasi kaygı taşıyarak konuşmuyorum, yani bir şeyi sadece sporun içerisinde yıllarca bulunmuş birisi olarak ifade ediyorum. Doğrusunun bu olduğunu, bu Komisyondan böyle bir şey çıkar ise bu gerçekten ülkenin çok

yararına olacağını ve dünya açısından da prestij olacağını düşünüyorum. Yani eğer bir prestij yapacak adam gibi bir şey yapmamız lazım; böyle üniversite uhdesinde değil, adam gibi ayrı bir kurum yapalım, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından bütçesi de sağlansın, o bütçesi olsun, onlar da bilsinler, üniversitelerle protokol yapılsın, oralarda araştırmalar, yüksek lisans, doktoralar yapılsın ama adam gibi bir şey olsun diye düşünüyorum.

Bu kadar şimdilik söyleyeceklerim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Metin Bey.

Hilal Bey, buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Önce, Sayın Hocam, sunumunuz için teşekkür ediyorum. Metin Hocamın söylediklerine katılıyorum; bu Türkiye Doping Kontrol Merkezinin bağımsız ve özerk olması yapısı noktasında, herhâlde bu Komisyon sonrasında en önemli adım bu olacaktır diye düşünüyorum.

Ben Sayın Başkanımıza bir şey sormak istiyorum Doping Kontrol Merkezi olarak. 2008’de ve 2011 yılında bir güvensizlik ortamı oluştu. Elinizde daha sonraki, 2011 yılından sonraki parametreler olmamasına rağmen 2011 yılında 2 Fenerbahçeli basketbolcuya verdiğiniz raporun bozulması neticesinde bugüne gelindi. Bunu ben, basit bir hata, bir numune alınması algısı olarak değerlendirmediyimi hatırlatmak istiyorum. Acaba burada başka bir art niyet var mıydı, başka bir çalışma biçimi var mıydı, bunu gerçekten varsa öğrenmek istiyorum çünkü sizin bahsettiğiniz çalışma yöntemleri içerisinde böyle bir büyük hatanın yapılma şansının olmadığını -hatta kendi deyiminizle- federasyonun talebi doğrultusunda böyle bir çalışmanın olduğunu söylediniz kullandığınız cümlede. Bunu merak ediyorum.

İkincisi, Sayın Hocamın da bahsettiği, sizin de vurguladığınız, anlaşılan, doping ile ilgili “Nasıl engellenir?” kısmında, dünya sürekli bu hedeflerde doping yapmaya devam edecek, daima kendini yenileyerek devam edecek gözüküyor.

Örneğin, sizin de bahsettiğiniz, “stanazol” maddesinin -iki ay ve altı aylık gibi- birinde hidroksit bağlarında, birinde amin gruplarından yapıldığıyla ilgili bir şeyden bahsettiniz. Şimdi, akredite merkezi miyiz? Akredite merkeziyiz. WADA’ya bağlı başka bir kuruluş hangi bağ üzerinden son ürün aranması gerektiği noktasında size daha önceden bilgi vermiyor mu? Yani, siz OH üzerinden çalışıyorsunuz, “hidroksi” üzerinden çalışıyorsunuz. “Efendim, biz böyle biliyorduk da sonrasında başka bir bağ üzerinden çıktığı için dopingli oldu.” Bu çok tatmin verici bir nokta değil. Eğer WADA’ya bağlı çalışıyorsak, bir akredite merkeziyse onların dünyanın tümünde uyguladıkları hangi bağ üzerinden son ürün aranıyorsa bizde de aranıyor olmuş olması gerekiyor. Yine, burada 2011, 2008 yılındaki benzer bir art niyetin olduğu ya da bizde henüz bu işin kurumsallaşmamasının getirdiği bir sıkıntı. Burada bireysel art niyet ya da şeyden bahsetmiyorum, suçlamıyorum yani kurumsallaşmamanın getirdiği bir olumsuzluktan bahsediyorum. Bununla ilgili bir tedbirin ileriye alınması anlamında ciddi bir olay olduğunu düşünüyorum.

Bir de bir şeyi hatırlatmak istiyorum: Sporcu daima hedefe gitmek ister. Bir spor ahlakından bahsettik doping ile ilgili, bir de ahlakın dışında bahsettiğimiz temel öğeler var.

Şimdi, merak ettiğim bir soru var, örnek vereceğim size. Örneğin, okçuların beta-bloke kullanmaması ve kalp ilaçlarını kullanmamasıyla ilgili “Titremeyi, ‘tremor’u azaltmaya yönelik bir avantaj teşkil ediyor mu?” diye düşünülüyor ama -ismini vermeyeyim- bizim uzun mesafe koşucularımızdan büyük başarılar kazanmış bir tanesi, doğuştan Wolff-Parkinson-White hastalığına sahip yani kalp ritmi belirli bir süreç içerisinde çalışıyor, bir pas geçiyor, sonra çalışmaya devam ediyor. O pas geçme sürecinde kalbin dinlendiğini, ritimle ilgili kan pompalamasına avantaj teşkil ettiği daha sonrasında tespit edildi. Şimdi, doğuştan elde edilmiş bu avantaj varken bunu bir spor ahlakı olarak kabul etmeyip, bunu yarıstırıp başarı kazanmasının önünde bir engel göstermiyorken okçulukla ilgili kişinin dışarıdan kullandığı, fazladan olan bir “tremor” unu azaltmayı spor ahlakının dışına koyuyoruz. Bununla ilgili bir öneriniz var mı, merak ettiğim için soruyorum.

Teşekkür ediyorum.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Buna WADA mı karar veriyor?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Evet, evet.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Yani, bu paralelde soruyorum.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – WADA veriyor, onlar ne yapsınlar?

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hilal Bey.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, tabii, sonuçta geleceğimiz noktaya buradan gelip üstünde tartışabiliriz ama görülen o ki, tabii, bu sadece kontrol kuruluyla sınırlı bir şey değil yani komisyonu da içine alan daha geniş bir açıdan bakmamız lazım olaya. Tümüyle bakmamız lazım ve tümüyle bakarak belki Komisyonun bitiminden sonra, tabii, onları da dinledikten sonra bir üç dört maddelik yasa teklifinde bulunma şansımız olabilir. Hep birlikte otururuz, üzerinde çalışırız, birlikte bir yasa teklifinde bulunabiliriz ama tümünü bir görelim yani diğer arkadaşlar da gelsin, tümünü bir görelim olayın, ona göre değerlendiririz. Yine, laboratuvar veya işte merkez Hacettepede olur, dışarıda olur, falan filan, bunlar sonra tartışılır, hepsi devletin kurumu sonunda, çok fark eden bir şey yok bunda.

Şimdi, burada bizim hep yaptığımız iş şu: Bir işe başlıyoruz, bir yere getiriyoruz, devamlılığı konusunda sorunumuz var. Her zaman, hemen hemen her konuda bir yere getiriyoruz hızla, uğraşıyoruz, çabalıyoruz, sonra bir kesintiye uğruyor. Kesintiye de uğraması çok normal, devamlılığı konusunda sıkıntımız var.

Şimdi, bizim uğraştığımız alan tıp alanı. Tıp alanında bilgiler çok hızlı yenileniyor ve yeni durumlar çok hızlı ortaya çıkıyor. Yeni ilaçlar çıkıyor, yeni yöntemler çıkıyor, falan filan. Onun için, bu tür yerlerin ciddi ölçüde bir AR-GE merkezi olması lazım yani bu gelişen dünyayı takip eden merkezler olması lazım. Bu olmadığı takdirde yine geri kalırız, teknik açıdan da geri kalırız yani çalıştırdığımız elemanların niteliği açısından da geri kalırız, çalıştırdığımız elemanın bilgisi açısından da geri kalırız, yöntemler açısından da kalırız, aletler açısından da kalırız.

Şimdi, biz daha önce LC-MS'lerle çalışıyorduk, değil mi?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Evet.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ondan sonra onların en gelişmiş LC-MS/MS'ler çıktı.

Ondan önce ne ile çalışıyorduk?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Spectro HPLC'lerle.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Spectro HPLC'lerle çalışıyorduk.

HPLC'lerin gelişmişliğiyle çalıştık, sonra LC-MS'lerle, sonra LC-MS/MS'lerle geliştik, sonra GC-MS'lerle çalışmaya başladık. Bunlar gelişmiş aletler ama bu aletleri bir sene efektif kullanamazsanız, bilemediniz bir buçuk sene efektif kullanamazsanız bu aletler de boşa gider. Şimdi, bizim yaptığımız o. Bakın, ne yapıyoruz biz? Bu kadar karşılaşma var Türkiye'de, bu kadar sporcu var Türkiye'de, biz 2.229 örnek analizi yapıyoruz. Futbol Federasyonu ayrı bir baş çekiyor, gidiyor. 250 milyon dolar bütçesi olan Futbol Federasyonu ayrı bir baş çekerse gariban -ne federasyonu diyelim- Halter Federasyonu, 3 milyon dolar diyelim bütçesi olan Halter Federasyonu bu işi nasıl götürecektir?

BAŞKAN – Daha fazla bütçe de dediğiniz gibi...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ya, 5 milyon dolar olsun, bilmiyoruz, ilgilenmiyoruz. Futbol Federasyonu da niye ilgileniyoruz? Basına yansıdığı için yani oradan okuduğumuz için.

Şimdi, yapmamız gereken şey şu: Bizim Türkiye'de bir merkezimiz varsa herkesin bu merkezi kullanmasını sağlamalıyız. Herkes bu merkezi kullanmalı. Yani, o kadar çok zengin bir ülke değiliz biz. Bir merkezi kullanmalıyız. O merkezin gelişmesine katkı sağlamalıyız. Oradan işte doktoralı araştırmacılar yetiştirmeliyiz ve bu işi geliştirmeliyiz.

Şimdi, bakın, 250 lira para kalıyor, 2.200 tane analiz yapıyor. 500 bin lira ya, 600 bin lira paradan bahsediyoruz ve bir merkezimiz var diyoruz, Türkiye Doping Kontrol Merkezi. 600 bin lira, bu gülünç yani gerçekten gülünç. Yani, şöyle söyleyeyim size: Bir hastanenin bir aylık laboratuvar cirosu kadar belki.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Bize dışarıdan para geliyor, öyle değil o.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Yok, yok, dışarıdan gelenleri biliyorum ben. Dışarıdan gelen, üniversitenin desteği, işte Spor Bakanlığının desteği. Spor Bakanlığı ömür boyu vermiyor ki bu desteği.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Paralar WADA'dan gelmiyor mu?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Yok, WADA'dan gelmiyor.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Spor Bakanlığı ömür boyu bu desteği vermiyor ki. Spor Bakanlığının verdiği destek alet desteği, “Al bunları.” diyor, “Bunları al.” 600 bin lira. Yani, bu yürümez, bunu yürüyecek hâle getirmek lazım. Biz yasa yapsak da yürüyecek hâle getirmek lazım. Yani, genel değerlendirme yaptığımızda da yürüyecek hâle getirmemiz ve buraya katılımcılığı sağlamamız lazım. Bana göre, Türkiye’de bu şekilde doping kontrolü yapılıyorsa yapılmıyor demektir. Çok net söylüyorum ben, yapılmıyor. Bu kadar müsabakanın olduğu bir ülkede...

ALİ ÖZ (Mersin) – 2.500 numune olur mu?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) - ...2.229 örnekle doping kontrolü sünnetçi korkusu. Evet yani başka bir şey değil, böyle bir şey bu. Dolayısıyla bunu artırmamız lazım ve bir de gerçek anlamda bir merkezi sahiplenmemiz gerekiyor. Yani, üniversite elinin tersiyle iter, doğru söylüyor Hoca. “Bir şey geliyor mu döner sermayeden?” diye bakıyor üniversite.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Faydası var mı?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bir şey gelmiyorsa “Kardeşim, niye ben fazladan bununla uğraşıyorum?” diye bakıyor.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Gelmiyorsa niye para vereceğim?

ALİ ÖZ (Mersin) – Gelmiyorsa hiç şansı yok.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Üniversite böyle bakıyor. Dolayısıyla bunu üniversitenin de öyle bakmadığı, bizim de öyle bakmadığımız...

ALİ ÖZ (Mersin) – Üniversite kâr etmeli bu işten.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Hayır, kârdan öteye belli bir cirosu, yüksek bir cirosu olmalı. Kâr etmiyorsa da oradaki kişilerin eğitimi artırmalı, niteliğini artırmalı, aletlerinin niteliğini artırmalı, yeni yöntemler konusunda onlara zaman sağlamalıyız. Bir yeni yöntemin üzerinde çalışmak da para. Yani bunların hepsi tek tek para.

Söyle söyleyeyim: İyi bir başlangıç ama akamete uğramış fakat devam etmesi müthiş gerekli bir iş çünkü bu tür laboratuvarlar arkadaşlar ülkeler için gereklidir, vazgeçilmezdir.

ALİ ÖZ (Mersin) – Prestijdir.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Evet, prestijdir. Bunlar Türkiye’de olmazsa olmaz yerlerdir, merkezlerdir. Onun için Ahmet Hoca, çok teşekkür ediyoruz. Bir an önce akredite olursanız, bizden de akredite olmak için istediğiniz bir şey varsa, komisyonuz biz, bu işlere bakıyoruz. Biz bu işlere bakıyoruz, eksiklerini tamamlayacağız alanın. Bizden de bir istediğiniz varsa söyleyin biz de elimizde bir şey varsa katkı sağlamaya çalışalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Domaç.

Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZ (Mersin) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Sayın Hocam, sunumuzdan dolayı ayrıyeten size de teşekkür ediyorum.

Aslında burada dopingin Türkiye için ne kadar önemli olduğunu ve bundan kurtulmak için çok şey yapmamız gerektiğini ama çok basit şeylerle de bu işin üstesinden gelebileceğimizi görüyoruz. Yani aslında yeni bir keşif yapmaya gerek yok. Sayın Domaç’ın söylediklerine aynen katılıyorum. Öncelikle altını çiziyorum. Hocam da çok güzel yerlere temas etti. Benzer şeyler söyleyecektim. Zamanınızı almama adına aynı şeyleri tekrar etmek istemiyorum ama sadece şunu söylemek istiyorum: Türkiye’de belli ki sporla alakalı... Spor çünkü ülkelerin hem içeride hem de dışarıda son derece prestijini arttıran, saygınlığını arttıran, uluslararası alanda da ülkenin tanıtımına büyük katkı yapan alanlar. Dolayısıyla burada kendi federasyonlarımızı, mutlak suretle, bu doping merkez bir komite kurulduktan sonra onların içerisine dahil etmek mecburiyetindeyiz. Başka türlü yoksa çok..

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Yöntem ne olmalı?

ALİ ÖZ (Mersin) – Yöntem ne olmalı? Zorlayıcı olmalı, yasal zorlayıcı olmalı yöntem. Ne olacak yöntem başka? Yöntem yasal zorlayıcı olmalı.

Yani dünyanın büyük sermayelerinin, paralarının döndüğü bir alanda Türkiye’de bir tek kurumu ayakta tutamayan bir Türkiye Futbol Federasyonu, Basketbol Federasyonu, Halter Federasyonu, Güreş Federasyonu, her türlü sporun federasyonu eğer varsa bu alayının toptan ayıdır ya. Bunun başka izahı yok ki. Yani Hocamın ifade ettiği düşük sayıdaki numunelerle bu kurumun... Yani üniversite de kendi haklı. Kendi penceresinden baktığımız zaman, bugün Türkiye’de üniversitelerin hangi şartlarda, hangi zorluklarla ayakta kaldığını hepimiz biliyoruz. Bilakis bu araştırmaları yapabilecek, AR-GE’ini kurabilecek böyle bir üniversitenin olması bizim

için büyük bir şans. Üniversite bundan elbette kendi döner sermayesinden vermenin ötesinde para bile kazanmalı. Benim şahsi kanaatim o. Para bile kazanmalı, oradaki insanların bu işi başka hiçbir yerle kontak kurmadan doğru düzgün yapıp neticelerini doğru raporlayacak seviyeye gelmesi için. Siz insanları imkânsızlığa mahkûm ederseniz oralarda doğru neticeler almanız mümkün değil. İşte nitekim Sayın Hocam da ifade etti, yani Türkiye’de belli hassas dönemde, Sayın Bakan Mehmet Ali Şahin Bey’in bulunduğu süre içerisinde Türkiye’nin bu konuyla alakalı sabıkasız kaldığını biliyoruz. Bu iş bir ciddiyettir, kurumsallaşmadır ve aynı zamanda gerekenler yasal zemine oturtulur ve yapılırsa, Türkiye’nin, bu konuda en azından tespiti noktasında akredite bir laboratuvar olduğu sürece yüzünün akıyla çıkacağı kanaatindeyim. Ama kesinlikle belki de bu Komisyonda en son nihayetinde almamız gereken, yani şu hâliyle Hacettepe Üniversitesinde bir merkez olarak bulunan -dökme suyla değirmen döndürmeye çalışmaktan vazgeçip- bu kurumu kurumsal bir yapıya, ayrı bütçeli bir yapıya, bir bakanlığa bağlı olarak ayrı bir bütçeye kavuşturup ellerini rahatlatmak gerekiyor diye düşünüyorum. Bunu yaparsak sorunların çoğunun çözüleceği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Ali Bey.

Volkan Bey, buyurun.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Hocamız Sayın Arif Ahmet Başaran’ın sunumunun ben bir bölümünü izledim ama sanıyorum sunumdan sonra sizler fikirlerinizi ortaya koydunuz. Aynı şeyleri belki söyleyebilirim. Özür dilerim ama önce şunu söylemek istiyorum. Hocam gerçekten konusuna hâkim. Her şeyiyle, bilgi birikimiyle bu işlere vâkıf olduğunu kesin ve net olarak biliyorduk zaten. Ben kendisini geçmişten de tanıyorum, takip ediyorum, demeçlerini de takip ediyorum. Şuna mı benziyor şu Doping Mücadele Merkezinin durumu? Hemşehrime 124 arabası var, geliyor diğer bir hemşehrim, biraz durumu iyi. “Ya hemşehrim, senin arabanın lastikleri aşınmış, senin tamponun düşmek üzere, senin boyan dökülmek üzere.” deyince o diyor ki: “Kardeşim, tamam, doğru diyorsun, ben de bunları görüyorum, biliyorum da paradan ne haber, paradan? Bir para ver bakalım da biz de düzeltelim, şu parayı bulalım.” Şimdi ekonomik yapısına baktığımız zaman -siz de mutlaka değinmişsinizdir- zaten ekonomik yapısı kendi özerk bir bütçesi yok. Taşıma suyla, bir başkasına ulaşarak rica belki de minnetle beraber para bulmaya çalışıyoruz, bulunuyor ve ayrıca dikkatimi çeken Hocam, Merkezin ekonomik yapısı konusunda bu harcama yetkilisi de bir Merkez Başkanına değil, Rektör Yardımcısına bağlı. Rektör Yardımcısı, tabii ki mutlaka konusuna hâkimdir, şudur ama Merkez Başkanı da Rektör Yardımcısına bağımlı oluyor. Yani bürokratik işlem burada fazla. Bir şeyi çözmek için hadi bakalım çok başlı, tekelden yürümediği anlaşılıyor. Bir de iki kuruma bağımlı. Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığına bağlı ve zaman kaybederiz gibi düşünüyoruz.

Sonuç olarak şunu ben de söylemek istiyorum: Bir kere önce yağmuru yağdırmayı konuşacağız ama yağmuru yağdırmaktan değil de yağmuru yağdırmak için de bir katkı sağlamamız lazım. Belki bu merkezin özerk olması gerekiyor. Kendi özerk içinde kendi bütçesi, kendi personeliyle -ki burada sanıyorum personel sayısı da çok az- çalışırsa bu kurum gerçekten hem bizim vizyonumuz olur hem de uluslararası platformlara da mahkûm olmayız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Hocam verdiği bilgilerden dolayı, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Volkan Bey.

Erdal Bey, siz de söz istediniz.

Buyurun.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Şimdi, şöyle bir şey, gereğinden fazla mı yoksa aslında beklentiler içerisine sokuyoruz belli bir kurumu. Ona da tabii bence dikkat etmek lazım.

Şimdi Metin Hoca’nın söylediği bir şey takıldı aklıma. Tabii benim spor hayatım çok oldu bir vesileyle. Şimdi Avrupa’da, Almanya’da da böyle spor altyapılarına falan gittiğimde çok ilaçlık bir şey görmedim yani o tür takviyeli, dopingli. Kardeşim de Almanya’da spor yapıyordu. İyi biliyorum yani. Çok profesyonel ve iyi bir sporcuydu, benden çok daha iyi bir sporcuydu. Yöntemsel olarak ama tabii çocukluktan alıp Almanya’da özellikle Doğu Almanya’dan gelenlerin etkileri çok yoğundu. Çok iyi bir sistematikte işte spor yetiştirmeye çalışıyordu. Buna rağmen dünyada belli yerlerdeki, işte Amerika’daki bazı eyaletlerde yetiştirilen sporcularla baş etmelerinin mümkün olmadığı gibi bir aslında spor müsabakalı sonucu çıkıyordu. Yani acaba dünyada da böyle bir ortam yaratılıyor da hani sizin biraz önce söylediğiniz şekilde, bilinmeyen yöntemler, zaten biz onu doping olarak tanımlayamıyoruz ama bilmiyorsak, işte böyle bir dünya mı var başka bir yerinde duran? Bu da tabii insanı birazcık sıkıntıya sokuyor. O karamsarlık sıkıntısı ama şu var: Neden bu merkez bağımsız olsun, parası olsun? Tamam olsun bunların hepsi ama bütün her şeyi burası halletmeyecek zaten. Problem de burada

yatıyor. Çünkü öyle görünüyor ki bu komisyon çalıştıktan sonra spora katkısı olacağı bazı konuları da önerecek, yani eğitim olarak, denetleme olarak. Burası denetleme mekanizması içerisinde duruyor. Yani buradan ne eğitim beklemek, bundan başka şeyler beklemek de bence biraz hayalcilik olur ve yanlış da olur. Bağımsız olsun. Denetim bağımsız olmalı. O başka bir konu ama diğer taraflara çok etkisi olmayabilir. Çünkü bir AR-GE de çıkıyor söylediğinizden, yani ciddi bir AR-GE işi çıkıyor altından. Gerçekten iyi bir AR-GE çıkıyor ama tabii bir de sağlıklı yaşamak, spor öyle bir şey. Tabii yarışacak insanlar ama çocuklar yarışacak, yarışılacaklar ama sağlıklı da yaşayacaklar. Bunu da o AR-GE'yle herhâlde sağlayabiliriz diye düşünüyorum. Çünkü başka dopingler yapıldı. Sizin söylediklerinizden sonra da tabii bilimsel açıklamalarınızdan dolayı da aklımın bir tarafında duruyor. O yüzden eğitmek, denetlemek ve önlemek, yani bu üçlü içerisinde denetleme tarafında duruyor. Bağımsız olsun ama şuna kafayı sanki sonuna doğru yorarken her gelen tarafta, bütün slaytlarda baktığımızda da bunun ne tarafında oluyor, bunun önleme tarafında mı, eğitime tarafında mı, denetleme tarafından mı? Bunları kategorize edebilirsek bizim önümüzdeki spora da Türk sporuna da her kategoride çok ciddi bir şekilde destek olacağımızı düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Bir cümle bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Şimdi, özellikle Amerika'nın bunu çok ciddi bir endüstri olarak yaptığını, ülke reklamı açısından ve bütün olimpiyatlarda, son yıllardaki bütün olimpiyatlarda 1'inci olmayı hedeflemesi açısından bir strateji yaptığını biliyoruz. Bu neredeyse bir devlet politikası Amerika açısından. Ve WADA bakın her sene –yanılıyorsam hocam beni düzeltsin- 50'li ye yakın yeni ajan saptar ve onlara der ki: “Bunlar da doping.” Yani yaklaşık 50 civarında olduğunu biliyorum daha önceki yıllardan edindiğim bilgiyle. Ve var olan ajanlarında daha erken dönemde teşhisine yönelik olarak da bir metodoloji saptar. Eczacılar Birliği Başkanımız biraz önce bahsetti. Yani her yılda çok ciddi bir alet edevat geliştirme içerisine girmeniz lazım.

Ben biraz önce PCR'ı sormakta amacım oydu. PCR'ın tespit ettiği ve detaylı incelemelerin daha fazla olduğu listeler her sene önlerine geliyor. O yüzden bütçeye ihtiyaçları var. Yani bir merkez içerisinde bütçe olmadan sadece adı var, arada Spor Bakanı “Hadi bakalım bu sefer bugün dopingle ilgilendim. Hadi bu sene ilgilendim.” “Ya gelecek sene?” “Geçen sene vermedik mi sana şu kadar?” Bunu tartışma ortamından çıkaracak bir bütçeye kavuşturmamız lazım. Ya üniversite içerisinde bütçesi olan bir enstitü yapacağız, o da olabilir. Diyebiliriz ki, Hacettepe Üniversitesinde Türkiye doping kontrol enstitüsü olur. Orada hem yüksek lisans, doktora çalışması olur. Enstitü olunca bütçesi olur çünkü. Onun içerisine korsunuz parayı. Ama merkezin bütçesi yok. Öyle bir sıkıntımız var üniversitelerde.

Bu 3'üncü jenerasyon dopingler, yani bizim bilemediğimiz, belki önümüzdeki olimpiyatlar için Amerika'da şimdi “e coli lac Z gen” olarak bildiğimiz gen dopinginin çok daha ötesinde, tespit edilemeyen... Niçin yapılıyor doping? İki amacı var: Birisi hız, ikincisi mukavemet. Yani hızı artıran ya da mukavemeti artıran, özellikle kullanılan kas grubu açısından birçok bilemediğimiz gen ajanlar olabilir. Onları artırabilirler.

Bu sağlıklı bir şey mi? Bu sağlıklı bir şey değil. Yani biz ne diyoruz, hekim olarak ne diyoruz? Kontrollü ergojenik yardıma “evet” ama dopinge “hayır” diyoruz. Hekim olarak söylediğimiz ya da sağlık çalışanları olarak söylediğimiz bu. Ama onun ötesinde bunu bir reklam olarak, dünyada bir reklam, bir marka olma adına kullanan ülkeler de var. Böyle bir endüstri var. Her ne kadar bu yok dense de, WADA Lozan'da başlayıp Amerika tarafından birçok yöneticisi belirlenmiş olsa da bu bir şey. Kim gurur duymaz İstiklal Marşı'nın okunmasında bir olimpiyatlarda ya altın, gümüş madalya alınmasından? Yani bu ayrı bir şey.

Bunula ilgili AR-GE yapan, bununla çalışanlar var ama bunu hiçbir zaman bu şekilde, resmî sıfatla göremezsiniz. Amerika'nın yeni doping ajanlarını araştırmaya yönelik bir kurumu yok ama birçok sports medicine center var. O sports medicine center içerisinde, farmasötikle ilgilenen bölümünde bu konuya çalışan, yeni ergojenik yardım buluyoruz diye çalışan ya da doku iyileştirmesini hızlandıracak, “lac Z gen” bulacağız, onun yeni bir jenerasyonunu, türevini bulacağız diye uğraşanlar var. Bu bir süreç. Ama biz bunun neresinde olacağız, ona da bakmak lazım. Bizim, buradaki herkesin temel kontrolünün ben o olduğuna inanıyorum.

Kontrollü yani destekleyici, ergojenik yardıma “evet” ama dopinge “hayır” anlamında bir temel yaklaşımımız olacak.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz Hocam.

Erdal Bey, buyurun.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Çok kısa bir şey ekleyeceğim.

AR-GE derken de dediğimize katıldığım için söylemişim zaten. Şuna benziyor biraz da: Ben bilişimciyim biliyorsunuz. Amerikan Ulusal Güvenliğin Türkiye’de yaptıklarını anlatırken buna benzer bir şey de anlatmışım. Millet beni “komplocu” olarak tanımlamıştı.

Şundan söyledim: Otuz yıl önce bugünkü Türkiye’nin kullandığı kriptoyu kullanan Amerikan Ulusal Güvenlik Ajansının yaptığı bir şeydi bu. Neydi? Siz bugün havadan sinyalle krypto yapıyorsunuz 256’lık, 512’lik denilen bir krypto var. Adam 8 binin üzerinde krypto kullanıyor. 8 bin frekansın üzerinde. E, zaten siz kriptoyu bilmiyorsunuz, o teknolojiyi de bilmiyorsunuz. Buna benziyor bu. Bu liberalleşiyor bir vesileyle. Dopingi de böyle mi liberalleştiriyorlar demek istiyorsunuz? Yani onlar bir vesileyle buluyorlar, daha sonra dünyada liberalleşiyor bu. Karşıt, bunu önleme merkezleri kuruluyor, kendileri legalleştiriyor bunu tarzında bir şey mi dir?

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – İki yıl sonra tespit edebiliyorlar. Ben Johnson dünya rekoru kırıyor, 9 koşuyor. Dünya Amerikalı atlet, Kanadalı atlet neyse ondan bahsediyor ama ondan sonra bakıyorsunuz ki bir şey kullanmış. Onu o zaman WADA tespit edemiyor. İki sene sonra B numunesinin değerlendirilmesinde...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Şimdi, bu, tabii, bir denetleme mekanizmasının görevi olan bir konu da değil. Biraz daha AR-GE’nin artırılması gerekiyor. Biraz da herhâlde sporun dünyadaki ahlaki açısından.

Teşekkür ederim. Ben eklemek açısından söyledim.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Sadece spor ahlaki da değil ama. Ben Johnson böyle şeyi bilemez. Bunu öğretenler var. Kusura bakmayın, bunun içinde hekimler var, bunun içinde ilaç bilgisi olanlar var. Yani dışarıdan bir şey değil bu. Onun için bunun çok fazla bu tarafına girersek işin çıkamayız.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Bir cümle şunu eklemek istiyorum.

Şunu söyleyeyim: Mesela diyelim ki Carl Lewis, 40 milyon dolarlık bir proje başlangıçta. 14-15 yaşlarında yakalıyorlar, antrenörü, diyetisyeni gidiyorlar diyorlar ki: “Biz bunu şu olimpiyatlarda dünya şampiyonu yapacağız. 100 metreyi şöyle koşacak.”, “Tamam.” diyorlar. Para ayrılıyor buna yönelik olarak TÜBİTAK gibi bir kurum tarafından ve ona yönelik olarak bunun tüm ergojenik yardımı -bilemiyoruz, kimsenin günahını almayalım- belki kullandığı dopingi şusu busu hepsi ayarlanıyor ve o bir proje olarak -komplo teorisi diyecekler belki buna da ama- olimpiyat şampiyonu oluyor, rekoru kırıyor. Bu böyle yani.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Ben anlattığımda komplo teorisi oldu, Rusya’da bir tane ajan çıktı bunu açıklayınca dediler ki: “Tamam, dünyayı dinliyormuş.” Ben geçen sene bunu anlatırken dediler ki: “Bu herif komplo teorisini.”

BAŞKAN – Tamam, spora dönelim.

Şimdi, tabii, epeyce bir şeyler söylendi, yorumlar yapıldı, sorular soruldu. Ben de, tabii, daha önce federasyon başkanlığı yaptım. Spor yöneticiliğinin içerisinde bulundum. Süreç içerisinde de, tabii, federasyon başkanı olarak da dönemimde yaklaşık dört yıl içerisinde 1.200 tane numune sadece federasyon olarak biz aldık. Kendi dönemimde, 2007-2011 arasında. Süreçte de uyguladığımız bilimsel yöntemlerle, üniversiteyle çalışmakla, takımımız dünya şampiyonluğu da elde etti 2009 yılında Danimarka’da, 2’ncilikler, 3’üncülükler vesaire.

Ben bütün toplantılarda da hep ifade ettim, Türker Arslan Bey şahit. Bence sporun sağlık ayağı eksik oldu ve tamamlanmaya çalışılıyor ama doğru bir metot çizmemiz gerekiyor. Olimpik hazırlıklarımız da eksik. Olimpik hazırlık merkezi kurulsun, olimpik hazırlık merkezi olsun diye defalarca ifade ettim toplantılarda da. Şimdi adımları atılıyor “TOHUM” diye bir sistem kurularak. Ama bütün olimpiyatlarda başarılı olmuş ülkelere baktığınız zaman, Fransa’daki merkezi ben gezdim, Rusya’daki pek çok merkezi gezdim, orada ortak kamplar yaptık. Olimpik düzeydeki, üst düzeydeki sporcular yani sporun havuzunda olan sporcularla ilgili yapılan çalışmaları ifade ettiler. Bizde böyle bir yapı şu ana kadar oluşmamış ve bu noktada Sayın Bakanımızın Hacettepe bünyesinde spor enstitüsü kurulacağına dair bir ifadesi var, Medisteki tartışmalarda bunu ifade etti. Bunun içerisinde araştırmalar olacak, yüksek lisans, doktora ve 200 milyon TL’lik bir yatırımı ifade etti kendisi.

Böyle bir yol var ama ben her zaman şunu ifade ediyorum: Süreç içerisinde bizim devlet olarak yapmamız gereken de böylesine önemli bir konuyu, uluslararası literatürde, uluslararası arenada çok önemli olan bir konuyu Amerikalılar tarafından nasıl önemseniyorsa bizim de bu noktada önemsememiz gerektiğini... Önemsendiğini biliyoruz ama yaptığımız şeylerin bazıları eksik olarak görülüyor. Özellikle olimpik hazırlık merkezleri ve bu olimpik hazırlık merkezleri bünyesinde sporcu sağlığıyla ilgili, sporcunun bütün süreçlerini yöneten, sağlıkla ilgili süreçlerini yöneten bir yapının oluşması gerektiğini düşünüyorum. Bunu ifade de ettim.

Örneğin, olimpiyat şampiyonu olmuş bir sporcumuzun geçmiş süreç içerisindeki sağlık bilgilerini hangi dönemde, ne kullandığını, ne yaptığını bilen bir “database” miz var mı? Ben bunun olduğunu düşünmüyorum ve sizin döneminizde de ben... O zaman

bir bayan vardı başında, süreçte, doping merkezinin başkanı. Tabii federasyonlar olarak biz doping numunesi aldırarak ve bunları biz kendi bütçelerimizden ödüyoruz. Tabii ki arkadaşlarımızın da ifade ettiği gibi Doping Mücadele Kanun Tasarısı çalışması yapılıyor. Bununla ilgili bizim görüşümüzü sordular, genel merkezden soruldu bana, ben de bununla ilgili görüş verdim, bir ajans kurulması, bunun özerk olması, bütçesinin olmasıyla ilgili bir görüş verdim. Tabii şu çok önemli: Sizlerin tecrübeleri var, bu konuda tecrübeli hocalarımız var, yöneticilerimiz var. Bu işi Komisyonumuz çerçevesinde, buradan çıkacak sonuçlar çerçevesinde çok iyi bir şekilde, başarılı bir şekilde yapabileceğimize inanıyorum ve şurada hep konuşuldu. Size göre bir merkezin ideal bir şekilde hizmet edebilmesi için, söylediğimiz standartlarda hizmet edebilmesi için ne kadar bir bütçeye ihtiyacı olabilir? Bununla ilgili bir çalışmanız, bir bilginiz, rakamınız var mı? Örneğin en ileri teknolojideki şeyin Japonya'da olduğunu ifade ediyorlar, Almanya'da Köln de söyleniyor. Bu 2 yerin yıllık bütçeleri ne kadar? Bununla ilgili bir bilginiz varsa, bunu da bize ifade ederseniz teşekkür ederim.

Buyurun Hocam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Teşekkür ediyorum.

Gerçekten ben de güçlü noktalarımızın arasında iş birliğini söylerken onu kastedecektim aslında. Hakikaten şu anda Hacettepe Üniversitesiyle Gençlik ve Spor Bakanlığı bir enstitü kuruyor, doping araştırma enstitüsü diye, Beytepe'de, AR-GE'ye yönelik olacak, özellikle talepler doğrultusunda bunun gerçekleşmesi söz konusu oldu. Onun için, hemen oradan başlayarak konuya girmek istedim.

Bizim bir artı yanımda da yedi yıl numuneler saklanıyor yani B numuneleri yedi yıl saklanıyor, iki yıl sonra tekrar geriye dönük analizler yapılabilir. Dopingli çıkmayan zamanında, sonra tekrar dopingli kabul edilebiliyor çünkü yöntemler geliştikçe tekrar bakma imkânımız olabiliyor. Sıkıntılı olan taraflar, para akışıyla çalışmaların aynı hızda gerçekleşmemesinden kaynaklandı büyük ölçüde. Yani bizim 26-27 personelimiz var, biz aslında çok küçük değiliz orada, Doping Kontrol Merkezinde bayağı ciddi bir sayıda elemanımız var ve her bir "screen" yani her bir analiz grubu ayrı cihaz ve ayrı kişilerce yürütülüyor. Daha sonra belli bir toplantımız var, o gruplar orada sonuçlarını bildiriyorlar, negatifse üzerlerinde durulmuyor ama -hele şimdi farmakolojiden de destekli yeni bir grubumuz var, bir de spor hekimimiz var, Haydar Hoca'mız da o grubun içinde- pozitif geldiği zaman onlarla tekrar ikinci bir görüş olarak... Yani bunu şunun için söyledim: Daha evvelki pozitif sonuçlarda bir ön süzgeçten geçirilme konusunu da gündeme getirmiş olduk ki bir daha benzer olayları yaşamayalım diye. Bir aksilik varsa çünkü hemen hemen çıkabiliyor, hızlı çalışmadan dolayı çünkü belli bir süre içerisinde sonuç bildireceksiniz. O nedenle o yapılanma önem taşıyor. Daha verimli çalışabilmek için, mecburen döner sermayeye bağlı bir merkez boyutunda olduğu için -Vekilim de güzel söyledi- yani mecbur rektör yardımcısı olmak zorunda kalıyor çünkü Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü rektör yardımcısına bağlı. Dolayısıyla, rektör yardımcısına iletiyorsunuz, inanılmaz bir bürokratik şey yani bir kurumsal yapının oluşması gerçekten çok iyi olur. Ama bu gerçekleşmemiş mi? At dopinginde gerçekleştirilmiş yani at dopinginde bir şekilde bir finansal standart bir bütçenin o merkeze kaydırıldığını biz biliyoruz, görüyoruz, onlar da var.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Jokey Kulübü orası Hocam, tamamen duygusal.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – İşte, yani bir şekilde oraya aktarılıyor da buradaki de son derece önemlidir. Rakamsal açıdan da çok kötü değil çalışmalarımız çünkü 3 bin numune sayısı çok kolay erişilebilen bir rakam değil, tabii taban rakam olarak belirlenmiş ve biz bir tek 2010'da 2, 3 tane uluslararası yarışma tertip ettiğimiz için bu rakamı çok rahat aşmışız ama 3 bin civarında bir çalışma yani 2 bin, 3 bin arasındaki bir rakam bütün doping kontrol merkezlerinde çok sık rastladığımız rakam. Dolayısıyla, hani çok fazla tarama yapılmıyor anlamını çıkartmamak lazım bu değerlendirmeden. Rakamsal boyut olarak baktığımız zaman yani bütçesinin olması diye ikiye ayrılıyor. Şimdi, orada eğer biz personel giderlerini ve onunla bağlantılı, işte, bu eğitim çalışmalarıyla ilgili giderleri de bunun içine kattığımız zaman yaklaşık -biraz mütevazı belki de olacak ama- 1,5 milyona yakın bir bütçenin orada olması lazım çünkü aletlerin bakım, onarım ve yenilenmesi, sürekli olarak gündeme alınması gerekiyor, bu çerçevede değerlendiriliyor ama şu anda bizim yani 2008 ve 2013 yılları arasındaki giderlerimiz diye baktığımız zaman, bu 4,5 milyon lirayı biraz geçmiş durumda, harcama olarak baktığımızda ama birikmiş rakamlar söz konusu oldu. Eğer analiz yani başka gelirleri katmayıp sadece devlet bütçesi olarak baktığımız zaman bize 1 milyon, 1,5 milyon lira arasındaki bir bütçenin en az olması gereken rakam diye düşünüyorum ben, yıllık rakam olarak düşünüyorum.

Yani şimdi Taurasi olayında ise şöyle bir sıkıntımız oldu bizim: Bir kere numunenin gelişi çok düzgün bir geliş olmadı. Numune çok beklemiş, normal olarak hemen hızlı bir şekilde elimize ulaşması gerekirken bu on gün kadar bir gecikmeyle bizim elimize ulaştı. Ancak şöyle bir sıkıntımız var: Biz bununla ilgili kayıt almamışız yani almadığımız için böyle bir problemimiz var. Yani normal

olarak geldiğinde biz hemen onun yoğunluğunu, dış görünüşünü kayda geçiriyoruz ama Taurasi olayında... Yani benim bilmediğim bir dönem olduğundan dolayı onu çok iyi değerlendiremeyeceğim. Orada uygulamada yani başlangıçta hatayla başlamış bir durumumuz var. Çok masum bir örnek olmadığını düşünüyorum, hâlâ daha ben aynı düşüncedeyim çünkü normal insan vücudunda olmaması gereken sinyallerin yakalandığını biz gördük ama onlar WADA tarafından doping olarak tespit edilen maddelere ait pikler değildi, o şeyler. O nedenle onun daha farklı incelenmesi gerekebileceğini düşünüyorum. Kendisinin de Amerikalı olması nedeniyle böyle başka türlü bir ürün kullanabileceğinden şüpheleniyorum ama bizim "Bunda vardır." dediğimiz modafinil grubuna yönlendirmemiz bence hatalı bir sonuç oldu. Şöyle bir sistem yürütülüyor WADA tarafından: WADA her yıl maddeleri de ilan ediyor, bir de oranlarını söylüyor yani "Şu oranlarda tespit etmeniz lazım, şunun üstünde olursa zararlıdır veya işte, dopinglidir." diye değerlendiriliyor. Dolayısıyla, o miktarlar da her yıl azaltılarak bizim önümüze geliyor. Biz dolayısıyla o 4 tane ring şeklinde gelen analizlerde bunları sürekli olarak denemek zorundayız. Fakat bize hangi yöntemle yapacağımıza dair çok kısıtlama getirmiyor yani sizin esas sonuçlarınız açısından önemli değerlendirmesi ama yönteminizde siz kendinize göre modifikasyonlar yapabilirsiniz, yeter ki sonuçlarınızı doğru bulun. Yani yöntem olarak "Şu cihazı kullanacaksın, şu sistemle yapacaksın." diyor ama bunun uyarlamasında siz farklı uygulama yaparsınız. Bu bizim sonucumuz değildi, stonozoldeki şey, onun metabolitlerle ilgili olan uygulaması bütün laboratuvarlar tarafından yapılan bir yöntemdi. Bizde de olsaydı biz de aynı yöntemi uygulayacaktık ama Köln'ün geliştirdiği AR-GE projelerinin sonucunda o diğer azotlu, amin gruplu yapıdan analizin yapılabilirliği daha sonra ortaya çıktı, dolayısıyla ben hani onu söyledim. Bizim numunelerimiz yarışma öncesinde Atina'ya gönderilmişti. Gönderildiği zaman bunlar dopingli gelmedi diye biliyorum ben ve ondan dolayı yarışmaya gittiler halter genç sporcularımız. Yani, benim, takım olarak öyle gidildiğinden dolayı bilgim var ama bu AR-GE mutlak surette -WADA da bunu şart koşuyor- bütün merkezlerin en az yüzde 7 oranında AR-GE'ye bütçe ayırmasını istiyor. Bizim AR-GE çalışmalarını, şimdiye kadar biz Doping Kontrol Merkezi olarak yapamadık çünkü ancak kendimiz kendi analizlerimizi yürüttük. Orada çok büyük bir ekliğimiz var, bu enstitü inşallah onu karşılar diye umut ediyorum ben.

Yer olarak da çok kısıtlı bir yerdeyiz. Sizi davet etmek isterim. Merkezimizi ziyaret ederseniz biz de çok mutlu oluruz. Rektörümüzle de tanıştırayım. Yani, bakış açılarını da, oradaki personelin durumunu da gözlemeniz açısından çok iyi olur. Ben, şimdiden hepimizi oraya davet edeyim. Bir yemeğimizi yiyin, bir kahvemizi için, hem de analizleri nasıl yaptığımızı gözleyin çünkü bakanımız da geldi, bakan da ziyaret etti. Böyle bir organizasyondan ben büyük mutluluk duyuyorum.

Atladığım soru var mı, bilmiyorum.

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ederiz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz de inşallah -programımızda var- ziyaret edeceğiz sizi.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYE DOPİNG KONTROL MERKEZİ BAŞKANI PROF. DR. ARIF AHMET BAŞARAN – Tamam, bekleriz efendim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, şimdi misafirlerimiz geldi.

Dopingle Mücadele Komisyonunun Türkiye'de dopingle mücadeledeki yeri ve bu alandaki temel sorunlar, WADA ile ilişkisi ve uluslararası dopingle mücadele sistemi ve mevzuatı üzerine, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Dopingle Mücadele Komisyonu Başkanı Avukat Türker Arslan Bey, Komisyon üyeleri Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Kampüsü Başhekimi Profesör Doktor Süleyman Rüştü Güner ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden Profesör Doktor Haydar Demirel'in sunumları olacak, bilgilendirmesi olacak.

Sayın Türker Arslan, buyurun.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Dopingle Mücadele Komisyonunun Sayın Başkanı ve değerli üyeleri, değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyoruz. Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu Başkanı olarak ben ve Yönetim Kurulundaki 2 arkadaşım ile beraber sizlere bilgi vermek için bugün huzurlarınızdayız.

Efendim, biz, bu görevi, 24 Mayıs 2011'de yapılan protokol ile üstlendik. O dönemde, Uluslararası Doping Ajansının - WADA'nın- Türkiye'nin bağımsız bir doping kurulu oluşturması ile ilgili ısrarlı talepleri ve bizim de 2020'ye aday olmamız nedeniyle, böyle bir bağımsız kurulu oluşturmamız zorunluluğu nedeniyle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi arasında bir protokol imzalandı ve bağımsız olarak çalışmak üzere bir kurul oluşturuldu, bir komisyon oluşturuldu. Bu komisyonda ben

ve Olimpiyat Komitesinden bir başka arkadaşım... Bu kurumumuzun yönetim kurulu listesini ben vermiştim, bilmem sizlere dağıtılarmı? Genel Sekreter Neşe, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünden, o zaman Genel Müdür Yardımcısı olan Atilla Ferah ve akademisyen 2 arkadaşım görev aldık. Bilahare, bu komisyon çalışmalarının yoğunluğu nedeniyle yaklaşık bir yıl sonra komisyon yönetim kurulu üye sayısını 7'ye çıkardık, Gençlik Genel Müdürlüğünün Sağlık Komisyonu Başkanı Sultan Seyhan ile gene İstanbul'dan 1 akademisyen arkadaşımızı kurula aldık bu konudaki bilinçli, yetkili ve çalışmalarını yürütebilmek amacı ile.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – “Onu aldık.” diyorsunuz, nasıl oldu, ben anlamadım.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Efendim, biz yönetim kurulu kararıyla ve tarafların da onayıyla...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Yönetimdekilerin sayısını mı artırdınız?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Evet, 5'ti 7'ye çıkardık ama Genel Müdürlüğün ve Olimpiyat Komitesinin de onaylarını alarak çünkü protokolde 5 kişi olması öngörülüyordu. O protokoldeki o hükmü tarafların onayını alarak 7'ye çıkardık çalışmalarımızı daha iyi yürütebilmek amacı ile.

Efendim, WADA'nın isteği doğrultusunda özerk, bağımsız, etkin bir organın kurulması zorunluluğu olduğundan, biz 2011 yılının Haziran ayının 29'unda ilk toplantımızı yaptık ve çok seri bir şekilde uluslararası WADA kodunu, talimatları değiştirdik, federasyonlara bu konuda gereken tebligatları yaptık, bizim ulusal federasyonlarımızı da toplantılara çağırdık, onları bilgilendirdik, onların bu konudaki katılımlarını, onaylarını alıp WADA'ya bildirdik ve sadece basketbol ve futbol federasyonları bize o tarihte onay vermediler. Bilahare, Basketbol Federasyonu da onayını verdi, Futbol Federasyonu “Benim özel kanunum var. Ben o nedenle bu doping çalışmalarını kendim yürütürüm.” diye karşı çıktı ve hâlen de bu şekilde devam etmektedir. Ama, bu, bizi WADA açısından sıkıntıya sokmaktadır, bunu bir parantez içinde ifade etmek isterim. Türkiye Futbol Federasyonunun da bu çalışmaların içinde olmasının bir zorunluluğu olduğunu WADA yetkilileri müteaddit defalar bize yazılı olarak da talepte bulundular.

Efendim, doping nedir? Önce bir kere kısaca bir tarifini ifade edeyim. Doping, genel olarak, yasaklı maddelerin kullanılması olarak düşünülmeyle birlikte, daha genel tanımı ile bir veya daha fazla dopingle mücadele kurallarına uymamak şeklindedir. Bunlar, kısaca, yasaklı maddelerin bulundurulması, yasaklı madde veya yöntemlerinin kullanılması veya kullanmaya teşebbüs edilmesi, kendisine bildirim yapılan sporcunun sonra örnek vermeyi kabul etmemesi, kaçması gibi, sporcunun nerede olduğu bilgisini vermemesi - ki bu konuda birtakım yükümlülükleri var- veya bildirdiği yerde bir yıl içinde 3 kez bulunmayarak kendisinden numune alınamaması gibi nedenlerle sporcu yasaklı madde uygulaması veya uygulamaya teşebbüs edilmesi olarak sıralanabilir. Şimdi, tabii, bu konularla ilgili detaylı bilgileri, teknik bilgileri değerli arkadaşlarım sizlere verecekler. Ben bir hukukçu olarak sadece genel hatlarıyla konuyu sizlere ifade etmeye çalışıyorum.

Dediğim gibi, demin de ifade ettiğim gibi, 24/5'te imzalanan protokol ve 29/6'da yapılan ilk toplantıdan sonraki çalışmalarımızdan sonra, WADA tarafından uyumsuz ülke olarak bilinen Türkiye yani WADA kurallarına uyumlu olmayan ülke olarak kabul edilen Türkiye, 23 Eylül 2011 tarihinde, Dünya Doping Mücadele Ajansı tarafından, dopingle mücadele faaliyetleri, bu tarihten itibaren bizim çalışmalarımızın hızlanması sonucunda 20 Kasım'da yaptıkları toplantıda Türkiye uyumlu ülke hâline gelmiştir. Bunu biraz sonra arkadaşım sizlere birtakım slaytlarla da açıklayacaktır.

Dopingle mücadele faaliyetlerini biz WADA ve uluslararası federasyonlar ile iş birliği içinde yürütmekte ve Dopingle Mücadele Komisyonuna ulaşan her türlü bilgiyi titizlikle değerlendirmekteyiz talimatlar uyarınca. Birazdan o talimatlarla ilgili bilgileri gene slaytlarla sizlere ileteceğiz, ben zamanınızı fazla almamak için biraz süratli gidiyorum.

Biz, müsabaka içi ve müsabaka dışı numune alırsınız. Müsabaka içi ve müsabaka dışı doping kontrollerinde sporculara ve federasyonlara önceden haber vermeden bu doping kontrollerini yaparsınız çünkü bu işin kuralı budur. Ayrıca, federasyonlarımız ve federasyonlarımızın millî takım kamplarında da onlara eğitim faaliyetleri de yapmaktayız, onlara birtakım eğitimle ilgili çalışmalar düzenleyerek bu çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Bizim ancak 2011 yılında Ekim ayından itibaren numune alma imkânımız olduğu için... Çünkü, bize bütçe ancak ekim ayında verildi ve o tarihten itibaren numune almaya başladık. 2011 yılında 73 tane numune aldık; 2012 yılında 460 örnek aldık, numune aldık, bunun 20 tanesi pozitif çıktı, 5 tanesi de kural ihlali yaptılar yani numune vermekten kaçtılar, bulundukları yerde bulunmadılar vesaire; 2013'te ise 1.261 tane örnek aldık, 138 tane pozitif çıktı, 32 tane de kural ihlali yapıldı. Yani, yaklaşık iki sene iki ay içinde biz 1.800'e yakın numune aldık. Bu sayı bizden evvel yılda 70-80 civarında idi ve federasyonlar tarafından çoğu zaman yapılıyor idi. Bu, tabii, büyük sıkıntılar yaratıyordu WADA nezdinde. Artık WADA'yla ilişkilerimiz fevkalade üst düzeyde çünkü WADA'dan Türkiye'ye

gelip 2 defa bizi teftiş ettiler, çok olumlu yazılar yazdılar, onları da sizlere bilahare bildireceğiz ve son Johannesburg'da yapılan WADA Dünya Kongresi'nde de hem WADA'nın Genel Müdürü hem de WADA'nın Başkanı Türkiye'nin çalışmalarının çok olumlu seviyeye geldiğine dair birtakım açıklamalarda bulundular. Bu, bizler için çok memnuniyet verici bir olaydır.

Ben şimdi kıymetli arkadaşım, Genel Koordinatörümüz Profesör Rüştü Güner'e sözü bırakacağım. Kendisi sizlere daha detaylı bu konularla ilgili bilgi verecekler.

Ben dinlediğiniz için hepinize çok çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Şu 2013 verisini bir daha alabilir miyim?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Söyleyeyim efendim: 1.261 örnek aldık, 138 tane pozitif çıktı, 32 tane de kural ihlali yapıldı, bunların çoğu atletizm ve halterdedir zaten. Onlar için de gene liste vereceğiz size.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Başkanım, Türker Bey, teşekkür ederiz.

Hocam, buyurun.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Saygıdeğer Başkanım, değerli milletvekilleri; öncelikle bizleri davet ettiğiniz için çok teşekkür ederiz.

Ben kendimi kısaca tanıtayım. Tıp doktoruyum, iki konuda doktora yaptım: Egzersiz fizyolojisi ve spor hekimliği; doçentliğim spor hekimliğinden, profesörlüğüm spor hekimliğinden. 2012 yılından bu yana da idari bir görev yürütüyorum. 1989 yılından bu yana spor hekimliği ve daha çok da dopingle mücadeleyle ilgili çalışmalar yürütüyorum. 1995'ten 2011 yılına kadar da Türkiye Futbol Federasyonu Doping Mücadele Komisyonu üyeliğinde bulundum. Uluslararası olarak iki kuruluşa görev yapıyorum şu anda; Dünya Doping Mücadele Ajansında bağımsız gözlemciler grubu üyeliğini yapıyorum ve 2005 yılından bu yana da Akdeniz Oyunları Sağlık Komisyonu üyeliği görevini yapıyorum. 2011 yılında Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu üyesi olarak göreve başladım ve yaklaşık dört ay kadar önce de Genel Koordinatör olarak görevimi yürütmeye çalışıyorum.

Ben konuşmama öncelikle ülkelerin dopingle mücadele konusundaki yükümlülükleriyle başlamak istiyorum. Bu, tabii, son yıllarda önem kazanan bir konu, özellikle 1998 sonrası önem kazanan bir konu. Tarihçeyi biraz detaylı olarak anlatacağım, daha sonra Türkiye'ye geleceğim.

Ülkenin yükümlülükleri iki konuda yoğunlaşıyor: Bir, UNESCO'ya karşı yükümlülükler; iki, Dünya Doping Mücadele Ajansına karşı yükümlülükler. UNESCO'ya karşı yükümlülüklerde muhataplar hükümetler, Dünya Doping Mücadele Ajansı bir sivil toplum kuruluşu olduğu için, ülkelerdeki sivil toplum kuruluşu olan millî olimpiyat komiteleri burada muhatap olarak kabul ediliyor. Bunların tabii uyulması gereken talimatları var. UNESCO'nun talimatı, sözleşmesi. Dünya Doping Mücadele Ajansının talimatı ise Dünya Doping Mücadele Kuralları.

Ben, bu iki kuruluşun nasıl oluştuğundan kısaca bahsetmek istiyorum. 1998 Tour de France, Dünya Doping Mücadele Ajansının kurulmasında en önemli tarihsel süreçtir. Çünkü o dönemde birçok takımın yöneticisinin dopinge karıştığı tespit edilmiştir ve bunun üzerine o tarihten önce Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve federasyonlar, dopingi yönetirken, dopingle mücadeleyi yönetirken daha doğrusu, ayrı bir kuruluşun dopingle mücadeleyi yönetmesine karar verilmiştir. Özellikle, Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesi grubunun bu konuda epey bir baskısı olmuştur. Bizim de üye olduğumuz bir kuruldur bu, Avrupa Konseyi doping yönlendirme grubu. Uluslararası Olimpiyat Komitesinin dopingle ilgili çalışmalarının başka bağımsız bir kuruluşa devredilmesiyle ilgili ilk toplantı Lozan'da 1999 yılında yapılmıştır ve Dünya Doping Mücadele Ajansının kurulmasına karar verilmiştir. Ve o tarihten sonra elimde gördüğünüz Dünya Doping Mücadele Kurallarının -bu birçok yerde Code olarak geçer, Anti-Doping Code olarak geçer- bunun hazırlanmasına başlanmıştır. Bizim de içinde olduğumuz süreçte 2003 yılında, elimde gördüğünüz Dünya Doping Mücadele Kuralları kabul edilmiştir.

Aradan geçen sürede, bunun yetersiz olduğuna karar verilmiş ve bunların değiştirilmesine karar verilmiş ve 2007 yılının, Kasım ayında, elimde gördüğünüz, İkinci Dünya Doping Mücadele Kuralları kabul edilmiştir. Hemen bundan bir ay kadar önce Johannesburg'ta yapılan Dördüncü Dünya Doping Mücadele Konferansı'nda, Üçüncü Dünya Doping Mücadele Kuralları kabul edildi ve 2015 yılında bu da gündeme gelecek.

Ben, kısaca, WADA'yla ilgili bir bilgi vereyim size. WADA'nın 2 tane üst yönetim organı var, 1 tanesi Foundation Board, bizim üst kurul olarak tanımlayabileceğimiz, 38 kişiden oluşuyor. Bir de yönetim kurulu var, 12 kişiden oluşuyor ve bu kurulların

oluşumu hükûmetler ve spor kuruluşlarından yüzde 50, yüzde 50 dengeli oluyor. 19 kişi hükûmetlerden yani kıtaların temsilcilerinden, diğer 19 kişi de spor temsilcilerinden oluyor. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, federasyonlar, paralimpik komite gibi. Yine yönetim kurulundan 6 kişi de spordan, 6 kişi de hükûmetlerden olabilir, diğer kurulları da görüyorsunuz.

Evet, elimde gördüğünüz Code -Dünya Doping Mücadele Kuralları- bu işin anayasası. Anayasanın altında tabii, alt yasalar da var. Bunlar da bizim doping mücadeledeki faaliyetlerimizi nasıl yapmamız gerektiğini gösteren uluslararası talimatlar, yasaklı liste standardı, test standartları, laboratuvar, tedavi amaçlı kullanım istisnası ve kişinin özel yaşam gizliliğini koruyan standartlar.

Ben, ikinci yola biraz değinmek istiyorum, UNESCO yoluna. 2003 yılında Kopenhag'ta İkinci Dünya Doping Mücadele Konferansı toplandığında herkesin bir endişesi oldu: "Biz, Dünya Doping Mücadele Kurallarını kabul ediyoruz ama bu ülkelerde nasıl işleyecek?" Bunun üzerine bir deklarasyon imzalandı ve bu deklarasyonda hükûmetlerin de bu işe dâhil edilebilmesiyle ilgili UNESCO'nun devreye girmesi gündeme geldi ve böylece UNESCO'yla ilgili çalışmalar yürütüldü ve bir sözleşme hazırlandı. Yine, bizlerin de önerileri olan bir sözleşme hazırlandı. Bu sözleşme, 19 Ekim 2005 tarihli UNESCO Genel Kurulunda kabul edildi ve ülkelerin de bu sözleşmeyi, doping mücadele açısından bu sözleşmeyi imzalaması önerildi. Ülkemiz de 10.12.2007 tarihinde 5721 sayılı Kanun ile bunu Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçirdi. Burada -UNESCO sözleşmesinin Türkçesini ben getirdim, bu dosyayı sizlere bırakacağım- çok detaylı olarak hükûmetlerin yapması gereken doping mücadele faaliyetlerinden bahsediliyor. Örneğin, iç koordinasyon. Burada taraf devletlerin neler yapması gerektiği anlatılıyor.

İkincisi, yine bizim en büyük yaramız, en büyük sıkıntımız, ilaçların kolay ulaşılabilirliği sıkıntısı. Diğer ülkelerde bunlar çözülmüş durumda ama ülkemizde ilaçlara çok kolaylıkla ulaşılabilir yani bu konuyla ilgili UNESCO bir öneri getirmiş: "Taraf devletler, sporda yasaklı madde veya yöntemlerin ulaşılabilirliğini ve kullanımını kısıtlamalı." diyor. Bir diğer konu...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Sayın Başkanım, bu konuda biz Sağlık Bakanlığına bir yazı yazdık. Bu konuda gereken tedbirleri almalarını talep ettik ama ne yazık ki Sağlık Bakanlığından bu konuda olumlu bir cevap alamadık. Bunu, lütfederseniz bir şey yapın efendim.

BAŞKAN - Sayın Başkanım, bu konuyu bu sabahki oturumda da görüştük, geçen haftaki oturumda da görüştük. Bu konu üzerinde Sayın Komisyon üyelerimiz çeşitli sorular yönelttiler, bu konudaki görüşlerini ifade ettiler. Onlar da sizinle aynı görüşte.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN - Bu konuyu çözümünün biraz da bu tedbirlerle olabileceği kanaatindeyiz.

BAŞKAN – Evet, Komisyon üyesi arkadaşlarımız bu konuda ciddi eleştirilerde bulundular, hepsinin ortak yönü buydu. Bu konuda çalışma yapılıyor, sizin de önerilerinizi alacağız, ona göre değerlendirmesini yapacağız ilgili yetkililerle.

Buyurun.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Zaten konuşmamın sonuna geldiğimizde, sadece tek bir kurumun, kuruluşun, komisyonun bu işi yapamayacağını çok net olarak anlatmış olabileceğim herhâlde.

İkinci bir konu da sporcu destek personeline karşı alınacak tedbirler, bununla ilgili de tedbirler atıldı aslında, Bakanlığımız tarafından Adalet Bakanlığına, savcılığa suç duyurusunda bulunuldu. Bunların, çok net bir şekilde ülkelerde yapılması isteniyor.

Üçüncüsü -yine sabah sanıyorum bu görüşüldü Tarım Bakanlığıyla- besin destek ürünleri, mali tedbirler. Burada bizim için en önemli konu, devletin doping mücadeleyi destekleyici mekanizmalarının çalışması gerekiyor. Doping mücadeleye, maddi katkının sürekli olması gerekiyor. Bunun, UNESCO'da belirtilen noktası, diyor ki: "Bir doping mücadele kuruluşunun net bir bütçesinin olması gerekiyor." yani bundan üç sene sonra, dört sene sonra "Ben ne kadar para alacağım?" diye düşünmemesi gerekiyor. Bununla ilgili de şunu söylüyor: "Taraf devletler, ilgili bütçelerinden tüm spor branşlarındaki Ulusal Doping Kontrol Programı'nı desteklemek için parasal katkı sağlayacaklardır ya da doping kontrollerini finanse edeceklerdir ya da bununla ilgili teşvik mekanizması oluşturacaklardır ya da kuruluşlara verilen, diyelim ki olimpiyat komitesi gibi bir kuruluş var, bu kuruluşlara verilen katkı ve teşvik miktarlarını belirlerken bu tür kontrollerin masraflarını da dikkate alacaklardır." diyor. Burada aslında yapılması gereken şey yani UNESCO'nun söylediği şey, doping mücadele ayağını sakat bırakmamak gerekiyor yani maddi olanakları olmayan bir doping mücadele kuruluşu işleyemeyeceği için doping mücadele yapılamayacaktır anlamına geliyor.

Türkiye'de doping mücadele ile ilgili tarihe bakacak olursak çok da yeni değil, çok da eski. Örneğin, 1987 yılında başlıyor doping mücadele çalışması, ancak, bir bilim adamı olarak bunun ters taraftan başladığını söylemem gerekiyor. Yani doping mücadeleyi bir piramit olarak kabul edecek olursanız, bu piramidin en üstü doping kontrol laboratuvarı. En altında da doping

mücadeleyle ilgili tabansal çalışma. Maalesef bizde kuruluş en tepeye bir laboratuvar kurmakla başlamış, altı doldurulmamış. Sıkıntımız biraz da bundan kaynaklanıyor. Biz, bu konuyla ilgili önerilerimizi 1990'lardan sonra vermeye başladık ve özellikle o dönemde, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde bir yönetmelik çalışmasının başlaması gerektiğini sürekli söyledik, 1993 yılında ve 1997 yılında da, yine benim içinde olduğum komisyonlarda, özerk bir dopingle mücadele kurumu çalışmalarının başlatılması gerekliliğini belirttik.

Bu arada, Avrupa Konseyi bize bir tavsiye ziyaretinde bulundu -bu raporu da size ileteceğim- bu tavsiye ziyaretinde Türkiye'deki dopingle mücadele sisteminin nasıl olması gerektiğiyle ilgili çok detaylı bir rapor hazırladı, yaklaşık 7 sayfalık bir rapordur. Bunu da sizlere ileteceğim. Burada, özerk bir yapının olması gerektiği, en azından bağımsız, maddi olarak desteklenmesi gerektiğiyle ilgili bir rapordur.

Bu arada, az önce belirttiğim gibi WADA, dopingle mücadele kurallarının yürürlüğü 2004 yılında ve UNESCO sözleşmesi var, UNESCO'nun onaylanması var ve diğer konular burada da görülüyor.

Türkiye'de bağımsız ve özerk bir yapı kurulamadığı için de WADA sürekli olarak muhatabı olan Olimpiyat Komitesine mektuplar yazdı, bu konuyla ilgili Türkiye'de bir toplantı yapılmasını talep etti ve 2009 yılında ve 2010 yıllarının sonlarında Bakanlık ve Genel Müdürlüğün de katılımlarıyla, Olimpiyat Komitesi Başkanının katılımıyla iki tane toplantı yapıldı ancak çok da fazla bir ilerleme olmadı.

Burada herhâlde net olarak görülebiliyor.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Bu bizim bahsettiğimiz liste efendim.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Evet.

Her sene, Dünya Doping Mücadele Ajansının dünyadaki ülkelerin dopingle mücadele kurallarına uyumlarıyla ilgili raporları hazırlanır, 2 kere yayınlanır bu. Bu aslında çok önemli bir rapor.

Bu, bizim 18 Nisan 2011'deki durumumuzu gösteriyor. Burada göreceğiniz gibi, dopingle mücadeleyle ilgili kuruluş Genel Müdürlük olarak bildirilmiş ve burada dünya dopingle mücadele kurallarına uyumlu bir ülkenin sol taraftaki kurallar kısmında 5'te 5 olması gerekiyor, sağ tarafta dopingle mücadele programında da 5'te 5 olması gerekiyor.

Bu şu anlama geliyor: "5'te 5" demek, her türlü uygulamanın kuralına uygun, programın kuralına uygun olduğunu gösteriyor. Türkiye'ye bakıyoruz, sadece bir nokta var, 5'te 1. Yani bu da en önemli konuların eksik olduğunu gösteriyor. Tabii, bu durum Türkiye'nin, doğal olarak, dünya dopingle mücadele kurallarına uyumlu olmadığını gösteriyor. 2009 yılında Türkiye'nin uyumlu olması gerekirken 2011 Nisan ayında uyumlu olmadığını gösteriyor.

O dönemlerde tabii bizim için önemli olan konu, 2020 olimpiyat adaylığımız söz konusuydu ve bize şu söylendi: "Eğer Türkiye 2011 Ekim ayına kadar uyumlu hâle gelmeyecek olursa 2020 olimpiyatlarına aday olamaz, çünkü olimpiyatların adaylığına başvurabilmenin en önemli koşulu, dünya dopingle mücadele kurallarına uyumlu bir ülke olmak." Bunun üzerine Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüyle yapılan görüşmelerde böyle bir kuruluşun Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi bünyesinde kurulabileceğini ilettik.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Çünkü WADA, Olimpiyat Komitesini bağımsız bir kuruluş olarak kabul ediyor.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Evet.

Bunda da şöyle geçiyor, diyor ki: "Eğer bir ülkede bağımsız bir dopingle mücadele kuruluşu yoksa, bu kuruluşu Olimpiyat Komitesi üstlenir." Bunda bu yazıyor ve bunun üzerine burada bir protokol –yine o protokolü sizlere ileteceğiz- imzalandı ve bu protokolle, az önce Başkanımın da belirttiği gibi, bir komisyon kuruldu.

Biz komisyonu kurarken diğer ülkelerden aldığımız örneklerle ve dopingle mücadele konusundaki deneyimlerimizle nasıl bir komisyon olması gerekliliğini komisyonumuzda kararlaştırdık.

Bir: Bir kere özerk olması gerekiyor böyle bir komisyonun. Eğer bir komisyon özerk olmayacaksa, "Şu kişiyi doping kontrolüne al, şu kişiyi kontrole alma, şu kişinin kontrol sonucunu yok et." gibi bir yaklaşım olabilir düşüncesindeyiz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Sıkıntıları ne yazık ki yaşadık.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Bu sıkıntının daha önce yaşandığını da son zamanlarda da duymuş olduk maalesef. Bu tabii sadece ülkemizde değil, WADA'nın da bize önerisi bu. Başka ülkelerde de böyle yaklaşımların olması nedeniyle mutlaka spor yönetiminden bağımsız bir organizasyonun, kuruluşun olması gerekiyor.

İki: Güçlü. Neden güçlü? Maddi olarak güçlü. Bir sonraki yılın bütçesini düşünmeyen, maddi olarak güçlü bir komisyon olması. Uygulamada ve yaptırımda güçlü olması gerekiyor.

Doping kontrollerinde, sonuç değerlendirilmesi ve temyizde hatasız. Çünkü yaptığınız her uygulama eğer hatalı olacak olursa sporcunun mağduriyeti söz konusu. Hatasız olmak zorundasınız. Bir sporcu dopingli değilken onu dopingli olarak kabul edecek olursanız, uygulamanızda hatalı olacak olursanız onun geleceğini de yok etmiş oluyorsunuz, o yüzden hatasız olmak zorundasınız. Onun için de bilimsel olmak zorundasınız, bilime dayanmak zorundasınız, doping kontrollerinde özellikle bilime yönelik çalışmaları yapmak zorundasınız. “Sonuç değerlendirme” dediğimiz süreç, çok önemli bir süreçtir, laboratuvarlardan gelen sonucun doping olup olmadığını değerlendirdiğiniz bir süreçtir, bu çok önemli ya da cezası verilen bir sporcunun ya da cezası verilmeyen bir sporcunun temyiz sürecinde bilimsel olmak zorundasınız ve literatüre dayalı bir başvuru yapmak zorundasınız.

Tabii, burada eğitimde, doping ile mücadelede ve araştırmada proje üreten bir komisyon olmak için çaba gösteriyoruz şu anda.

Etkin olmak zorundasınız özellikle eğitimde ve doping ile mücadelede ve eğer etkin olursanız, güçlü olursanız, başarılı olursanız da hedefiniz yüzde sıfır dopingli sporcu olmak zorunda, hedefimiz de bu.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Sıfır tolerans.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Evet, burada tabii mutlaka uymamız gereken uluslararası kurallarımız da var. Bunlardan bir tanesi WADA, bir diğeri UNESCO. Yine imza koyduğumuz Avrupa Konseyinin ayrı bir sözleşmesi var; buna da uyumlu bir komisyon olmak zorundasınız.

Doping ile mücadeleyi tek başına yapamazsınız. Biz de bunu bildiğimizden, uluslararası doping ile mücadele kuruluşlarıyla da ve ulusal federasyonlarımızla da iş birliği yapıyoruz, özellikle akademik kuruluşlarla da iş birliği yapıyoruz ve birçok kuruluşta da etkin görev alıyoruz; özellikle Avrupa Konseyi gibi, WADA gibi, federasyonlar gibi, Akdeniz Oyunları gibi büyük turnuva organizatörlerinde görev alıyoruz ve kuruluşun, Doping ile Mücadele Komisyonunun ya da tüm doping ile mücadele kuruluşlarının güvenilir, yetki sahibi, sorumlu, saygı duyulan ve deneyimli olması gerekiyor.

Az önce Başkanım da belirtti, ilk toplantımızı 29 Haziranda yaptık ve talimatımızı hızlı bir şekilde hazırladık, doksan iki gün gibi bir süre içinde hazırladık, 12 Eylül 2011’de WADA’ya gönderdik ancak bu arada, 17 Eylülde WADA Yönetim Kurulunun toplantısının yapıldığını öğrendik, 21 Eylülde de WADA’dan çok sert bir yazı aldık. Burada şöyle söyleniyordu: “Eğer Türkiye, Dünya Doping ile Mücadele Ajansına uyumlu olmayacak durumda olursa ciddi bir yaptırımla karşılaşacak.” gibi bir mektup gelmişti, o mektubu da sizlere de ileteceğiz, dosyamızda bulunuyor bu mektup.

Biz de hızlı bir şekilde, yapılması gerekenleri yapmaya çalıştık, yani 21 Eylül ile 28 Ekim 2011 tarihleri arasında hızlı bir yapılanmayı gerçekleştirdik. Bu arada tüm federasyonların bu mevzuata uyacaklarına dair beyanatlarını aldık, doping ile mücadele etkinliklerini kurallara uygun şekilde hazırladık, doping kontrol dağılım planımızı hazırladık ve Dünya Doping ile Mücadele Ajansına gönderdik, bir kayıtlı doping kontrol sporcu havuzu oluşturduk yaklaşık 60 kişiden oluşan -biraz sonra detayını anlatacağım onun- ve bizden istenen başka faaliyetleri ilettik.

Eğer biz bunları o tarihe kadar yetiştirmemiş olsaydık başımıza neler gelecekti? Bir kere, olimpiyat adaylığına başvuramayacaktık. 2012 Şubat ayında dosyamızı veremeyecektik çünkü ön koşul -dediğim gibi- uyumlu olmamız gerekiyordu ve ülkede yapılması düşünülen diğer bölge ve dünya şampiyonalarına ev sahipliği yapmamıza izin verilmemesiyle karşı karşıya kalabilecektik ve diğer cezalar, özellikle Ankara laboratuvarının tekrar akreditasyona izin verilmemesi gibi sorunlarla karşılaşabilecektik.

Bu arada, tabii, hızlı bir şekilde WADA’dan bizim gönderdiğimiz Doping ile Mücadele Talimatı’nı onaylamasını istedik, burada elimde gördüğünüz talimatı onaylamasını istedik ve yaklaşık on bir gün içinde hiç değişiklik yapmadan onayladılar. Bu da bizim için çok büyük bir başarıydı. Kendileri de aynı şeyi söylüyorlar, “İlk defa, dünya rekoru gibi, hızlı bir şekilde hazırladınız, biz de hızlı bir şekilde onayladık.” dediler. 23 Eylülde de bir görüş alışverişi ziyareti istediler bizden ve WADA yetkilisi de 30 Eylülde bizi ziyaret etti. Biz yapacaklarımızı ve planımızı kendisine yaklaşık üç saat süren bir toplantıda anlattık. Döndüğünde bize bir mektup gönderdi 3 Ekim 2011 tarihinde -dosyamızda var- Komisyon faaliyetlerinin çok olumlu olduğunu ancak yapılması gereken birkaç tane önemli sürecin mutlaka tamamlanmasını istediler. Talimatımızı hazırladık, bunu gönderdik ve tüm olimpiik ve paralimpiik federasyonlara da bunu gönderdik ve federasyonların da onaylarını aldık, sadece iki federasyonun onayını alamadık.

Bir başka hazırlamamız gereken talimatımız vardı, Doping Kontrolü Talimatı’mız, bunu da hazırlayıp 23 Eylülde yürürlüğe soktuk.

Bir başka talimatımız yine, Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası, bunu da yürürlüğe soktuk. Aynı zamanda WADA’ya gönderip onların da onayını aldık.

Alt kurullarımızı da oluşturduk: Eğitim Kurulumuz, Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Kurulumuz ve Mevzuat Kurulumuz. Bunlar da çalışmalarına başladılar ve tüm bu talimatlar 30 Eylül'den 11 Ekim'e kadar hızlı bir şekilde bitirildiği için 14 Ekim'de müsabaka dışı doping kontrolleri ile Doping Kontrol Programı'na başladık. Başladığımızı da WADA'ya bildirdik. Aldığımız örnekleri Atina Doping Kontrol Laboratuvarına gönderdik.

28 Ekim tarihli, Türkiye'nin durumu: Siyah üzerinde yeşil çizgi son anda olan değişiklikleri gösteriyor. Sağ tarafta programı 5'te 5, sol tarafta kurallar 5'te 4. Neden 5'te 4? Türkiye Futbol Federasyonu ve Basketbol Federasyonunun bizim kurallarımızı onaylamaması nedeniyle oldu ve çok sıkı bir görüşme trafiği yaptık WADA'yla, "Kesinlikle o 5'inci noktayı size vermeyeceğiz." dediler. Biz teminat verdik, "Biz o iki imzayı da onlardan alacağız." dedik ve o teminat üzerine 18 Kasım'da bize bu mektubu yazdılar, Türkiye'nin Dünya Doping Mücadele Kurallarına uygun olduğuna dair mektubu gönderdiler 18 Kasım 2011 tarihinde. Ancak, gelenen noktada, verdiğimiz teminat pek yerini bulmadı, hâlâ Futbol Federasyonu...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Biraz evvel belirttiğim gibi, Futbol Federasyonu...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Hâlâ o sıkıntımız devam ediyor.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Basketbol?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Basketbol geldi, Basketbol geldi.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – 2013'te bizim bünyemize katıldı, bu sene 265 tane de numune aldılar.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Basketbol katıldı?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Katıldı, bir tek Futbol kaldı dışımızda.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Futbol katılmadı yani bu da... Yaptığımız kulislere verdiğimiz sözlerin üzerine yüzümüz biraz kızarıyor durumda, utanıyoruz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Her gördüğünde Rune Andersen soruyor "Futbol ne oldu, Futbol ne oldu?"

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – "Futbol ne oldu?" diye soruyor bize.

20 Kasım 2011 tarihinde Dünya Doping Mücadele Ajansının yaptığı toplantıda Türkiye'nin beş yıllık sıkıntısı tekrar düzeldi ve uyumlu olmayan ülkeler listesinden uyumlu olan ülkeler listesine geçti.

Peki, biz Doping Mücadele Komisyonu olarak neler yapıyoruz? Aslında oturduğumuz zaman belki saatlerce anlatırız ama ben bunu size özetlemeye çalışıyorum. Merak edilen konuları aslında bir miktar burada özetlemeye çalışacağım. Biz kimlerden örnek alıyoruz? Nasıl örnek alıyoruz? Programımızı nasıl yapıyoruz? En çok merak edilen konular bunlar olduğu için söylemeye çalışacağım.

Biz, bir kere, doping mücadelemizi, doping kontrolünü eğitim ve bilinçlendirme olmak üzere detaylandırmaya çalışıyoruz. Tek başına bunları yapmamız yetiyor mu? Hayır, yetmiyor. Başka kuruluşlarla birlikte bunları yapmamız gerekiyor. "Doping Kontrol Dağılım Planı" dediğimiz bir planımız var. Her yıl için bizim bazı spor dallarına özgü olarak, kritik bazı spor dalları içinde düşük risk olduğu için daha az müsabaka içi ve müsabaka dışı doping kontrol planı... Örneğin, atletizm bizim için çok mu önemli? Diyoruz ki "İşte, atletizmde biz 100 tane örnek alacağız. Bunun 25'i müsabaka dışı doping kontrolü, 75'i müsabaka içi doping kontrolü." Vücut geliştirme, çok mu önemli? Evet, önemli. "50 tane buna müsabaka içi doping kontrolü yapacağız." diyebiliriz ya da satranç. Satrançta mümkün olduğunca azdır doping kullanımı çünkü dünyadaki gelişmeye de bakıyoruz, "Buradan da 5 alacağız." diyoruz. Böyle alt alta yazıyoruz bunları. Elimizdeki paraya göre, tabii bütçemize göre de bunları planlıyoruz. Zaman zaman bu dağılımı da değiştirebildiğimiz oluyor. Aldığımız ihbarlara göre, aldığımız bilgilere göre bunu artırdığımız, azalttığımız da olabiliyor tabii ki. Bunu da etkili bir müsabaka içi-müsabaka dışı doping kontrolleri planlıyoruz ve hedefe yönelik doping kontrollerine öncelik veriyoruz. Yani, attığımız taşın ürktüğümüz kurbağaya değmesi -halk deyimiyle- bunu yapmaya... Çünkü, yaptığımız doping kontrollerinin ücreti çok çok yüksek, caydırıcı olması açısından hedef şaşırtmayı biz kullanmaya çalışıyoruz. Hedef şaşırtmak da şu şekilde: Bazen bir müsabakaya gidersiniz sadece 1'inci, 2'nci, 3'üncüleri alırsınız; bazen bir müsabakaya gidersiniz dereceye girmeyenlerden ve müsabakaya

girmeyenlerden alırsınız çünkü genellikle doping kontrolüne gelinen yerlerde sporcular müsabakaya girmezler ya da sonuncu olmaya çalışırlar.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Kaçarlar.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Halterde genellikle bunu yapmaya çalışırlar. Mesela, sıfır çekerler.

BAŞKAN – Pas geçerler, evet.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Pas geçerler, sıfır çekerler ya da girmezler.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Deparda kalırlar.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Evet, bunu yaptığınız zaman caydırıcı olursunuz. Mümkün olduğunca böyle hedef şaşırtma yöntemi yapıyoruz.

Hedefe yönelik doping kontrolü nedir? Aldığımız verileri değerlendiririz. Laboratuvar da bize bilgiler iletir, “Biz bir sporcunun idrarında anormal şeyler bulduk ama pozitif değil.” der. Bize bunları iletince biz o sporcuya hedefe yönelik gitmeye çalışırız ya da sık yaralanmalar varsa -bu, doping göstergesidir- katılmaya beklenen bir müsabakadan çekilme ya da katılmama varsa, aktif sporu bırakma ya da bırakmışken aktif spora geri dönme gibi şeyler varsa ya da ani performans artışları varsa, nerede bulunduğu bildiriminde aksi şeyler varsa, bu gibi şeyler o kişiye yönelmesini gösteren şeylerdir. Bizim bulduğumuz şeyler değil, hepsi bu talimatların içinde yazıyor ve üçüncü bir şahıs kaynaklı güvenilir bilgi. Son dönemlerde bize o kadar çok bilgiler geldi ki ve bu bilgilerin yüzde 75'i de tuttu, özellikle atletizmde.

“Doping kontrolleri” dediğimiz ne, onlardan bahsedelim. Bir: Az önce söylediğim, bir planlama grubu var, sonra sporcuların seçimi var. Müsabakaya gittiğimizde biz değişik yöntemlerle sporcuları seçiyoruz, ya dereceye girenler olabiliyor ya da katılanların içinden bir tane seçebiliyoruz ya da rekor kıran varsa onları seçebiliyoruz ya da hakikaten iyi bir enformasyon geldiyse yapabiliyoruz. Bunları seçtikten sonra sporcuyu bilgilendiriyoruz, örnekleri topluyoruz, laboratuvara gönderiyoruz, örneklerin analizi yapılıyor, sonuçlar geliyor. Bunların hepsine “doping kontrolü” diyoruz.

Az önce de söyledim, müsabaka içi ve müsabaka dışı olmak üzere. Müsabaka içinde de bizi hep eleştirdiler, “Efendim, biz müsabaka yapıyoruz, daha önceden bize bildirselerdi.” Özellikle atletizmde olmuştu. Kural olarak önceden haber verilmeden yapılır. Eğer önden bildirecek olursanız herkes hazırlanır, hatta katılmaz. Onun için biz mümkün olduğunca hiç kimsenin haberi olmadan bunu yapmaya, “mümkün olduğunca” diyorum, aslında haber vermeden yapıyoruz ama büyük müsabakalarda bunun yapılması mümkün. Kura sonucuna göre müsabaka derecesine kontrol yapılabilir, yine bazı durumlarda hakemin talebine göre de yapılabilir.

Müsabaka dışı doping kontrolü ise özellikle “anabolik steroid” dediğimiz erkeklik hormonu benzeri hormonların ve diğer bazı hormonların ya da maddelerin müsabaka dışı dönemde kullanıldığını çok iyi biliyoruz. Müsabaka öncesi döneme gelinceye kadar sporcuların vücutlarından çoktan uzaklaşıyor bu tip maddeler. Onun için bu tip doping kontrolünü son zamanlarda Dünya Doping Mücadele Ajansı öneriyor. Haber verilmeksizin yapılıyor ve nadiren, tatil dönemlerinde de temel vücut değerlerini tespit etmek amacıyla önceden haber verilerek yapılabilir. Sayın Demirel biraz sonra sporcu biyolojik pasaportuyla ilgili bilgi verecek. Bu da sporcunun temel değerlerini bilmek açısından çok çok önemli bir nokta oluyor.

Eğer müsabaka dışı doping kontrolü yapılacaksa kayıtlı doping kontrol havuzunuzun da olması gerekiyor yani bir sporcunun nerede bulunduğunu, evinde mi, antrenmanını nerede yaptığını, bunu çok iyi bilmemiz gerekiyor. Bunun için de üst düzeydeki sporcularınızı çok kolaylıkla havuza alabiliyorsunuz ve bunlardan üç aylık süre içinde, günde bir saat dilimi için bulunabilirlik bildirimi istiyorsunuz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – “Şu saatte ben şuradayım.”

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Ve bu bildirimle birlikte sporcuyu çok kolaylıkla kontrol edebiliyorsunuz. Bunun “whereabouts” İngilizcesi, Türkçesini de biz “bulunabilirlik bildirimi” olarak Türkçeleştirdik. Bunu bize düzenli olarak bildiriyorlar. Bu sporcuların o bir saatlik saat diliminde kontrolünün alınması gerçekleşiyor.

Peki, biz doping kontrollerini nasıl yapıyoruz? Bir kere, mutlaka bu şekilde olacak ama önce bir bildirim yapıyoruz. Bu ya sözel olabilir önden ya da doğrudan yazılı olabilir. Bir bekleme odasına alıyoruz sporcuyu, her bir sporcu için bir tuvaletimiz ve her bir sporcu için de bir işlem odamız var. Bekleme odasında sporcu bir miktar idrar alacağımız için, yaklaşık 100 mililitre kadar, bir bardak

kadar idrar alacağımız için epey bir sıvı tüketiyor ve sporcu kendisi bu idrar kaplarından bir tanesini seçiyor ve idrarın orijinal yerinden çıktığını mutlaka görmesi gerekiyor görevlinin. Eğer böyle bir şey olmazsa burada gördüğünüz yapay penislerle, burada, tabii, sporcu başkasının idrarını buraya koyabiliyor ve buradan başkasının idrarını yapabiliyor ve doping kontrol görevlisini kandırabiliyor. Ya da böyle bir prezervatifin içine başkasının idrarını koyarak gelebiliyor. Bundan yaklaşık bir buçuk ay kadar önce bir vücut geliştiricinin cebinde bunu yakaladık, benzer bir şey. Ya da cerrahi bir yöntemle vücuduna yerleştirebiliyor. Bu çok ilginç bir vaka. Türkiye'ye bronz madalya kazandırmış bir düzenek bu, ondan bahsedeceğim hemen. Atina 2004 oyunlarında bir Macar sporcunun vücudunda yakalanmış bu. Cerrahi bir yöntemle vücudun içine yerleştirilmiş, kasık bölgesine yerleştirilmiş, dışarıya, penisin altına doğru geliyor. Burası bir klemple kapatılıyor. Eğer doping kontrol görevlisi dikkat etmeyecek olursa, arkasını dönerek idrar yapacak olursa kolaylıkla kandırabilir ve bu düzenek o sporcuda yakalandığı için de spordan men edildi. Eşref Apak da bu sayede bir madalya kazandı.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Kadın sporcularla ilgili de böyle bir yöntem oluyor mu, böyle değişik şeyler?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Aynen, aynen.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Onu da hanımlar şey yapıyor, hanım el emanlarımız var.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Yani gözlem mutlaka orijinal yerinden idrar yaptığını görüncüye kadar oluyor.

100 mililitre idrar... Bundan sonraki tüm işlemler sporcu tarafından yapılıyor yani herhangi bir idrarın karışma olasılığını ya da bir başkasının bir madde karıştırma olasılığını minimuma indirmek için, en aşağı indirmek için çünkü sizin görüşeceğiniz sporcular hep "Bize komplo yapıldı." diyecekler belki çünkü son zamanlarda hep bu konuşuluyor, "Bize komplo yapıldı." Komplo yapılmasının olmayacağını burada göstermek istiyorum.

Böyle değişik kaplar var, bu da kan kabı. Bunlardan bir tanesini sporcu seçiyor, açıyor, içindeki iki şişeden ikisini de çıkarıyor. Bir tanesi A şişesi, öbürü B şişesidir. Numaralarını kontrol ediyor, kendisi açıyor ve üçte 1'ini B şişesine, üçte 2'sini de A şişesine koyuyor. Çok özel bir kapaktır bu. Bir sonraki gelişimde mutlaka getiririm, size de gösteririm bunu. Tek yöne doğru dönüyor, öbür tarafa dönmeyen, kırılarak açılabilen bir şişedir. Bu şekilde kapatıyor, sızdırıp sızdırmadığını kontrol ediyor ve kutunun içine koyuyor. Bu idrarın mutlaka idrar özelliğini göstermesi gerekiyor yani belli bir yoğunlukta olması gerekiyor. Düşük yoğunluktaysa yani suya yakın bir yoğunluktaysa sporcudan bir örnek daha, bir örnek daha, bir örnek daha almak gerekiyor. Ta ki uygun örnek oluncaya kadar. Evet, burada uygunmuş, sporcu uygun olduğuna dair imzasını atıyor ve Ahmet Bey az önce anlattı size, doping kontrol laboratuvarlarında bunlar analiz ediliyor.

Dünyada 34 tane akredite laboratuvar bulunuyor. Bazı laboratuvarların akreditasyonu askıya alınmış durumda, burada görüyorsunuz. Türkiye de umarım çok kısa süre içinde akredite olacaktır.

Az önce Başkanım da belirtti, ben rakamları yinelemek istiyorum size. 2011 yılında 73 örneğimiz var çünkü 2011 yılında biz bütçemizi almadığımız için çok az örnek alabildik, 73 örnek. 2012 yılının 16 Ocak'ında bütçemizi alabildik. 2012 yılında 460 örnek, 2013 yılında 6 Aralık itibarıyla yani cuma itibarıyla söylüyorum, hafta sonu da kontrol yapıldı, henüz işlenmedi onlar formları gelmediği için.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Bu hafta sonu da yapıldı.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Ve bugün güreş müsabakalarında arkadaşlarımız.

BAŞKAN – Antalya'da, evet.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Evet, Antalya'da güreş müsabakalarında. Bu hafta içinde bir başka yerde de müsabakalara gidecekler, şu anda onu söyleyemem basın aramızda olduğu için.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Size de söyleyemiyoruz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Eğitimle ilgili bir miktar konuşmak istiyorum. Hedef grupları belirliyoruz. WADA'nın eğitim projelerinden yararlanıyoruz, destek alıyoruz. Dünya Doping Mücadele Ajansının web sitesinde "play true" isimli bir oyun var, eğlenceli bir oyundur. Bu oyunu Türkçeye çevirdik, onu da sporcular gelip yapabiliyorlar, uygulayabiliyorlar. Basılı materyaller hazırladık. Mümkün olan ve davet edildiğimiz tüm kamplarda

sporcuları eğitime gidiyoruz. Bu, onlardan bir tanesi. Sporcuları bilinçlendirme çalışmalarımız var. Büyük organizasyonlarda bu çalışmayı yürütüyoruz. Yine, az önce belirttiğim, Dünya Doping Mücadele Ajansının oyununu oynatıyoruz ve 10 sorudan 8'ini doğru yanıtlayan sporcuya burada gördüğünüz şapkaları ya da değişik hediyeleri veriyoruz. Böyle bir organizasyonumuz var.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Trabzon'da ve Akdeniz Oyunlarında...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – EYOF'ta yaptığımız organizasyon bu. Bir çok kuruluşun toplantılarına katılıp onlarla iş birliği yapıyoruz. Son toplantımız Dünya Doping Mücadele Ajansının Johannesburg'da yapılan toplantısıdır ve orada Türkiye adına bir konuşma yaptık. Başkanımın da belirttiği gibi, gerçekten, yaptığımız çalışmalar çok takdir görüyor.

Burada büyük organizasyonlardan, yaptığımız çalışmalarla ilgili örnekler vermek istiyorum. Bu, 2011 Temmuz ayında, kuruluşumuzun hemen yirmi bir gün sonrasında yaptığımız uygulama. Çok küçük bir ekiple -doping kontrol ekibi- aynı zamanda bilinçlendirme çalışması yaptık orada, çok başarılıydı. Büyük bir organizasyon aslında Dünya Salon Atletizm Şampiyonası. IAF'la beraber yaptığımız çalışmada yaklaşık 270'e yakın örnek aldık dört gün içinde. Bunun içinde kan örnekleri de vardı. Kalabalık bir ekiple çalıştık. Gerçekten, çok memnun kaldı gelen yetkililer.

Yine, Dünya Kısa Kulvar Yüzme Şampiyonası. Burada da çok çok kalabalık bir ekiple hizmet verdik. Mersin Akdeniz Oyunlarında yine kalabalık bir grupta hizmet verdik. Bu çalışmamız Dünya Doping Mücadele Ajansı bağımsız gözlemcileri tarafından denetlendi. Benim de içinde olduğum bir grup, ancak dışarıdan birisinin gelmesi gerekiyor. Onlar tarafından denetlendi. Bu rapor geçen hafta Dünya Doping Mücadele Ajansının web sitesinde yayınlandı, bu raporu da dosyamızın içinde görebilirsiniz. Çalışmalarımızın çok çok uygun olduğuna dair bir rapordur, bu da bizi çok çok mutlu etti.

2008 Spor Şurası Sporcu Sağlığı Çalıştayında hazırladığımız bir rapor var, onu da ben dosyamızda getirdim, orada yazdıklarımız da bulunuyor. Oradan sadece 2 slayt getirdim. Hukuki düzenlemeler, yani bizim için gerekli olan hukuki düzenlemelerin ne olduğu burada yazıyor. Sporcular tarafından kullanılmasını kısıtlamak amacıyla, yasaklı madde ve yöntemlerinin bulunabilirliğinin kısıtlanması, yasaklı madde ve yöntemlerin sporcular tarafından yasa dışı şekilde temin edilmesine karşı önlemlerin alınması, bunların üretimi, dolaşımı, ithalatı, dağıtımı, satışı denetim altına alınması diye önerilerimiz olmuştu. Ve özellikle de söylemem gerekiyor, birçok doping maddesi şu anda egzersiz salonlarında çok kolaylıkla satılıyor. Egzersiz salonları, üyelik ücretlerinden kazanmıyor -oradaki kişiler, herkes bunu çok net olarak söylüyor- yapılan satışlardan kazanıyorlar. Mutlaka bu egzersiz salonlarında doping kullanımına cezai yaptırımlar getirecek düzenlemeler yapmak gerekiyor.

Özet olarak, bütün bu masraf, gayret, çalışmanın tek bir amacı var: Genç sporculara ilaçsız, kimyasal bulaşmanın olmadığı temiz spor koşullarını sağlayarak doping yapmayan, temiz sporcuların haklarını korumak. Amacımız bu olmalı diye düşünüyorum çünkü temiz sporcular bizden bunu bekliyorlar temiz yarışmak için. Eğer, bunu sağlayacak olursak Süreyyalar ağlamaz, Halil Mutlular ağlamaz, Deryalar da hasta olmaz diyorum.

Derya, 4'üncü sınıf öğrencisi, Hatay'da 5'inci sınıflarla yapacakları maç öncesi eczaneye gidiyorlar "Biz, doping maddesi istiyoruz." diyorlar ve eczacı kalfası onlara Efedrin veriyor -Efedrin çok ciddi bir ilaç- Efedrin'i içerek maça çıkıyorlar, 5'i rahatsızlanıyor, hastaneye kaldırılıyor. Neyse ki ölmemişler ama biliyoruz ki doping artık 12 yaşlara kadar indi. Bizim örnek alıp pozitif sonuç aldığımız sporcuların 33'ü 18 yaşının altında.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Halter Genç Millî Takımı olduğu gibi şey çıktı.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Ve 5 sporcu 14 yaşın altında. Bu, çok ciddi bir sonuç diye düşünüyorum.

Ben, beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Sayın Demirel, geri kalan...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bu Efedrin alınan tarih ne zaman?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – 1999.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Efendim, şimdi, Komisyon Üyemiz Profesör Haydar Demirel, özellikle, biyolojik pasaportla ilgili sizleri aydınlatacak.

BAŞKAN – Evet, önemli bir konu, tamam.

Rüştü Hocam, teşekkür ediyoruz kapsamlı sunumuz için.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Ben çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için, sağ olun.

BAŞKAN – Haydar Bey, buyurun.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Sayın Başkanım, değerli vekiller; aslında, sporcu biyolojik pasaportu biraz teknik bir konu ama ben mümkün olduğu kadar teknik konuya girmeden -eğer, sorularınız olursa tekniğe de girerim- aslında önümüzdeki dönemin, önümüzdeki 10'lu yılların belki de bir numaralı dopingle mücadele yöntemi olacak olan biyolojik pasaporttan bahsedeceğim. Konuşmanın sonunda da, bir bölümde de “Halk Sağlığı Sorunu Olarak Doping” başlıklı, yine, kısa, 8-10 slayttan olan bir bölüm var.

Biraz, bu yorucu günde, size şu videoyu seyrettirmek istiyorum. Belki, bir iki dakika -bir buçuk dakika belki- daha zamanınızı alacağım, sizi de azıcık dinlendirebilir.

Bu, Fransa Bisiklet Turu'ndaki 13'üncü etabı gösteriyor. Sanıyorum, Lance Armstrong'un 6'ncı şampiyonluğunu elde edeceği... Yüzündeki yorgunluğu görüyorsunuz, bir dayanıklılık performansı. “On beş saniye öndeydi, o yüzden bastırması gerekiyordu şampiyonluğu garanti etmek için.” diyor takım kaptanı.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Düştü, yazık.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Şu anda, on beş saniyeyi kaybetti bile. Oradaki on beş saniye son derece önemli. Burada, aslında, on beş saniye değil bir dakikaya yakın zaman kaybediyor Lance Armstrong. Ve burada tekrar bir daha dengesini kaybediyor Lance. Tabii, bu şiddetteki bir egzersiz sırasında inanılmaz bir kayıp var. Takım kaptanı şunu söylüyor: “Arabayla yaklaştım yanına, sordum ‘Her şey yolunda mı, yolunda mı?’ diye, döndü yüzüme şöyle bir baktı anlamsızca ve tekrar devam etti.” Ve şampiyonluğu o yarışta da aldı Lance Armstrong. Tabii “Lance Armstrong” deyince tamamen dopingle anıyoruz artık.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Yıllar sonra dopingi meydana çıktı.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Lance Armstrong'un yaptığı spor, bisiklet. Yani, dayanıklılık performansı ile ilgili bir şey.

“Sporcu biyolojik pasaportu” dediğimizde, şu anda, biyolojik pasaportun çalışan modülü ya da kabul edilen modül hematolojik profil. Hematolojik profil de, özellikle, dayanıklılık sporcularının uyguladığı bir profil. Onun için, ben, size girişte böyle bir slayt göstermeyi tercih ettim.

Aslında, teori şu: Ne kadar kaslara oksijen götürebilsek kaslar o kadar fazla enerji üretebilir, daha fazla enerji üretiyorsanız da yanınızdaki rakibinize göre çok daha avantajlısınız anlamına geliyor.

Kanda alyuvarlarımız var, biliyorsunuz. Alyuvarda da hemoglobin dediğimiz bir madde var, oksijeni hemoglobin taşıyor. Yani, diğer bir ifadeyle, biz ne kadar alyuvar sayısını artırırsak ya da hemoglobin sayısını ne kadar artırırsak o kadar fazla kasa oksijen götürürüz, o kadar da başarılı olma şansımız var.

Müsaadenizle şunu da kısaca açıklayayım: Normalde bizim böbreklerimizden eritropoetin dediğimiz bir hormon salgılanıyor. Bu hormon, şu anda, hepimizde belli bir düzeyde salgılanmış bir vaziyette. Böbreklerden kan geçerken alyuvar sayısını algılıyor böbrekler, diyor ki: “Alyuvar sayısı azalmış.” Daha doğrusu oksijen miktarını algılıyor, onun üzerine böbrekler eritropoetin salgılıyor daha fazla oksijen yapabilmek için. Eritropoetin bir hormon, gidiyor kemik iliğine diyor ki: “Alyuvar yap.” Kemik iliği daha fazla alyuvar yapıyor. Sistem böyle çalışıyor. Yeterli düzeye ulaştığı zaman, böbreklere yeterince kan gideceği için alyuvar yapımı kesilmeye başlanıyor. Böylece, bu döngü ömür boyu bizde sürüp gidiyor. Alyuvarların belirli bir ömrü var -üç ay kadar- ama biz saniyede milyonlarca alyuvar yapıyoruz, sadece bir saniyelik süre içerisinde. Çünkü, vücudumuzda 1 milimetreküp kanda 5-6 milyon civarında alyuvarımız var.

Peki, alyuvar sayısını artırmak o hâlde oksijen miktarını artırmakla eş anlamlı. Oksijeni artırmak da performansta başarıyı artırmakla eş anlamlı. Alyuvar sayısı nasıl artırılır? Bilmiyorum, 1972 Olimpiyatları'nı anımsayanınız var mı? Lasse Virén, o zaman, 5 bin ve 10 binde ilk defa şampiyon olmuştu. Bunun esprisi şu: Lasse Virén daha sonra kan transfüzyonu yaptığını söyledi. Yani, dışarıdan kan verirsiniz -kendi kanını kendisine vermişti Lasse Virén- bu alyuvar sayısının artması anlamına geliyor, rakibinize göre çok daha avantajlısınız.

Burada, bir anemi hastasının görüntüsünü görüyorsunuz. Şu "Tx" denilen yerde, transfüzyon yapılmış. Normalde hemoglobin düzeyi ya da eritrosit düzeyi, alyuvar düzeyi buralarda. Kan verilmiş, yükselmiş, sonra giderek zamanla düşüyor. Kan verilmiş, yükselmiş, zamanla düşüyor, kan verilmiş, yükselmiş... Eğer, kan yerine -çünkü bu sürekli yükselip düşüyor- doğrudan eritropoetin vererseniz, ki kısa adı "EPO" diye kullanacağız bundan sonra, EPO, bakın, sizin alyuvar sayınızı sürekli artırıyor. Eskiden, böbrek hastaları diyaliz olsa bile ölüme çok yakındı. Çünkü, böbrekler çalışmadığı için alyuvar yapamıyordu, dışarıdan kan vermek zorundaydınız. Ne zaman ki, eritropoetin bulundu dışarıdan, artık eritropoetini verdiğimiz için biz, böbrek hastalarını uzun süre yaşatma şansımız var. O halde; birincisi, EPO verebilirsiniz veya dışarıdan kan verebilirsiniz.

Bir başka olay da şu: Yükselti. Mexico City Olimpiyatları yükselti antrenmanını tanımamızı sağladı. Yükseltiye kişi çıktıkça oksijen düzeyi azalıyor. Aynı yükseltide yaşadığımız zaman böbreklerden kan geçerken böbrekler diyor ki: "Oksijen az." Aslında kan var ama yükseltide oksijen olmadığı için böbrekler "Oksijen az, EPO yap." diyor, eritroprotein yapıyor. Bu da bir yöntem. Burada görüyorsunuz, yükseltiye çıkıldığında daha fazla eritroprotein yapılmış.

O hâlde, özetleyecek olursak, dışarıdan kan verilmesi, dışarıdan EPO verilmesi veya genetik manipülasyon ya da yükselti antrenmanı da keza EPO hormon yapımını artırıyor. Biliyorsunuz, birçok sporcu, Erzurum'da yükseltide antrenman yapıyor veya Kenya'da yapıyorlar bu amaçla.

Size bir örnek vereyim genetik ile ilgili olarak: Bu, Finlilerin efsane bir kros kayakçısı. Birçok olimpiyatta altın madalya, gümüş madalya almış, inanılmaz birisi ve bu beyefendinin heykelini dikmişler fakat sonradan bakılıyor ki, aslında EPO reseptör geni mutasyonu var kişide. Bu mutasyon sayesinde normal insana göre "Dur" diyen bir sinyal yok, sürekli o alyuvar yapıyor. Sürekli alyuvar yaptığı için normal insana göre yüzde 25-50 daha fazla alyuvar var, bu sayede de 3 kez olimpiyat şampiyonu olmuş, dünya kadar dünya şampiyonluğu var.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Heykelini kaldırmışlar mı sonra?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Hayır, çünkü şampiyonluğu elinden alınmıyor, doğal bir yolla olan bir şey olduğu için.

EPO tedavisi 1989'dan itibaren kullanılmaya başladı. Tabii, EPO çıkar çıkmaz sporcular da bunu doping amaçlı kullanmaya başladı. Nitekim, WADA'nın kuruluşundan hemen önce 98 Fransa Bisiklet Turu'nda Festina denilen bisiklet firmasının ya da kulübünün bagajında dünya kadar EPO iğnesi buldular. Bu iğneyle beraber o takım diskalifiye edildi ve bunun üzerine de WADA kuruldu, bütün bu çalışmalar başladı.

EPO, daha sonra yasaklı maddeler listesine alınıyor. Bu biraz uzun, biraz hızlı geçeyim. İşte, birtakım federasyonlar diyor ki: "Sporcunun artık belli bir kanda hemoglobin seviyesi yüksekse baştan biz bunu yarışlara almıyoruz." Önceden sizin kan değerlerinize bakıyorlar ister EPO kullanın, ister kullanmayın çünkü EPO'yu dedekte edemiyorsunuz, kanda bulamıyorsunuz, idrarda henüz bulamıyorsunuz. Daha sonraki yıllarda biyolojik pasaport çalışmaları gelişti. Kanda ve idrarda EPO'nun bulunmasına ilişkin testler bir miktar daha geliştirildi ve her ne kadar şu anda idrarda eritroprotein tespit ediliyor olsa da, çok kısa bir zaman dilimi içerisinde tespit edilebiliyor. O yüzden de diyelim ki, sporcu EPO'yu yaptı, on gün sonra bunu bulmanız ya da bir hafta sonra bunu tespit etmeniz imkânsız ama bu arada kanda yükselme artmaya başlıyor. Yükselme arttığı için de sporcu ciddi bir avantaj sağlıyor. Bunun üzerine, biyolojik pasaport denilen bir yaklaşım geliştirildi. Bu yaklaşımın temel felsefesi de şu: Her insanın belli bir biyolojik özelliği vardır. Bu özellik çerçevesinde alyuvar sayısı, hemoglobin sayısı ve diğer birtakım değerleri, taze yapılan, yeni yapılan alyuvar sayısı -retikülosit diyoruz- yüzdesi belli bir miktardadır, bugün de alınsa budur, bir hafta sonra alınsa da bir yıl sonra alınsa da budur, ufak tefek oynamalar olur. O hâlde, biz sporcuların belli zaman diliminde kanında bu değerlere bakarak herhangi bir EPO almış mı, almamış mı, doğrudan EPO'yu saptamadan kanındaki değişiklik yoluyla sporcunun doping yapıp yapmadığını anlayabiliriz. Bunun özellikle altını çiziyorum çünkü sporcular, bizim sporcularımız da dâhil olmak üzere "Aslında bizde doping bulunmadı, sadece biyolojik pasaportumuz bozuktu." diyorlar ama biyoloji pasaport zaten doping bulunduğunun bir göstergesi olarak ortaya çıkıyor. Geleceğin de doping kontrolü bu, söylediğim gibi.

Kadınlarda hemoglobin düzeyi şu düzeyde, erkeklerde hemoglobin düzeyi 15 civarında, normal insanlarda. Bu, buz patencilerinde elde edilen ortalama hemoglobin değeri, dikkat ederseniz, 90'lı yıllarda, 99'a kadar hemoglobin değerleri oldukça yüksek. Sonra, 2000'li yıllardan itibaren değerler düşmeye başlıyor çünkü burada artık EPO bulunmaya başlandı ve kontroller başladığı için patenciler daha dikkatli olmaya başladı.

Şu, tipik bir örneğini gösteriyor. Siz dışarıdan eritroprotein verdiğiniz zaman yeni yapılan kan hücreniz artmaya başlıyor - kırmızıyla görüyorsunuz- hemoglobin miktarı da artmaya başlıyor. Bir süre sonra yeni yapılan kan hücreleri artık EPO'yu kestiğiniz zaman, alyuvar “Yeterince alyuvar oluştu, benim artık bunu yapmama, yeni, taze alyuvar yapmama gerek yok.” diyor ve o düşmeye başlıyor. Fakat, bu arada hemoglobin düzeyiniz hâlâ yüksek düzeylerde. İşte, bu dönemlerde alınan kanda hemoglobin düzeyi yüksek, retikülosit düzeyi düşük. Şurada ise hemoglobin de yüksek retikülosit de yüksek. İki farklı dönemde böyle bir şeyi görürseniz, bu anormal bir bulgu olduğunun da göstergesi olarak karşınıza çıkıyor.

Dikkat edersek, 2001-2002 yılında... Şu anda retikülosit yani taze alyuvar yüzdesinin insanlardaki oranı -şu anda her birimizin kanında- yüzde 0,5 ile yüzde 1,5-2'ye yakın miktarda taze alyuvar var. Eğer 2'nin üzeriyse bu anormal veya yüzde 0,5'in altındaysa da anormal, şurada görüyoruz, yeşille yüksek olanları, pembeyle de az olanları görüyorsunuz.

Dikkat edecek olursak, 2001-2002 yılında elde edilen örneklerde yüksek retikülosit düzeyi var. Bu, şu anlama geliyor: Kişi EPO'yu almış, EPO almaya devam ediyor ve yeni retikülosit yapılıyor, taze alyuvar yapıldığı için bunlar yüksek. Sporcuların, yüzde 14'ünde, dayanıklılık sporcularında aşağı yukarı böyle bir görüntü var.

2002'de EPO testi başladı. Sporcular, bu sefer EPO'yu artık daha dikkatli kullanmaya başladılar. Müsabakadan çok önce EPO'yu kesmeye başladılar. Dikkat edersek, müsabakaya geldikleri zaman hep düşük retikülosit yüzdesini, pembeleri görüyoruz çünkü artık müsabakaya geldiğinde hemoglobin yüksek ama retikülositleri yani taze alyuvarları düşük olarak görüyoruz. 2007 yılından itibaren de biyolojik pasaport uygulamasında ise tablo daha da değişti.

Burada tipik bir sporcu örneği görüyoruz ama ben, bunu, size isterseniz şu tabloda göstereyim: Sporcunun 7 kez kan örneği alınmış, her bir örnekteki hemoglobin, hematokrit düzeyi, alyuvar düzeyi, retikülosit düzeyi gibi birtakım parametreler burada ölçülmüş ve değerlendirilmeye konulmuş. Bu değerlendirme yapılırken şunlar göz önüne alınıyor: Sporcu erkek mi kadın mı? Sporcunun yaşı kaç? Dayanıklılık sporcusu mu? Irkı nedir? Yükseltide antrenman yapmış mı yapmamış mı? Sporcudan kan transfizyonu yapılmış mı? Herhangi bir kanamalı hastalık geçirmiş mi? Bütün bunlar sporculara sorulur kan alındığı zaman, ona göre birtakım istatistiksel yöntemlere göre - “Bu sporcudan, bu yaşta, bu cinsiyetteki bir sporcudan beklediğim maksimum hemoglobin düzeyi 170'tir, minimum da 122'dir.” diye bir sınır çiziliyor. Dikkat ederseniz, sporcudan alınan ilk örnekte 134 çıkmış, ikisinin aralığı, bu 134 çıkınca 2'nci örneği... Bilgisayar programı kendiliğinden “Aslında sporcunun örneğinin 155-122 arasında olması gerekir.” diyor. 2'nci örnek de arada çıkmış dikkat ederseniz. Böylece, her seferinde sporcuya özel biyolojik pasaport bulgusunun normal alt ve üst sınırları belirleniyor. Bu örnekte sporcu normal değerler içerisinde. Keza, retikülosit yüzdesi açısından da baktığımızda normal değerler içerisinde ve sporcuda anormal biyolojik pasaport olasılığı yüzde 2. Burada bir sorun yok.

Burada da bir sorun yok, bir sonraki slayta geçeyim, burada da yok. Şurada anormal biyolojik pasaport örneği olan bir sporcuyu görüyorsunuz. Başlangıçta, 172-124 aralığında olması gerekiyor, nitekim o aralıkta. 2'nci örnek bu aralıkta. Şurada bir çıkma, inme var, tekrar çıkma var fakat hâlâ aralıkta. Şu örnekte, 8'inci kan örneğinde, bakıyoruz ki, sporcu artık beklenen aralığın üzerine çıkmış. Aynı kan örneğinde retikülosit düzeyine bakalım, 8'inci kan örneğinde, o ise burada yani retikülositi çok düşük, hemoglobini çok yüksek. Bu, daha önce EPO'yu aldığı ve EPO'yu kestiğinin göstergesi. Keza, retikülosit yüzdesine bakarsak, daha önceki dönemlerde ise yüksek retikülosit görüyorsunuz. Bu, birtakım istatistik formüllerine vurulduğu zaman, bu sporcuda anormal biyolojik pasaportun görülme olgusu yüzde 99,68. Artık bu sporcunun kaçarı yoktur, eğer başka bir gerekçeleri yoksa; ki, sonra sporcunun savunması istenir, denir ki: “Senin böyle bir anormal bulgun çıktı, neydi bu dönemde yaptığın?” Sporcu der: “Ben yükselti antrenmanı yaptım, kanamam oldu, kan verdim.” fakat onları zaten sorgulamada da soruyorlar. Bütün bunlar eşleştirilmeye çalışılıyor. Eğer eşleştirilebilirse ne âlâ ama eşleştirilemezse -ki, çoğu zaman eşleştirilemiyor- sporcunun doping kullandığı kabul ediliyor.

Nitekim, bakacak olursak, Fransa Bisiklet Turu'nda başlangıçta sporcuların elde ettiği maksimum kuvvet değerleri, pik değerleri şuralardayken, giderek şimdi değerler düşmeye başladı bütün bu biyolojik pasaport yüzünden. Bir dönemlerde en yüksek sürdürülebilir kuvveti, güç “out put”u 7,1'lerdeyken şimdi 6,5'lere düştü. Artık bu düzeyde bulgulara rastlayamıyoruz.

Altının çizilmesi gereken bir başka nokta daha var, bu dayanıklılık için olan profili yani hemotolojik profili. Bu yıl steroid profilini de başladılar yani kuvvetle ilgili olan profili diyebiliriz steroid profili için. Önümüzdeki dönemlerde proteinle ilgili profili başlayacak, genetik profili başlayacak, metabolik profili başlayacak, yani sporcuların aslında dopingden kaçarı olmayacak çünkü dopingi doğrudan saptayamıyorsunuz ama biyolojik belirteçlerden bunu saklama, bunu yakalama olasılığınız var.

Şu örneği de vererek bu bölümü tamamlıyorum: Aslında sporcularımız bazen çok yakınıyorlar “Bizden çok fazla kan alınıyor.” diyorlar ama bu, 1998'den beri 5 olimpiyata katılmış, 5'i altın, 9 olimpiyat madalyası alan bir Alman sporcu. Bu sporcudan

şüpheleniyorlar. 2000-2009 yılları arasında 90 kez kan testi almışlar. 27 kan testi sadece 2007-2009 arasında. 12'si son dört ay içerisinde yani sporcudan dört ayda 12 kez kan testi almışlar ama sonunda sporcuda retikülosit düzeyindeki ciddi yükselme ve düşmeleri de saptayıp sporcu biyolojik pasaporttan suçlu bulundu, CAS'a gitti, CAS da onayladı "Evet, bu sporcu doping maddesi kullanmıştır." diye onayladı. CAS tarafından kabul edilen ilk doping vakası.

Sporcu biyolojik pasaportu için alınan örneklerin sayısının yıllara göre artışını görüyorsunuz. Giderek, inanılmaz ölçüde artık buna dayanıyor doping kontrolleri. Bu arada, toplam örneğe göre, sporcu biyolojik pasaport için alınan örneğin yüzdesi, dikkat edecek olursak toplam örnek içerisindeki yüzde sporcu biyolojik pasaportu yüzdesi giderek artıyor. Girişte de vurguladığım gibi, günümüzün doping kontrol yöntemi olarak sporcu biyolojik pasaportu aslında günümüzde uygulamaya geçen bir yöntem.

Müsaade ederseniz, beş dakikayla da halk sağlığı sorunu olarak doping konusuna kısaca değinmek istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Hocam.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Amerika'da yapılan bir çalışmada, lise öğrencilerinin yüzde 3'ünün anabolik steroid veya büyüme hormonu kullandığı ortaya konuyor. Bu, inanılmaz büyük bir rakam Amerika nüfusu yanılmıyorsa 300 milyon civarına yakın, bizim 4 katımız civarı. Tabii, bizde böyle değil ama o ülkede yüzde 3 çok ciddi bir rakam.

Keza, doping maddelerinin kaçakçılığına baktığımız zaman, Avusturalya'da gümrük memurları gümrüklerde yakaladıkları bilgiyi Doping Mücadele Organizasyonu ile paylaşıyorlar ve doping olaylarının yüzde 40'ı bu bilgiden sağlanıyor. Londra'da da keza gümrük muhafaza memurları bu bilgiyi paylaşıyor.

Burada, İspanyol doktorun 1 yıl hapis cezası aldığını biliyoruz, aslında bu biyolojik pasaportla ilgili bir konuydu. Yani, hekimler de artık halk sağlığını tehlikeye sokma suçundan ceza alıyor. Çünkü, İspanya'da bu klinik kurulduğu zaman -ki Lance Armstrong'a yardımcı olan doktordu bu- 2006'da bu klinik kurulduğunda İspanya'da doping suçu kapsamında olmadığı için, doping suçu kapsamında olmadığı için doktora sadece -az önce Rüştü Hoca'nın dediği gibi- halk sağlığını tehlikeye sokmak suçundan ceza verebilirdiler. O ceza da 1 yıl hapis cezası aldı Doktor Fuentes.

Avrupa Birliğinin üye ülkelerinin hükümet temsilcileri ve konseyinin rekreasyonel sporlarda dopinge karşı mücadele toplantı sonucu raporu var 19 Nisan 2012'de. Elinizdeki yansılarda var, onun için çok fazla üzerinde gitmeyeceğim. Ama bu yansılarda söylenen şey şu, aslında, artık, rekreatif amaçlı, yani normal vatandaşların, sağlığını korumak için egzersiz yapan vatandaşların ya da keyif için egzersiz yapan vatandaşların doping maddelerinin kullanımı ciddi boyutlara ulaşmış durumda ve bunun için Avrupa Birliğine üye ülkelerin bir önlem alması lazım. Her üye ülkeye bu açıdan birtakım yaptırımlar ya da tavsiyelerde bulunuyor daha doğrusu ve birlikte bunun üstesinden gelelim ve mücadelesini verelim diyor. Geçen yıl doping komisyonu üyesi arkadaşlarımızla katıldığımız bir toplantı tamamen "Halk Sağlığı Sorunu Olarak Doping" konusuna ayrılmıştı. Dünya Sağlık Örgütünün temsilcileri, INTERPOL temsilcileri, WADA temsilcileri de bu toplantıya katılmıştı. Bütün bu davet mektuplarında, Avrupa Birliğinin toplantılarında da bu maddelerin satışının, taşınmasının kullanılması konusunda ulusal düzeyde önleyici mevzuat alınmasının önemini altı çiziliyor. Ve burada deniyor ki WADA'nın, INTERPOL'un, EUROPOL'un Dünya Gümrük Organizasyonu ve ilaç endüstrisiyle kurduğu iş birliğinin her ülke tarafından desteklenmesi gerektiğinin altı çiziliyor.

Son bir örnek olarak İtalya örneğini size vereyim, gerçekten çok çarpıcı bir örnek, bizim ülkemizde bu tip rapor yok ama dünyanın hiçbir yerinde de yok, sadece İtalya'da çıkmış bir rapor.

1999-2009 yılları arasında 7 milyon paket doping maddesine İtalya'da el konulmuş, İtalya'da bir yasa var. Bu miktar bin kilogram aktif maddeye karşılık geliyor veya 88 milyon doping dozu anlamına geliyor, bu miktara kokain ve diğer kannabinoidler, esrar dahil değil. Bu maddelerin yüzde 83'ü anabolik steroid. Keza, kan transfüzyonu gibi yöntemler de bu raporda yer alıyor. Ve bu raporda, çeşitli sporcu ve vücut geliştiricilerin ölümlerinden doping kullanımının sorumlu olduğunun altı çiziliyor ve bir mahkeme kararı da var bu raporda. "Bir vücut geliştirici -gerçekten de mahkeme kararını vermiş- doping kullanımı nedeniyle öldü." diye söylüyor İtalya'daki mahkeme. Hatırlarsanız, bizde de sanıyorum bir ay kadar önce bir vücut geliştirici arkadaşımız bu maddelerin kullanımı nedeniyle ölmüştü.

Dikkatli bir hesaplamayla, İtalya'da en az 253.700 doping maddesi kullanıcısı olduğu söyleniyor. En iyimser bir hesaplama yapılırsa, bu rakam 218.700'e düşüyor ve bu rakama kokain kullanımı dâhil değil, bunlar 353 bin kişi. Deniyor ki, 15-64 yaş arasında kullanımı binde 0,55, buradan çıkan hesaplamayla bu rakam söylenmiş. Kullanımın en büyük kısmını yüzde 73 ile elit olmayan ve ulusal düzeyde yarışan sporcular oluşturuyor. Yani amatör ligde oynayanlar, 1'inci, 2'nci ve 3'üncü ligde oynayan sporcular oluşturuyor. Keza,

yapılan bir hesaplamayla rekreasyonel kullanıcılar da dâhil yılda 371 milyon doz doping maddesi kullanıldığı düşünülüyor. Bunun yıllık maliyetinin 500 milyon euro olduğu söyleniyor İtalya'nın raporunda. Keza, pazarın yüzde 55'ini vücut geliştiricilerin kullanımı oluşturuyor, pazarda yüzde 55 anabolik steroid ve yüzde 14 de uyarıcı ilaç var.

Peki, kimler bu ürünü pazara sağlıyor? Belki, bizim ülkemize de bir örnek oluşturabilir diye aldım bunu: Spor salonu işletmecileri, takviye diyet ürünü dükkânını işletenler, eczacılar, doktorlar, hastane çalışanları, spor kulüpleri çalışanları, federasyon çalışanları, veterinerler -at yarışı için- sporcular ve güvenlik şirketi elemanları.

Güvenlik şirketi elemanları ilginç bir kavram, belki bu bizde çok yaygın değil ama emin olun, beş on yıl içerisinde kesinlikle bizim ülkemize de gelecek bu. İnsanlar daha güçlü, kuvvetli olmak için... Bunu isterseniz fedailerden tutun, isterseniz güvenlik amaçlı kullanımdan tutun, yani bu, asker, polis anlamındaki güvenlik de -tırnak içerisinde dâhil olmak üzere burası madem Komisyon açık ve net olarak konuşuyor olmak lazım- bu tip kullanım bile söz konusu olabilir, çünkü yabancı ülkelerde, Amerika'da bu tip kullanım var. Yani Irak'taki savaş sırasında yerde toplanan o kutulardan kullanılan maddelerin uyarıcılar, anabolikler olduğunu biliyoruz. Çünkü kişinin agresif olması açısından da son derece önemli bu tip kullanım.

Komisyon Başkanı bir dakika izin verirse, spor hekimliği kliniğine gelen 2 genç arkadaşımız vardı, o örneği vermek istiyorum. Bu 2 arkadaş askere gideceklerdi, bir hekim olarak ziyaret ettiler bizi. Dediler ki: "Hocam, biz askere gideceğiz, zamanında doping kullandık, vücut geliştiriyoruz, yani yarışmacı değiliz ama kas kitlemiz artsın diye kullanıyoruz. Şimdi de sağlığınıza bir zarar olmuş mu olmamış mı, bizi kontrol edebilir misiniz?" Son derece de keyifli çocuklardı. Tabii, ben de nasıl kullanıyorlar, ne yapıyorlar öğrenebilmek için de çocukları sorguladım, soruşturdum. Söyledikleri şey şu: "Hocam, ben 65 kilo ağırlığımda birisiydim ve ne yapsam bir türlü kilo alamıyordum. Sonra, ağabeyler bana 'Body salonuna git.' dediler. Vücut geliştirme salonuna gittim, orada da 65 çıktığı, 70'i bir türlü tartmıyor. Sonra başka ağabeylerle tanıştım, o ağabeyler dediler ki 'Ya, böyle olmaz. Sen sustanon, dianabol, primobolan,' işte, kür vermeye başladılar. Biz bu kürleri aldık. Aldıkça, bench press'te 60 kiloyu kaldıramazken, sonra 100 kilolara, 120 kilolara, 150 kilolara girmeye başladık. Salondan girdiğimiz zaman herkes bize saygıyla bakıyordu, çünkü artık o salonun en güçlü, en kuvvetli insanlarındandık. Fakat otobüsle eve dönerken, otobüste biri baktığı zaman -affedersiniz, açık söylemek istiyorum onun ağzıyla- 'Ne bakıyorsun lan!' diye tepki veriyorum. Yolda geçerken yanımdaki adama, beni geçen birisine şunu söylüyorum: 'Şimdi elimi uzatsam, bu adamın boynunu sıkıp öldürebilirim.'"

AYŞE TÜRKMEÑOĞLU (Konya) – He-Man gibi hissediyor kendisini.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Öyle hissediyor. "Eve gidiyorum, kapıyı tekmeyle açıyorum; annem babam bendeki bu hâl değişikliğinden muzdaripler, şaşkınlılar. Şimdi, bıraktık askere gideceğiz diye, altı aydır kullanmıyoruz. Gülüyoruz oynuyoruz salonda, şimdi herkes bize kötü kötü bakıyor." Ama hâlâ iri yanı oldukları için çok da bir şey söyleyemiyorlardı sanıyorum.

Bir gazetede çıkan haber vardı hatırlarsınız, 2008 Olimpiyat Oyunları'nın atletizmde 50 kilometre yürüyüş şampiyonu İtalyan Alex Schwazer bir itirafta bulundu, EPO'yu Türkiye'den satın aldığını söyledi. Belki, eczacılarımızın çok hoşuna gitmedi, sonra bize çok tepki gösterdiler ama...

Bizim spor bilimleri fakültesinde öğrenciler bitirme projeleri yaparlar. Benim 3 tane öğrencim doping dersinden esinlenerek şöyle bir proje yapmaya karar verdiler. Dediler ki: "Biz, Ankara'da 3 tane -Yenimahalle, Keçiören ve Etilik'ti yanılmıyorsam- bölgedeki 50'şer eczaneyi dolaşacağız." Ben de biraz ipucu verdim nasıl ilaç isteyeceklerine dair. Diyecekler ki, "Biz, EPO almak istiyoruz, anneannemizde böbrek hastalığı var, ilaca ihtiyacı var şu anda."

Ve çocukların söylediği şu: 150 eczaneden 127'si "Tamam, veriniz." demişler fakat şunu söyleyenler olmuş: "Ya, bu pahalı ilaç, niye bunu parayla alıyorsunuz? Reçeteyi getirin, reçeteyle alın." Çocukların söylediği şu: "Eczacı bir yere telefon ediyordu." Çünkü, bu ilaçlar sıralı ilaç, Hocam daha iyi bilir, ben şu anda klinikten uzaklaştım biraz ama... Sanıyorum, sıralı ilacın mantığı, ilaç pahalı olduğu için sadece bir eczanede satılsın isteniyor...

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – İstismar edildiği için...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Ya da istismar edildiği için.

Yukarıdan deniliyor ki "Buyurun, satabilirsiniz." Ve deniyor ki 4 ya da 5 eczane de şunu söylemiş: "Siz sporcu musunuz? diye sormuş çocuklara bunu satın aldıkları zaman. Eczacılar Birliği arkadaşların telefonunu almış, işte gazeteci arkadaş bunu haber yapınca. Söylediler. Beni öğrenci büyük bir korkuyla aradı: "Hocam, bize dava açacaklarmış, biz ne yaparız?" "O zaman ilk işin, git, o ilk eczaneden bir tane şey satın al." dedim. Kızın hesabına -ne kadar ilaç, 100 lira- 100 lira gönderdim.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – 100 liraya ilaç yok.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Yok zaten Hocam. Gitti, alamadı ve “Hocam, bana sabahleyin satayım diyen eczane şimdi satmıyor. Herhâlde bir şey söylediler bu eczanelere.” dedi. Sonra gitti Numune’nin karşısındaki eczaneye. Sayın Vekilimin dediği gibi bir 100 lira daha gönderdim. İlaç 207 lira civarındaydı ve ilacı satın aldı. Şu anda benim buzdolabımda, her ihtimale karşı bir davaya konu olursak diye EPO buzdolabımda fişiyile beraber bekliyor. Yani bütün bunlara halk sağlığı açısından da herhâlde bir önlem almamız gerekiyor birlikte.

Teşekkür ederim dinlediğiniz için.

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ederiz sunumlar için.

Türker Bey, buyurun.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Sayın Başkanım, bir iki cümle ilave etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım sizlere teknik olarak doping ile ilgili her türlü çalışmamız hakkında bilgi verdiler ve özellikle son zamanlardaki çok aktüel konu olan biyolojik pasaportla ilgili açıklamaları da değerli arkadaşım verirken oldukça ilginç birtakım örnekler de verdi.

Efendim, biz komisyon olarak görev yaptığımız dönem içinde daima kurallara uygun şekilde doping ile mücadeleye devam etmek azmindeyiz. Bu konuda tabii ki belli bir bütçeye ihtiyacı var komisyonun. Bugüne kadar Bakanlıktan destek aldık. Sağ olsun Sayın Bakanımız bize bu konuda destek verdi. Her ne kadar istediğimiz bütçeyi tamamen alamadıysak da biz olanla iktifa ediyor ve de ona göre bir çalışma içinde bu işi götürüyoruz. Zannediyorum bu konuda bu hassas noktaya siz de lütfeder değinirsiniz.

Bizim, biliyorsunuz, Olimpiyat Komitesi Başkanı Uğur Bey aynı zamanda 1 Ocaktan itibaren WADA’da yönetim kurulu üyesi oldu. O açıdan oradaki ilişkilerimizi de çok olumlu seviyede götürüyoruz. Ancak bu doping konusu çok dinamik bir konu. Bu konuyu tabii nasıl zapturapt altına alırız, yasal birtakım müeyyidelerle mi getiririz, yoksa birtakım yönetmeliklerle, talimatlarla mı bu işi düzene sokarız? Onun değerlendirmesi tabii sizlerin takdirine ait ama dinamik bir yapısı olduğunu ve her an değişime tabi olduğunu, o nedenle de bu değişimin nasıl kolay yapılabilceği konusundaki değerlendirmenizi siz lütfederseniz yaparsınız.

Ben, bizi dinlediğiniz için size çok teşekkür ediyorum. Sorularınız varsa da her türlü sorunuza cevap vermeye hazırız.

BAŞKAN – Doping ile Mücadele Kuruluna çok teşekkür ediyoruz.

İlk sözü siz istediniz.

Metin Hocam, buyurun.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Öncelikle Rüştü Kardeşime ve Haydar Bey’e çok teşekkür ediyorum. Sağ olsunlar, eksik olmasınlar çok güzel bilgiler verdiler. Ben biraz önce, onlar gelmeden önce yaptığımız konuşmanın, daha doğrusu önerilerin acaba onlar açısından da özellikle Millî Olimpiyat Komitesi açısından da nasıl değerlendirildiğini çok önemsiyorum. Hatta önümüzdeki günlerde Sayın Uğur Erdener’in de davet edilmesini, onun da bu konuda görüşlerini almamızın uygun olacağını düşünüyorum. O da şudur: Yani bir “framework” oluşturacaksa doping ile, kontrolle ilgili, komisyon, işte laboratuvar ama laboratuvar nerede olmalı, bir kurum mu olmalı, yoksa bakıyorum işte dünyadaki örneklerine laboratuvarlar hep böyle üniversiteye afiliye bir kurum olarak adlandırılıyor. Üniversiteye afiliye içindeki diye bir kurumu biz Türkiye’de bir merkez olarak kuruyoruz. Üniversitelerde merkezin bir bütçesi yok. Bu bütçe nasıl sağlanacak? Yani Türkiye işte Doping Kontrol Merkezi değil de Türkiye doping kontrol kurumu bir üniversite içerisinde olabilir mi, nasıl olmalı veya enstitü mü olmalı, bazı yerlerde, bazı dünya örneklerinde olduğu gibi. Bunları esasında en yetkili kişi olarak Uğur Bey’le de tartışmak isteriz. Yani Uğur Bey hem Uluslararası Olimpiyat Komitesinin üyesi, WADA’nın üyesi olan ve yıllarca da Okçuluk Federasyonu hem Türkiye Başkanlığı hem dünya başkanlığını yapmış birisi olarak onun da görüşlerini alalım ama onu almadan önce sizlerin kafanızda nasıl bir “fine work” var, laboratuvarla ilgili ve şeyle ilgili? Onları bir alırsak hem buradaki arkadaşlar da bilgilendirilmiş olurlar. Daha bir bilgi temelli tartışırız diye düşünüyorum.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Sayın Başkan, sualleri teker teker mi cevaplandıralım?

BAŞKAN – Siz not alın. Zaten şu anda 3 soru gözüküyor.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Çok teşekkür ederiz. Bayağı tatmin edici açıklamalar oldu. Çok teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

Ancak her şeyde olduğu gibi ne kadar geç başladığımızı da bir kez daha belirtmiş oldunuz. Ona da teşekkür ediyoruz.

Biz bu işe geç başladık ama ondan on beş sene olimpiyat stadı yaptık. Yani böyle bir ileriliğimiz de vardır bizim, yani daha kuralları olimpiyata gitme kurallarını koymadan kendimiz olimpiyat stadı yapabiliriz, üstelik de bunu Millî Olimpiyat Komitesi yapar. Yani böyle şeylerimiz olur Türkiye’de. Burada biraz da kendimizi eleştirmemiz lazım. Yani Millî Olimpiyat Komiteleri de kendilerine bir bakıp eleştirisini...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Millî Olimpiyat Komitesi ona önyak oldu, yapmadı. Rahmetli Sinan Ağabeyin çok emeği oldu.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Neyse, önyak olması bile fazladan bir şeydi. Sonunda onun bize ettirdiği zarar, onun bizden aldıkları bu kuracaklarınızın 100 katı kadar. Kurmak istediğiniz, ekonomisine katkı sağlansın dediğiniz işin 100 katı kadar. Dolayısıyla şimdi, bu noktaya gelmiş olmamız büyük başarı aslında. Yani büyük başarı, gerçekten büyük bir başarı. Ancak bu başarıda şöyle de bir şey var: Yani Türker Hoca’nın anlattığından, bana göre örnek alımları kişiye özgü bir şey.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Hayır, o biraz belki yanlış algılandı.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Yok, yok, yanlış algılamıyorum. Yani WADA kuralı değil örneğin.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Biraz evvel anlattı ama arkadaşım.

BAŞKAN – Türker Bey, cevap verir Rüştü Bey.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Yani şöyle: Bizim paramıza göre alıyoruz bunları biz ve paramıza göre aldığımız için biz kendimize göre bir düzenleme yapıyoruz, kendimize göre bir sistem kuruyoruz, bir düzenleme yapıyoruz. Dolayısıyla bu bana göre uygun bir şey değil çünkü ben ilaç araştırması yapan bir kurumun başyım. Öyle kendinize göre örnek alamazsınız. Onun kuralları vardır, dünya kuralları vardır, o kurallara göre örnek alırsınız. Demek burada bir eksikliğimiz var. Paramız eksikse bunu düzelterek, bunu dünya kurallarına uygun hâle getirmek lazım.

Bir de bir şey soracağım. 3 tane kitapçık gösterdiniz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Birbirini tamamlayan kitaplar.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bunlar Türkçeye çevrili bütün federasyonlarda var mı?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Evet, biz Türkçeye çevirdik, bütün federasyonlara gönderdik onu efendim.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Çok güzel. Çok teşekkür ediyorum.

Gelelim bu EPO’yla ilgili konuya. Şimdi, tabii EPO, Eritropoetin çok farklı bir ilaç. Yani dünya değiştiren ilaçlardan bir tanesi, insan ömrünü uzatan ilaçlardan bir tanesi ve ciddi ölçüde tıbbi katkı sağlamış bir ilaç. Tabii bu yapılırken böyle kullanılacağı, kullanılması, bu şekilde istismar edileceği düşünülmüş bir şey değil. Zaten ilaçların hepsi öyledir. Yani bu şekilde istismar edilerek ama bunun bir özelliği diğerlerinin bir sürü yan etkisi var bahsettiğiniz ilaçların, en minimum yan etkisi olan bir ilaç bu. Dolayısıyla burada çok dikkatli olmak gerekir.

Şimdi gelelim reçetesiz almaya. Türkiye’de gerçek hastanın hiçbir Eritropoetin’i cebinden para vererek almaz. Gerçek hastanın hiçbir tanesinin cebinden para vererek Eritropoetin’i almaz. Eritropoetin sıraya tabidir. Nedeni de şudur: Reçete yönlendirilmesi nedeniyledir çünkü bu Eritropoetin ilk çıktığında 2.200 liraydı tanesi. İlk çıktığında piyasaya. Reçete yönlendirmesi nedeniyledir. Yani doktor yazar, şu eczaneden alınacak denir ve o reçete oraya gider sürekli. Bunun için biz özel reçeteler çıkardık. Mor reçete, turuncu reçete ve bu tür ilaçları da bütçe SUT’a uygun olarak Türk Eczacıları Birliğine bağlı odalarının dağıtım listesine koyduk.

Burada, ilaç alınabilir ama yalnız istismar etmek üzere alınabilir. Reçetesiz kimse almaz bu ilacı. Türkiye’de reçetesiz ilaç tüketimi yüzde 12 boyutundadır. 2 milyar kutu ilaç tüketiliyor Türkiye’de. Yüzde 12 boyutundadır reçetesiz ilaç tüketimi. Bu istismar edildiği için reçetesiz alınıyordur. Ha, şimdi alınamaz ama. Çünkü kare barkod sistemi var. Şimdi bundan sonra her yerde ilacı takip etmek mümkündür. Şu anda siz bir yerde birinde EPO görürseniz, o ilacın hangi eczaneden çıktığını, hangi depodan çıktığını, hangi firmadan çıktığını, en son kime satıldığını ben size üç dakikada bulurum.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Adam buzdolabına koymuş zaten, bekliyor.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Ama işte onda olduğu bellidir. O koyar ama kurtarmaz o iş.

Dolayısıyla şimdi o takip ediliyor. Siz diyorsunuz ya, biz biyolojik pasaport yapacağız, bunu İsraililer çok önceden yaptılar. Buna benzer bir şeyi yaptılar. Her vatandaş için yaptılar. Yani öyle sporcu için değil sadece. Her vatandaş için yaptılar. Özellikle genetik

rahatsızlığı olanlara bu konuda, evlenmelerinin sakıncalarını da belirterek bunu yaptılar. Biz daha onda biraz gecikmedik. Dünya çok fazla buraya gitmedi ama biz yakında bunu yaparız.

Şunu söyleyeyim, bitireyim: Önce dünyadaki üretilen bilgileri topladığınız için teşekkür ediyoruz bir defa. Yani bir araya getirdiniz, onları Türkiye’de klasifikasyona tabi tuttunuz, onları gerçekten anlaşılır bir hâle getirdiniz ve bunları da ortamlarla paylaştığınız için teşekkür ediyoruz ama yetmez.

METİN LÜTFİ BAYDAR (Aydın) – Kendi ilave etkileri bilgiler de var ama o kadar da arkadaşlarımıza haksızlık yapmayalım.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Onu da siz tamamlayın. Geliyoruz. Biz sırayla söylüyoruz.

Şimdi, bundan sonrası belli ki Türkiye’de müthiş bir eksiklik var. Bunu hep birlikte tamamlamamız lazım. Bunu tamamlarken de bu bilgilerin –dosyayı getirmişsiniz- bizlerle sıkı bir şekilde ilişkinizi devam ettirin çünkü bu çalışmanın sonunda bizim önerilerimizin havada kalmasını istemiyoruz. Biz her seferinde 80 tane öneri yaparız, o kitap hâlinde basılır. Basıldıktan sonra da bir kenarda kalır. Daha sonra insanlar okur veya okumaz.

Bundan sonra işte Komisyonda buradayız. Arkadaşlar aramızda anlaşabilirsek, bu, doping ile ilgili bir yasa teklifinde bulunma şansımız olabilir. O tarafıyla bize katkı sağlarsanız seviniriz diye düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederim.

Soruları ikiye ikiye alalım. Bu iki soruya cevap verelim, ondan sonra ikiye ikiye alalım da.

Buyurun Türker Bey.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Efendim, ben sadece Mehmet Bey’in söylediği, kendimize göre örnek alıyorsunuz dediği söze açıklama getirmek istiyorum.

Tabii ki öyle değil. Biz bütçemizin imkânları kısıtlandığı zaman talepte bulunuyoruz. Ama onun gelmesi geciktiği zaman, biz Olimpiyat Komitesinden destek alarak, oradan birtakım takviyeler alarak zaten çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bütün bu planlamayı Rüştü Bey’le beraber yaparız ve kimden ne kadar alınacağını, hangi müsabakada ne kadar alınacağını onlar daha evvelden tespit edilir.

Mesela bize birçok müracaat gelir “Ya, bu müsabakada almasanız.” birtakım çevrelerden. Evet, evet, açık açık söylüyorum bunu. “Ya, bu müsabakada gelmesiniz de almasanız çünkü bütün takımlar yüklü.” Biz “Kesinlikle geliriz.” dedik ve gittik veyahut da “Ya, bizim, rica etsek de şunları almasanız.” veyahut da “Söylediklerimizi alsanız.” Geçmişte böyle kötü alışkanlıklar var çünkü maalesef. Biz bunlara da hep hayır dedik. Yani biz görev yaptığımız bu dönem içinde hiçbir şekilde bu gibi şeylere imkân vermedik, hepsini reddettik ve kendi programımız ve kendi planlarımız dâhilinde bu doping numunesi alma işlemlerini yürüttük.

Ama, tabii, bütçe sıkıntımızı...

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bir rakam da vererseniz seviniriz. Kaç müsabakada ne kadar aldınız...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Liste olarak vereceğim efendim.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Kaç sporcu müsabakaya katıldı? Sizin alanınızla ilgili söylüyorum, diğer Futbol Federasyonu ve Basketbol Federasyonunu söylemiyorum.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Basketin bu seneki rakamları var.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Kaç sporcu kaç müsabakaya katıldı bir yıl içerisinde, siz kaç tane doping örneği aldınız? Bunlar çok önemli bizim için. Böyle, siz yerine getirdiniz ama nede yerine getirdiniz?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Bunu yüzde olarak belki söylemek mümkün olabilir.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Evet, buyurun yüzde olarak alalım.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Onu ben açıklayayım.

Evet, sorular için çok teşekkür ederim. Ben önce Sayın Domaç’ın sorusunu yanıtlayayım, daha sonra hocamın sorusuna geleceğim.

Sene başında biz bir doping ile mücadele kontrol planı yaparız. Bu, dağılım planıdır. Az önce de belirttiğim gibi. Spor dallarını olimpiik, paralimpiik, non olimpiik paralimpiik diye ayırırız bir, daha sonra onları risk dallarına göre ayırırız. Bunu sadece biz keşfetmedik, dünyada da bu şekilde yapılıyor. Risk, yüksek riskli, yüksek doping riskli spor dalları, orta doping riskli spor dalları ve

düşük doping riskli spor dalları diye ayırırız. Ve WADA'nın bize önerdiği bazı toplam rakamlar da vardır. Bizim için önerilen toplam rakam futbol da dâhil olmak üzere 2.800-3.200 arasındır, toplam 3 bin rakam. Bunu spor dallarına dağıtırız. Ama dağıtırken de dikkate aldığımız konu ülkedeki yoğunluğu ağırlığı, dopingle ilgili yoğunluğu ağırlığı. Buna göre dağıttığımızda belli bir rakam çıkar. Bunun bir kısmını müsabaka dışına, bir kısmını da müsabaka içine ayırırız.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Yüzde 25-75 gibi.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Evet.

Şimdi, dediğim gibi, şaşırtmaca yaparız. Diyelim ki bir müsabakaya 100 kişi katılıyorsa, bu 100 kişinin 100'ünden de kontrol almanız, dünyada da hiçbir şekilde, olimpiyatlarda bile mümkün değil, alamazsınız bunu. Zaten pratik de olmaz. Bazı önemli müsabakalarda daha fazla örnek alınır, bazılarında daha az örnek alınır. Bazılarında hedefe yönelik yapılır, bazılarında... Bunun kararını veren, zaten talimatlarımızda yazan kurallarda vardır. O kuralları uygulayarak yaparız.

Ama dikkat ettiğimiz bir nokta vardır burada. Aldığınız istihbaratlar, bilgilerle hedefe yöneliği çok artırırız. Diyelim ki, biz, bir spor dalında 100 tane örnek almayı başta belirlemiştik, aldığımız istihbaratlarla bunu 2 katına bile çıkardığımız zamanlar olur.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Bu sene oldu mesela.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Örneğin atletizmde yaptık. Atletizmde çok fazla miktarda ihbar aldık. Çok fazla miktarda, uluslararası federasyondan, IAAF'tan bize iletilen bilgiler oldu. Yani “Şu, şu, şu sporcular -bize özellikle- bunların...”

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – “Bunları takibe alın.” dediler.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – “...biyolojik pasaportlarıyla ilgili sorunlar vardır. Bu sorunları sizlerin takip etmesi gerekir öncelikle ülke dopingle mücadele kuruluğu olarak. Sizler eğer takip etmezseniz, uluslararası bir müsabakada bunlar yakalandığında, bu olay uluslararasılaştırılacaktır. Sizin için kötü olacaktır.” dendiği için, biz atletizm için 2,5 katı, 2,25'i çok geçtik. Yani bu da dopingle mücadelenin esnek tarafı oluyor.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Şartlarına göre dinamik olduğu için.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Yine, aynı şekilde vücut gelişme de.

Vücut geliştirme de normalde doping kontrol dağılım planını değiştirmek durumunda kaldık. Yani orada da çok fazla miktarda ihbarlar geldi ve sonuçta baktığımızda şu ana kadar –hatırladığım kadarıyla- 41 sporcunun, bunun sadece 13'ü dopingli çıkmıştı, 28'i dopingle mücadele kural ihlalidir yani müsabakadan sonra kaçmasıdır ya da örnek vermemesidir, örnek vermeyeceğini beyan etmesidir. Bu tipteki değişiklikler dopingle mücadelenin esnek taraflarıdır yani bu “Şu kadar sporcu katılacak, şunun şu kadarının örneği alınacak.” Bu dünyanın hiçbir yerinde bu şekilde yapılmıyor, yapılmaması da gerekiyor. Bu esneklik olmazsa eğer, örneğin bir müsabakaya giderseniz, önceden sizin belirlediğiniz rakam 5'tir ama 15 tane örnek almak zorunda kalabilirsiniz yani bu esnekliği sağlar.

Ben Sayın Hocamın sorusuna geleyim. Hocam, haklısınız, bazı konularda karışıyor. Bize çoğu zaman doping kontrolüne gittiğimiz zaman “Hacettepe'den mi geliyorsunuz?” diye soruluyor. Hocam “Evet, Hacettepe'den geliyorum.” diyebilir ama sanki Doping Mücadele Komisyonu Hacettepe'nin bir organizasyonu zannediliyor. Aslında dünyada bu böyle değil. Dopingle mücadele laboratuvarı ayrı bir kuruluş, ulusal dopingle mücadele kuruluşları ayrı bir kuruluş, bunun böyle olması gerekiyor.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Kaç tanesi üniversiteyle afilliye, kaç tanesi özel?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Şöyle söylemem gerekiyor: Bakın, bazı yerler üniversitelerin içinde, bazı yerler hükümetlerin kurduğu kuruluşlar. Şöyle diyeyim: Mesela Köln'deki laboratuvar “Sporthochschule”nin içinde, örneğin Atina'daki devletin kurduğu bir kuruluş yani üniversiteyle hiçbir ilgisi yok, Lizbon'daki devletin kurduğu kuruluş, İngiltere'deki devletin kurduğu kuruluş, Amerika'daki devletin kurduğu kuruluş. Şimdi, aslında böyle bir laboratuvarın kurulabilmesi için çok ciddi bir kaynağın olması gerekiyor ve bu kaynağın da çok iyi yenilenebilmesi gerekiyor ve yaptığı örneklerin analizinin parasını çok iyi alabilmesi gerekiyor. Ahmet Bey belki anlatmıştır, daha önce yaptığımız çalışmalarda şunu öğrenmiştik: Bir laboratuvarın kendini döndürebilmesi için en az 5 bin örneği analiz edebilmesi gerekiyor. Geçen hafta Sayın Genel Müdürümüz sanıyorum bahsetti, bana telefonda sormuşlardı, bazı örneklerin analizi 120 ila 180 euro arasında değişiyor, laboratuvarlardan laboratuvara değişiyor.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Atina'yla Köln arasında da bir fark var.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Ama EPO analizi yaptırmaya kalktığınız zaman bir idrarda 180+140 vermeniz gerekiyor yani 320 euro vermeniz gerekiyor ki EPO artı diğer örneklerin analizini yapabilesiniz. Kan örneğinin analizini yapmaya kalktığınızda da 120 ila 240 euro arasında değişiyor, istediğiniz analize göre analizi çok fazla değişiyor. O yüzden Sayın Hocam dopingle mücadelede laboratuvarı ayrı bir yere koymak, onu ayrı bütçelendirmek gerekiyor, onu ayrı desteklemek gerekiyor, numune almayı ayrı değerlendirmek gerekiyor. Tabii ben burada şeyden çok fazla bahsetmedim: Örnek alma sanki bütçenin hepsini karşılıyormuş gibi algılanıyor, hayır, değil aslında. Bunun profesyonel çalışanlarının da olması gerekiyor. WADA'nın bize söylediği şey şu: "Türkiye eğer olimpiyat düzenlemeyi düşünüyorsa İngiltere gibi bir yapılanma yapsın, hiç değilse onun dörtte 1'i gibi bir yapılanma yapsın, o da 20 profesyonel çalışana karşılık." dedi. Yani şu anda İngiltere'deki dopingle mücadele sisteminde 80 kişi çalışıyor, tabii 80 kişinin farklı görevleri var. İşte, yaklaşık 10 kişi risk analizi yapıyor, onun için de dopingli çıkmıyor orada, çok ciddi risk analizi yapıyorlar ve bütçesi yaklaşık 7 milyon İngiliz paundu. Yani -Sayın Başkanım söyledi- bizim alabildiğimiz 1 ama bizim önerdiğimiz bütçemiz 3 milyon idi. Biz onun için frene bastık. Neden frene bastık? Eleman almadık ama doping kontrolünden ödün vermedik. Bakın, biz bu sene hedeflediğimiz doping kontrol sayısına ulaşmaya çalışıyoruz yani bizim hedefimiz 1.300-1.500 arası yani WADA'ya verdiğimiz taahhüdümüzü tamamlamak üzereyiz. Ama elemanımız var mı? Hayır. Yani 4 elemanımız çalışıyor şu anda, çoğunu fahri olarak biz yürütüyoruz, Başkanım fahri, ben fahriyim, Haydar Bey fahri. Ben çoğu görevimi hastane başhekimliğinden ödün vererek yapıyorum, çoğu zaman da hafta sonları yapmaya çalışıyorum.

Geçen hafta İstanbul'daydım, cumartesi günü İzmir'de bir toplantıda konuşacağım, pazar günü su topunda bir konuşma var Antalya'da, önümüzdeki hafta vücut geliştirmede konuşmam var. Mümkün olduğunca iki elim kanda olsa bile dopingle mücadele için gidiyoruz yani maddi bir beklentimiz zaten yok. Hiç değilse misyonumuzu burada tamamlayalım diye düşünüyoruz.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Ben Hocamın şeyine bir şey ekleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Aslında teşekkür ederim Hocam sorduğunuz için. Ben aynı zamanda Hacettepe'deki Doping Kontrol Merkezi Yönetim Kurulunun da üyesiyim. Gerçekten de doping kontrol merkezlerinin çalışabilmesi için bilimsel bir yapının olması zorunluluğu var ve o yapı içerisinde sürekli yeni araştırmaları da yapmak zorundasınız, yeni numuneleri de araştırmak durumundasınız. O yüzden kişisel düşüncem, kesinlikle üniversitelere bağlı birimler hâlinde çalışmalı ama tabii siz yapılanmayı çok daha iyi biliyorsunuz. Özerk bir bütçesi olması için herhâlde enstitü şeklinde yapılanması çok daha doğru olur. Biz girdiğimiz zaman Sayın Başkan Hacettepe'yle ilgili yapılacak spor bilimleri enstitüsü protokolünden bahsetti. Onu hazırlayanlardan -ben spor bilimleri fakültesinin dekan vekilliğini üstleniyorum- onunla ilgili sorunuz olursa da yanıtlarım fakat öyle bir yerde aslında düşününce, oranın içerisinde belki bir yere süreç içerisinde orada bir yapılanma içerisine gitmek. Bir de tabii sizin de gene önceki oturumda söylediğiniz ergojenik yardımcılarının test edilmesi de lazım yani piyasadan satın aldığınız ergojenik yardımcılarının büyük bir kısmı kontamine yardımcılar, sporcular bilmeden de bunu kullanıyor. Hollanda olimpiyatlara giden sporcuların önceden kullandıkları ergojenikler hangi "badge" numarasıysa onları tek tek test edip öyle sporcularına verdi. Bizim de bunları test etmemiz gerekiyor, belki de doping olmayan yeni ergojenikler üretmemiz gerekiyor böyle enstitülerde.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Volkan Bey, buyurun.

MEHMET VOLKAN CANALIOĞLU (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle ben Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu Başkanına ve değerli üyelerine çok teşekkür ediyorum. Gerçekten sunumlarını çok güzel bir şekilde ortaya koydular ve yaptıkları çalışmaları bize anlattılar.

Ben kısa olarak sorularımı şöyle yöneltmek istiyorum: Bu çalışmalar acaba yeterli midir? Hukuki yönden gerçi önerileriniz olduğunu gördük, yansıda da izledik. Acaba bu sorunlar, hukuki yönden olmayan sorunlar ilgili raporlar şeklinde hazırlanmış mıdır, hazırlanmışsa bunlar hangi kuruluşlara verilmiştir? Ayrıca sporcu bilinçlendirme çalışmalarında ne gibi eğitim yöntemleri uygulanmaktadır? Yalnızca sporcuya mı, yoksa bütün ilgililere mi bu yöntemler uygulanmaktadır? Ayrıca Avrupa'da çok yaygın bir şekilde eğitimler yapılmaktadır, o da şu: Eğiticilerin de eğitimi. Bu eğiticilerin eğitimi yönünde de çalışmalarımız var mıdır? Ve yine,

temiz sporcular korunmalı kapsamında sporcuları korurken, onları bilinçlendirirken ayrıca onlarla ilgili kişi ve kuruluşlar da eğitilerek bilinçlendirilmekte midirler?

Son soru olarak da şunu söylüyorum: Şimdi, dopinge ilgili sporcuya siz sözel ve yazılı bildirim yapıyorsunuz, onu davet ediyorsunuz, gelmediği zaman kural ihlali yapıyor. Bu ihlali yapan hakkında UNESCO sözleşmesi gereğince bir öneri var ama burada yaptırım şeklinde değil, sanıyorum öneri şeklinde var, madde 9'da, siz de yansıda yansıttınız yani "Tedbirler alınmalıdır." gibi. Gelmiyorsa nasıl bir tedbir alıyor? "Ben gelmiyorum kardeşim." Gelmiyor, bildiriyor "Ben oraya da gitmiyorum kardeşim, ben kupamı aldım, ben madalyamı aldım." O kısımda ne yapılabilir?

İkincisi: Sayın Demirel, CAS'a giden sporcunun dopingli olduğunun ortaya konulduğunu ifade ettiniz. CAS'a giden ve haksız bulunan sporcunun madalyaları ve kupaları ne oldu, geri alındı mı, CAS'ın kuralları uygulandı mı? Örnekleri Türkiye'de de var.

Üçüncüsü: Sayın Domaç "Biz olimpiyat statları yapıyoruz." dedi. Doğru, ileriye de görüyoruz ama Telekom Arena yapılırken üstünü de kapatabilseydik, dün akşam yağan karda daha etkili olur diye düşünürdük ve bu gibi şeylere maruz kalmazdık ama her işte bir hayır var, görüyoruz ki Galatasaray önde.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaplan, buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Öncelikle sayın hocalarıma sunumları için teşekkür ederim. Gerçekten doyurucu bir sunum.

Kısa iki sorum var. Sorumun biri Sayın Rüştü Hocama. Numune alırken dikkatimi çekti. Sorum şu: Slaytınızda da gösterdiğiniz, numune alınırken sporcunun idrar verebilmesi için bol sıvı alması noktasında meyve suları vardı reklamda. Reklam olduğunu sanmıyorum, su olmadığını biliyorum.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Su da var.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Hayır, dikkatimi çekti, peşinden bir sonraki slaytta düzelttiniz, dediniz ki: "Rengin ve şeyinin tutturulabilmesi için seyreltilmiş olmaması anlamında..."

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Su da var.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Olmaması anlamında sanki suyun kullanımını azaltıcı bir noktadan ifade ettiniz. Böyle bir doğruluk var mı?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Öyle bir şey öneriyoruz. Eskiden bira içerlerdi.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – İkinci sorum şu: Dopinge Mücadele Komisyonunuz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Kurulu...

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Bir önceki sunumu yapan arkadaşta da sordum. 2011'de merkezde bulunan 2 Fenerbahçeli basketbolcuya verilen bir doping numunesi vardı. Siz Mücadele Kurulu olarak ne yaptınız, sormak istiyorum.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Biz o zaman görevli değildik. Ben basketbolda görevliydim, onu anlatmak istedim.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Halil Bey, sizin sorunuzu da alalım, ondan sonra Hocam ve Türker Bey cevap versinler.

Son soru.

HALİL AKSOY (Ağrı) – Şimdi, Sayın Demirel'e, Sayın Güler'e teşekkür ediyorum, doğrusu çok yararlandım; çok da iyi bir sunumdu, teşekkür ediyorum.

Şimdi, şunu biraz öğrenmek istiyorum. Şimdi, dopingi önlemek için büyük bütçeler gerekiyor. Siz de, zaten iyi bir bütçe ayrılması gerektiğini de söylüyorsunuz ama yer yer dünyada bu ayrılan bütçelerin, zaman zaman, dopingi önlemek için değil, dopingi gizlemek için kullanıldığını da biliyoruz. Bunun için ne yapılabilir, nasıl önlemler alınabilir veya yeni yeni örnekleri var mı, bir onu öğrenmek istiyorum.

Bir de, şimdi, sporun bütün dallarına yayılmış bu doping olayı, çok büyük de bir pazar var besbelli. Yine ifade ettiniz, işte okulda, sokakta, yürüyüş parklarında, işte spor salonlarında, büyük stadyumlarda, yüz binlik stadyumlarda vesailerde çok rahatlıkla satılabilen bir olay. Dolayısıyla, oldukça da organize bir şey. Bu kadar organize bir şeye karşı bize önerebileceğiniz bir şey var mı, yani nasıl bunun önüne geçilebilir, ne yapılabilir? Yani, bu stadyumlarda bu kadar rahat bir şekilde satılabiliyorsa neler yapılabilir?

Ayrıca, mesela bu bütçeler konusunda bir devlet dopinginden de söz edilebilir mi? Zaman zaman örnekleri oldu mu dünyada? Biz nasıl olmalıyız? Şeklinde üçlü bir sorum var, lütfederseniz, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Halil Bey.

Evet, buyurun Hocam.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Sayın Canalıoğlu'nun sorusuyla başlıyorum. Evet, “Yeterli midir?” diye sordunuz. Aslında yeterli değil. Başta da söyledim, sadece Doping Mücadele Komisyonunun görevi değil bu. Bütün kurumların beraber çalışması gerekiyor. Halil Bey'in de sorusuna yanıt olacak galiba. Eğer biz, federasyonları dopinge alternatif bilimsel, bireysel çalışma yöntemlerine yöneltemiyorsak dopingle mücadele edemeyiz.

HALİL AKSOY (Ağrı) – Ama daha çok da tarafsız, sorun oluyor.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – En önemli sorun o.

HALİL AKSOY (Ağrı) – Daha çok da tarafsız.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Federasyon.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Tabii ki federasyon, daha doğrusu şöyle: Doping Mücadele Komisyonu kontrollerini yapacak, eğitimlerini yapacak ama federasyon eğitimi antrenörlerini antrenman yöntemlerinin çağdaşlaşması konusunda eğitemiyorsa bir anlamı yok. Biz istediğimiz kadar eğitim yapalım, sporcular alternatif kimyasal yöntemlere yöneleceklerdir; birincisi bu. Yani, öncelikle, bizim antrenörleri eğitecek sistemi federasyonlarda kurabilmemiz gerekiyor. Bununla ilgili Türkiye Millî Olimpiyat Komitesinin çalışması sürüyor, yapıyoruz. Bizim öyle bir çalışmamız yürüyor, hem antrenörleri eğitime hem de sporcuları eğitime yönünde çalışmalarımız yürüyor.

Futbol Federasyonunda çalışırken, ben o komisyonda çalışırken antrenörlerin eğitimlerine gittiğim zaman benim konum egzersiz fizyolojisiydi. Ben daha çok egzersiz fizyolojisi anlatırdım, aslında dopingdi ama egzersiz fizyolojisi anlatırdım. O dönemde 2003-2004 yıllarında Ersun Yanal'la Gençlerbirliği'nde, daha sonra Fenerbahçe'de bireysel ve bilimsel çalışmalara katılmışım ve onlardan örnekler vererek bunun dopinge alternatif olabileceğini anlatmaya çalışıyordum. Aslında bu örneklerin anlatılabilmesi, aktarılabilmesi gerekiyor. Yani şu anda, antrenörler, bu şekilde çalışma yerine kısa yoldan başarıya yöneldikleri için dopingle ilgili sıkıntımız var. Öncelikle onların bu konuda federasyonlar açısından bilinçlendirilmesi gerekiyor. Bu aşamada Atletizm Federasyonunun ve iki hafta kadar önce Halter Federasyonunun yapmış oldukları iki çalıştayın da çok değerli olduğunu düşünüyorum yani geliştirme adına bu çalışmalarını yapmalarının çok değerli olduğunu düşünüyorum.

Sporcu bilinçlendirme çalışmalarıyla ilgili, tabii bu arada İnternet'ten bir çalışma yürütüyoruz, onu Türkçeye çevirmeye çalışıyoruz ve tüm sporcuların İnternet'ten bilinçlendirilmesi ve aynı zamanda sonunda bir sınava girmesi, sonunda da bir sertifika almasını planlayan bir çalışmamız var. Yani, biz ayaklarına gitmeden de dopingle ilgili bilinçlendirme çalışmasını yapacağız.

Yine, 2014 yılında -burada müjdesini verebilirim- Amerika Birleşik Devletleri Doping Mücadele Ajansı ile ortak bir projemiz olacak. Yine eğitim projemiz olacak, bunu da onların deneyimlerinden yararlanarak bir eğitim projemiz olacak. Eğitimcilerin eğitimi -çok güzel söylediğiniz, aslında ben hızlı geçtim orayı- biz doping kontrol görevlilerini eğitirken aynı zamanda onların eğitici olmalarına önem veriyoruz çünkü doping kontrolü yaklaşık bir-bir buçuk saat ya da iki saat süren bir olay ve o sırada sporcu bekleme odasında beklerken her türlü dopingle mücadeleyle ilgili bilgilerinizi aktarabiliyorsunuz onlara. O da çok büyük bir avantaj oluyor. Biz de onun için -doping kontrol görevlilerimiz şu anda 68 arkadaşımız var, aynı zamanda o görevi yapıyorlar- yani eğitimcilerin eğitimini de öyle yapıyoruz ama herkesi görevlendirmiyoruz, öncelikle çok deneyimli kişilerin eğitime gitmesini sağlıyoruz çünkü dopingle mücadelede söyleyeceğiniz yanlış bir kelime, yanlış bir cümle farklı yönere gidebiliyor, aynen uyuşturucu eğitiminde olduğu gibi yanlış yere gidebiliyor.

CAS'a giden kararları herhâlde Haydar Hocam yanıtlayacak.

Su içme konusunda, Sayın Kaplan, evet, belli bir sürede biz su içmeyi kesiyoruz, kestiriyoruz da, önermiyoruz, çok fazla önermiyoruz. Burada gazeteciler var ama inşallah çok fazla yazılmaz. “Off the record” söylemek istiyorum çünkü sporcuların çoğu yoğun idrar verdiklerinde yakalanacaklarını biliyorlar, onun için de bol bol su içiyorlar.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Tercih ediyorlar suyu.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Onun için biz de su içmelerini önlemeye çalışıyoruz çünkü... Lütfen, yazmazsanız çok seviniriz bu konuyu.

Bir tane örnek vereyim: Bir sporcumuzu biz takip ettik, kontrolünü aldık. İdrar örneği çok düşük yoğunlukta idi. Gönderdik laboratuvara, negatif geldi. Müsabakada aldık, idrar örneği, çok fazla sıvı kaybettiği için çok yoğun geldi. Bu sefer iki tane maddeyi yakaladık. Sporcu dedi ki: "Benim ilki negatif çıktı, ikincisi nasıl pozitif çıkar? Ben bu konuyu mahkemeye taşıyacağım." Yani, bu bilgilerden herhâlde anlayacaktır kim olduğunu Sayın Başkan. Biz de geri döndük, laboratuvara sorduk. Dedik ki: "Birinci örnek ile ikinci örnek aynı kişiye ait midir, değil midir?" "Evet, aynı kişiye aittir." Aynı kişiye aittir çünkü düşük yoğunlukta olduğu için onun analizinde pozitif bulamadık, onaylamadık, yoğunluk düşük oldu ama öbürü çok yoğun çıktı için ve güreş sırasında çok fazla ter kaybettiği için çıktı orada.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Hepsini için mi geçerli?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Genellikle, yani böyle sıkıntılarla... Laboratuvar böyle sıkıntılarla neden karşılaşabiliyor? Çünkü, analiz çok çok düşük oranlarda bulunuyor. Şunu söyleyeyim size: Geçen hafta öğrendim, dört yüz gün önce kullanılan madde artık saptanabilmiş durumda, dört yüz gün önce.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Biyolojik pasaportu...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Biyolojik pasaport değil, stanozolol den bahsediyoruz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Tamam, stanozolol, onu da artık genişletiyorlar.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Evet, şimdi, Hans Geyer'le görüştüm geçen hafta. Diyor ki: "Eğer biz bulabilirdiysek büyük bir devrim yapmışız." Onlar da inanmıyorlar, "Dört yüz güneş eğer..." diyor. Ukrayna'da 8 tane sporcu bırakmış sporu, tekrar spora dönüyorlar ama dört yüz gün önce kestikleri madde bulunabiliyor.

Sayın Halil Bey, devlet dopingini sormuştunuz. Devlet dopingi, evet, eskiden vardı, artık hiçbir devlet buna giremez. Yani, hiçbir devlet buna giremez çünkü analizler çok ilerledi, geriye doğru analizler yapılacak, tespit çok çok arttı. Yani, tabii, şu anda sorumlu tutulan ülkeler var, doping ile mücadeleyi savsatan ülkeler var, onların üzerine çok sıkı gidiliyor.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Mesela, son Johannesburg'da 2 ülke ile ilgili...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Çok ciddi şeyler. Mesela, Jamaika Doping ile Mücadele Komisyonu istifa etmek zorunda kaldı. Eğer biz mücadelemizi yapmamış olsaydık geçen sene yani biz çok suçlandık bu konuda, Türk sporunu bitirmekle suçlandı Doping ile Mücadele Komisyonu, eğer biz onu yapmamış olsaydık, şu anda atletizmde ve halterde çok ciddi sorunlarla karşılaşabiliydik müsabakalarda. Akdeniz Oyunları'nda 1 tane bile pozitifimiz yok ama Akdeniz Oyunları kfilesindeki 124 sporcunun 35'i dopingden yakalandı. Eğer bu kontrol edilmemiş olsaydı, ciddi olarak üzerine gitmemiş olsaydık bunların, onlar Akdeniz Oyunları'na katılacaklardı ve orada çıkacaktı. Yani, bizim çok ciddi mücadele ettiğimizi de WADA, IAAF ve IWF -yani Uluslararası Halter Federasyonu- bizi tebrik ederek göstermiş oldu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Hocam.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Haydar Bey...

BAŞKAN – Haydar Bey, o şeyle ilgili...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Ha, bir de Taurasi olayı kaldı, özür diliyorum.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – O bizim dönemimizle ilgili değil.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Taurasi olayında, B örneğinde ben bulundum.

BAŞKAN – Bir saniye... Bir soru da, Erdal Bey kısa bir soru sorsun...

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Sayın Başkanım, ben de tabii teşekkür ediyorum.

Ben anlamakta tabii zorluk çekiyorum. Biz konuyu başka bir yere mi taşıyoruz? Ben de yine aynı yere, denetleme mekanizmasının üzerinden, devamlı olarak buradan gidiyoruz şimdi, bir öncekinde Hacettepe'ye de aynı şey yapıldı. Sonuçta, önümüzdeki süreçte Hacettepe akreditasyonunu yaptıktan sonra herhâlde o denetlemenin merkezi gibi olacak, doğru mu, yanlış mı?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Yok, hayır, analizin merkezi olacak.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Öyle mi? Yani, analizin merkezi olacak.

Peki, genelde, şimdi şu andaki prezantasyonların çoğunda da gördüğüm kadarıyla, her taraf aslında biraz da kontrolün ve hani, kim, nereye kaçmaya çalışıyor, biz nasıl kovalıyoruz tarzındaki bir yapıya döndü. “Eğitim yapılıyor, eğitime önem veriyoruz.” denildi, öbür tarafından işte “Bilinçlendirmeye önem veriyoruz.” dedi ama orada çok bir şey göremedik yani orada neler yapıldığını ben çok anlayamadım ya da kaçırmış da olabilirim, bilmiyorum, orada bir açık var gibi geldi bana ama. Oraya eğilsek ya da öyle bir şey var da biz mi bilmiyoruz? Çünkü, bu Komisyonu kurma nedeni de bu zaten yani niye kuruldu ki komisyon? Yani, böyle bir sorun vardı ortada da o yüzden herkes kanaat getirdi, ortak kanaatti, dopingde bir sıkıntı vardı, bundan dolayı bu Komisyonu kuruldu.

Bir de önleme tarafında neler yapıyor? Herhâlde, bu “mücadele” dediğimin de o olması gerekir diye düşünüyorum. Onlarla ilgili bilginiz varsa aktarırsanız seviniriz.

BAŞKAN – Hocam, yani önlemeyle ilgili, eğitimle ilgili biraz daha bilgi... Herhâlde Erdal Bey onu ifade etmek istiyor.

Ülker Hanım, siz de sorun da hemen toparlasınlar artık.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Hemen bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN – Çünkü, çok uzun zaman çalıştık. Komisyon üyelerimizin sabrını çok tebrik ediyoruz ama çok önemli bir konu, sabrınız için teşekkür ediyoruz.

ÜLKER CAN (Eskişehir) – Teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

Şimdi, benim anlamakta güçlük çektiğim bir konu var. Diyoruz ki: “Analizler çok ilerledi ama idrarın yoğunluğuna göre de bu değişebiliyor.” O zaman, büyük bir sıkıntıdır bu bana göre. O zaman, bundan sonra idrar konusunda ne yapmak, bir çözüm bulmak mı gerekiyor ya da bu kadar ilerlemiş bir teknolojiye eğer idrarın yoğunluğuna göre bu değişebiliyorsa o zaman bayağı bir güç durumdayız diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Kalan yerden devam edeyim, sonra Rüştü Hoca'ya vereyim sözü.

Aslında, bir noktaya da değineyim, biyolojik şeyin açığı yok değil, belki sizin sorunuza da yanıt olacak bir yerde. Mesela, biyolojik pasaport için de şu söz konusu: 46 tane örnek almanız lazım ki kişinin biyolojik pasaportu uyuyor mu, uymuyor mu diyebilmeniz için. Bir sporcu düşünün, hiç tanıımıyorsunuz, bir yerde çalışıyor, antrenman yapıyor, belli bir düzeye gelmiş, sonra giriyor yarışa, şampiyon oluyor. Siz o yarışta aldınız kan örneğini, sonra sporcu sporu bırakıyor “Sakatlandım.” veya başka nedenle. O sporcu yakalama şansınız yok, o sporcu dünya şampiyonudur, olimpiyat şampiyonudur ve belki de bir başka sporcunun kıramayacağı bir rekoru kırmıştır. Bu, hâlâ mümkün yani maalesef, sistemin bu tip açıkları hâlâ var ama süre içerisinde belki çözülür.

BAŞKAN – “CAS’deki sporcunun madalyaları geri alındı mı?” diye sordu. O, CAS’ın kararına göre...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. HAYDAR DEMİREL – Sayın Vekilim, kural alınmasını gerektiriyor, alınmıştır ama bilmiyorum.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Sayın Başkanım, CAS hakemiyim. CAS bu konuda karar vermez “Madalyasını al, şey yap.” diye, onu ilgili federasyonu, kendi teşkilatı zaten halleder.

BAŞKAN – Yani, ilgili federasyon buna karar verir. Olimpiyat madalyası, Olimpiyat Komitesi karar verecek. Onu o zaman...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Bir de uluslararası kuruluşu karar verecek, kendi uluslararası kuruluşu yani mesela, atletse IAAF karar verir, Atletizm Federasyonu...

BAŞKAN – Volkan Ağabey’in sorusunu biliyoruz biz.

Rüştü Hocam, son soruları da tamamlayalım da ondan sonra...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Sayın Kaplan’ın sorusu, Taurasi ile ilgili sorusunu söyleyeyim.

O dönemde aslında B örneği analizinde ben de bulundum. B örneği analizinden sonra sporcunun itiraz hakkı varken o itiraz hakkı hiç dikkate alınmadan işlem yapıldı -öyle diyelim yani- kulüp tarafından işlem yapıldı. Aslında, sporcunun bütün haklarını

tamamladıktan sonra işlemin yapılması gerekiyordu, onun için biraz acele edildi, sözleşmesi hemen feshedildi, onun için büyük bir sıkıntı yaşandı.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Sorum aslında şu: Federasyonun bir baskısı var mı bu konuda?

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Kime karşı?

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Yani, bu B numunesinin alınıp...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Hayır, hayır, yok.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – ...böyle çok çabuk doping kullanıldığının ifade edilmesi...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Hayır, hayır.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Akabinde bir buçuk ay sonra hemen...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Kendisi talep eder.

BAŞKAN – Sporcu B numunesinin açılmasını talep eder veya reddeder.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Talep ederse ancak açılır, o da belli bir miktar para yatırması lazım vesaire.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Erdal Bey'in sorusu: "Hacettepe analizin merkezi mi olacak?" Hayır, sadece gönderdiğimiz analizleri yapacak, hem kan hem idrar analizlerini yapacak; Doping Mücadele Komisyonu yine görevini yapmaya devam edecek.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Biz yurt dışına göndermeyeceğiz, buraya göndereceğiz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Yani, Atina'ya ve Köln'e göndermeyeceğiz, oraya göndereceğiz.

Eğitimle ilgili... Tabii, biz eğitimlerimizi federasyonların yaptığı kamplarda yapabiliyoruz. Onlar bize istekte bulunuyorlar, "Biz şurada kamp yapıyoruz." diyorlar, biz de gidip o kamplarda yapıyoruz. Tabii, sadece sporculara değil, antrenörlere de yapıyoruz. Örneğin, pazar günü gideceğimiz su topunda sporculara ayrı, antrenörlere ayrı bir eğitim programı yapacağız. Tabii, yapılan çalışmalarda, bire bir yaptığınız görüşmelerde daha çok etkili oluyorsunuz, eğitimlerde daha çok etkili oluyorsunuz. Seminer ortamında anlattığınızda çok etkili olmuyor, yaptığınız web tabanlı eğitimlerde çok çok daha başarılı oluyorsunuz, şimdi biz onlara geçmeye çalışıyoruz.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Öyle birtakım çalışmalarımız var.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Eğitimlerde başarılı mıyız? Çok da başarılı değiliz açıkçası çünkü bunun federasyon ayağı tamamlanmıyor. Siz istediğiniz kadar "Doping zararlıdır." deyin, "Doping sizi öldürür." deyin, genç sporcu ölümü hiç düşünmüyor ki, genç adam ölümü hiç düşünmüyor, ölüm ona çok çok uzak geliyor.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAŞKANI TÜRKER ARSLAN – Sadece başarıyı düşünüyor.

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU ÜYESİ PROF. DR. SÜLEYMAN RÜŞTÜ GÜNER – Sadece başarıyı düşündüğü için de yaptığınız eğitimin ayağı boş kalıyor. O ayağı tamamlayabilmek için federasyonların alternatif bir şeyler yapması gerekiyor.

Ülker Hanım'ın sorusu, "İdrar yoğunluğu." dedi. Bu sadece, çok çok düşük pikogram değerindeki "stanozolol" ve "tetra hydro methyl testosteron" için geçerli. Çok çok düşük, pikogram değerinde. Bundan önceki dönemde, nanogram değerindekiler pozitif olarak kabul ediliyordu. Sporcunun mağduriyetini önlemek için çok çok düşük miktarlardaki değerleri, laboratuvar pozitif olarak kabul etmiyor. WADA, şunu söylüyor: "Belli bir değerlerin altında görseniz dahi, bunu pozitif olarak değerlendirmeyin." Bu, aslında sporcuyu koruyan bir şey. Tesadüfen vücuduna girmiş olabilir, bir yerden bulaşmış olabilir. Çok çok düşük miktarlarda öyle şeylerden söz ediyoruz ama dediğim gibi, yeni yöntemler çok çok önce kullanılmış maddeleri bile çok kolay tespit edebiliyor yani orada herhangi bir problem yok, açığımız yok.

Sanıyorum aldığım soruları yanıtladım.

Çok teşekkür ediyorum, başınızı ağrıttım.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ederiz.

Komisyon üyelerine çok teşekkür ediyoruz bugün saat on biri yirmi geçe başladığımız toplantı, aralıksız devam etti. Hepsinin sabrı için, österdikleri...

TMOK DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONU BAşKANI TÜRKER ARSLAN – Onlar bizden çok çalıştılar.

BAşKAN – Çok çalıştılar, teşekkür ediyorum.

GÖNÜL BEKİN şAHKULUBEY (Mardin) – Daha devam edeceğiz çalışmaya.

BAşKAN – şimdi, şöyle söyleyeyim. Önümüzdeki hafta için, bu hafta şöyle bir çalışma planı için sizin fikirlerinizi almak istiyoruz. Öncelikle, hep federasyonlardan bahsedildi. Bizim önümüzdeki pazartesi için, şöyle söyleyeyim: Biliyorsunuz bütçe zamanı hepimiz buradayız, bütçeden sonra Medisin alışma takvimine göre tatil olabilir, herkesin programı olabilir. Herkes buradayken, biz önümüzdeki haftayı dolu olarak geçirmeyi arzuluyoruz, Komisyon olarak. Sizce uygunsa da pazartesi, salı, arşamba çalışalım diyoruz. Ona göre şey yapacağız, federasyon başkanlarını çağıracağız önümüzdeki toplantıya.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Yani yeter bu kadar alışma...

BAşKAN – Hayır, bütün gün değil. şunu söyleyeyim: şimdi, tabii bizim süremiz kısıtlı olduğu için ve pek çok konuda, hepiniz bilgilendiniz. Mesela bugünkü sunumlardan çok şey elde ettik. Ben pek çoğunu yaşadım ama yeni konuları burada tekrar duymak, yapılan, ortaya konan çalışmaları duymak, eksik kalan kısımlarını Komisyon olarak bizim hazırlayacağımız raporda, sunacağımız şekilde düzeleceğine yürekten inanıyorum. Dolayısıyla, önümüzdeki hafta federasyon başkanlarıyla, antrenör ve sporcularla ve spor hukukularıyla, bir de tabii en önemli ayağı medyayla bir araya gelmemiz lazım. Dolayısıyla, bunu sizlerin çalışma programına göre de planlayacağız. Biraz, çünkü çalışmaya eğer Medis devam ederse sorun yok ama etmezse hepimizin çalışmamızı yılbaşından sonraya ertelememiz gerekecek, o zaman da süre kalmıyor, zaman kalmıyor.

Bu arada bir öneri de şöyle, Cuma günü herkes buradaysa Hacettepeyi bir ziyaret edelim uygunsa, bilmiyorum tabii arkadaşları, bizi yemeğe davet ettiler. Buradan saat bir de hareket etsek, orada bir şey yapsak, tekrar iki saatlik bir çalışma yapsak.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Benim bir önerim var.

BAşKAN – Buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Hep federasyonları ve yetkilileri dinliyoruz. Doping kullanan veya suçlanan...

BAşKAN – “Sporcular” dedik işte, ben onu dedim. Sporcu ve antrenörleri de davet edeceğiz.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Yani Türkiye’de şu anda meşhur olup isimleri bilinen...

BAşKAN – Evet. Mesela Halil Mutlu’yu davet etmeyi düşünüyoruz, Nevin Yanıt, bisikletçi var... Bu arkadaşlarımızı da davet edip onların da görüşlerini... Antrenörleri davet edeceğiz.

Evet, arkadaşlar hepinizin sabrı için teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 16.45